

Bilaga 2

Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Innehåll

Myndigheternas miljöarbete	5
Boverket	9
Exportkreditnämnden	17
Försvarsmakten	21
Havs- och vattenmyndigheten	27
Kemikalieinspektionen	37
Kommerskollegium	45
Konsumentverket	53
Livsmedelsverket	59
Läkemedelsverket	67
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	73
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	79
Naturvårdsverket	85
Riksantikvarieämbetet	99
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	107
Sjöfartsverket	113
Skogsstyrelsen	119
Socialstyrelsen	127
Statens energimyndighet	133
Statens jordbruksverk	139
Statens skolverk	147
Strålsäkerhetsmyndigheten	153
Sveriges geologiska undersökning	161
Tillväxtverket	171
Trafikverket	177
Transportstyrelsen	185

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Myndigheternas miljöarbete

I regeringens uppdrag till Statskontoret ingår att kartlägga det miljöarbete som bedrivs av de 25 nationella myndigheter som har getts ett ansvar inom miljömålssystemet. I denna bilaga presenterar vi en kortfattad sammanställning (katalog) av det miljöarbete som bedrivs av var och en av dessa myndigheter. I katalogen presenteras myndigheterna i bokstavsordning.

Syfte och målgrupp

Sammanställningen syftar till att med utgångspunkt i det ansvar myndigheterna har i miljömålssystemet beskriva deras miljöarbete på ett kortfattat och lättillgängligt sätt. I de redovisningar respektive myndighet lämnar till regeringen finns viss information om hur de arbetar för att bidra till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Informationen har dock inte sammanställts tidigare. Statskontorets katalog är därför tänkt att ge en sådan samlad och översiktlig deskriptiv bild. Vi har dock inte analyserat eller bedömt myndigheternas miljöarbete.

Tjänstemän i Regeringskansliet är den primära målgruppen för resultaten av Statskontorets kartläggning och den myndighetsvisa sammanställningen. Sammanställningen kan också vara av intresse för de berörda myndigheterna.

Katalogen har sammanställts utifrån en gemensam mall, men med syftet att ge en rättvisande bild av varje myndighets arbete inom miljömålssystemet. Några myndigheter har en mer omfattande verksamhet än andra vilket återspeglas i omfånget på beskrivningarna.

Underlag

Kartläggningen och sammanställningen i denna bilaga baseras på regeringens styrdokument och relevanta redovisningar från respektive myndighet. Myndighetens instruktion, regleringsbrev, årsredovisningar, verksamhetsplaner, budgetunderlag och miljöredovisningar är de viktigaste dokumenten. Vi har koncentrerat oss den verksamhet som bedrevs under 2012 och den verksamhet som planerades för 2013. Därför har vi studerat regleringsbrevet för 2012 respektive 2013, årsredovisningen för 2012, verksamhetsplanen för 2012 respektive 2013, budgetunderlaget för 2013 och miljöredovisningen för 2012. I vissa fall har vi också gått tillbaka till årsredovisningen för 2011. I de fall myndigheten har hänvisat till annan relevant skriftlig dokumentation har vi också tagit del av denna.

Utöver skriftliga dokument har vi intervjuat företrädare för de åtta miljömålsansvariga myndigheterna. Samtliga 25 myndigheter med ansvar i inom miljömålssystemet har därutöver fått svara skriftligt på frågor i en enkät. De 17 myndigheter som vi inte har träffat har vi istället intervjuat per telefon i syfte att följa upp svaren på de skriftliga frågorna.

Katalogens struktur

Informationen om varje myndighet är strukturerad enligt en mall. I det följande beskriver vi vilken typ av information som presenteras under varje rubrik, varför vi har valt att presentera just denna information samt från vilka källor vi har hämtat informationen.

Varje avsnitt inleds med en inramad faktaruta med information om myndighetens huvudsakliga uppdrag enligt myndighetens instruktion, antal anställda, lokalisering och ansvarigt departement. Här framgår också om myndigheten har något särskilt utpekat ansvar för något miljö kvalitetsmål. Syftet med faktarutan är att ge en kort introduktion till respektive myndighet och dess kärnverksamhet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Under denna rubrik beskriver vi inledningsvis det uppdrag regeringen har gett myndigheten inom miljömålssystemet. Beskrivningen görs med hjälp av att citat från relevanta delar i myndighetens instruktion.

Därefter redogör vi för hur myndigheten har tolkat detta uppdrag. Beskrivningen görs utifrån hur myndigheten beskriver uppdraget i olika skriftliga dokument och på sin webbplats, men också utifrån den beskrivning myndigheten har gett i intervjuer och enkätsvar.

Slutligen anger vi om myndigheten har haft några särskilda uppdrag med koppling till miljö kvalitetsmålen.

Styrmedel

Under denna rubrik beskriver vi vilka styrmedel myndigheten har till sitt förfogande i sitt miljöarbete i syfte att nå målen.

Vi har kategoriserat styrmedlen enligt följande

- *administrativa styrmedel* (lagar, regler, föreskrifter, tillståndsprövning, tillsyn)
- *informativa styrmedel* (till exempel information eller råd och stöd)
- *ekonomiska styrmedel* (till exempel skatter, sanktioner, bidrag)

Beskrivningen bygger på myndighetens egna uppgifter i svaren på Statskontorets enkät.

Miljöarbete

De 25 myndigheterna med ansvar inom miljömålssystemet ska alla verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås. Enligt regeringens proposition *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete* (proposition 2009/10:155) är allt miljöarbete som myndigheterna bedriver att betrakta som arbete för att nå miljökvalitetsmålen. Under denna rubrik beskriver vi hur myndigheterna har organiserat sitt miljöarbete, till exempel om det är integrerat i myndighetens hela verksamhet eller om det bedrivs som en separat verksamhet.

Vi beskriver också vilka typer av åtgärder och aktiviteter myndigheten genomför i syfte att bidra till att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Katalogen innehåller alltså ingen fullständig förteckning över alla åtgärder och aktiviteter som myndigheten genomfört. Vi beskriver också myndighetens miljöledningssystem.

Statskontoret redogör för det miljöarbete som myndigheten själv har uppgett att den bedriver, men har inte granskat myndigheternas uppgifter närmare. Vi gör heller ingen egen bedömning av om verksamheten har bäring på generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Myndigheterna inom miljömålssystemet har i uppgift att vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. I katalogen redogör vi för vilka forum myndigheterna uppger att de har för att lämna sådana förslag.

Informationen för dessa beskrivningar har primärt hämtats från skriftliga dokument, men i vissa fall också från enkätsvar och intervjuer med myndighetsföreträdare. Eftersom det är ett omfattande material har vi vid genomgången av dokument använt oss av sökordet ”miljö”.

Målkonflikter/synergier

Myndigheterna som har ansvar i miljömålssystemet har också andra mål som är styrande för verksamheten. Mellan miljökvalitetsmålen och andra verksamhetsmål kan det uppstå såväl målkonflikter som synergier. Målkonflikter och synergieffekter kan också finnas mellan olika miljökvalitetsmål och även mellan olika delar av samma mål.

Under denna rubrik redogör vi för myndighetens beskrivning av eventuella målkonflikter eller synergier. Beskrivningen utgår från den uppfattning som respektive myndighet har gett uttryck för i våra intervjuer.

Uppföljning och utvärdering

Åtta av myndigheterna har ett särskilt ansvar för att följa upp ett eller flera miljökvalitetsmål. Under denna rubrik beskriver vi kortfattat hur myndigheten har organiserat sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete. Formen, det vill säga vad som följs upp och utvärderas, styrs till stor del genom

anvisningar från Naturvårdsverket. I katalogen går vi därför inte närmare in på detta utan koncentrerar oss på hur myndigheten hanterar uppföljningsuppdraget och vilka resurser som läggs på detta.

Vi beskriver också vilken typ av information eller material myndigheten tar fram och hur den interna processen går till.

Kontakter med andra aktörer

Under denna rubrik beskriver vi vilka kontakter myndigheten har med andra aktörer inom ramen för miljöarbetet. För att inte underskatta interaktionen mellan myndigheterna har vi valt att fråga efter just kontakter med andra aktörer och inte specificerat att det ska röra sig om samarbete eller samverkan. Kontakten ska dock vara kopplad till myndighetens miljöarbete. Beskrivningen bygger främst på myndigheternas enkätsvar samt på muntlig information från respektive myndighet.

Boverket

Boverket är förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse, boende och bostadsfinansiering.¹ Myndigheten ansvarar också för den centrala administrationen av statliga stöd och bidrag inom sitt verksamhetsområde. Boverket har cirka 200 anställda och är placerad i Karlskrona.

Myndigheten är miljömålsansvarig för miljömålet *God bebyggd miljö*.

Ansvarigt departement: Socialdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Boverket ska enligt sin instruktion

”1. inom sitt verksamhetsområde verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling, och

2. samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Boverket ska i fråga om sitt miljöarbete [...] rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”²

Myndighetens tolkning

Som miljömålsansvarig myndighet har Boverket ansvar för målet *God bebyggd miljö*, men myndigheten har också ansvar för att driva alla miljökvalitetsmål inom sitt verksamhetsområde. Inom ramen för detta ansvar behöver myndigheten även påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.³

---

¹ 1 § förordningen (2012:546) med instruktion för Boverket.

² 8 § förordningen (2012:546) med instruktion för Boverket.

³ Enkät svar.

Utgångspunkter för myndighetens miljöarbete är instruktionen för Boverket, förordningen om miljöledning i statliga myndigheter samt särskilda uppdrag i regleringsbrev eller i andra sammanhang.⁴

Boverket uppger att det finns en miljökoppling i mycket av myndighetens verksamhet, till exempel i byggande och samhällsplanering. Boverkets totala ansvar överensstämmer enligt myndigheten väl med innebörden i *God bebyggd miljö*. De övriga miljö kvalitetsmål som enligt myndigheten ligger närmast Boverket är *Begränsad klimatpåverkan* och *Strålsäker miljö*.⁵

Myndigheten ska arbeta med alla miljö kvalitetsmål, men mest fokus läggs på målet *God bebyggd miljö*. Boverket har i arbetet med *God bebyggd miljö* fått ägna viss tid åt att tolka de preciseringar som gjorts av målet. Dessa upplevs som mindre konkreta än de tidigare delmålen.⁶

Enligt Boverket bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.⁷

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Boverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har myndigheten haft uppdrag som berör myndighetens miljöarbete.

---

⁴ Enkät svar.

⁵ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

⁶ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

⁷ Enkät svar.

I regleringsbrevet för år 2012 fick myndigheten i uppdrag att följa upp vissa bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden. I samma regleringsbrev finns även återrapporteringskrav kring energipolitiska åtgärder respektive länsstyrelsernas uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen.⁸

I regleringsbrevet för 2012 fick myndigheten också i uppdrag att i en rapport till Regeringskansliet senast den 31 mars 2013, redovisa och kommentera det fortsatta arbetet för att främja en hållbar stadsutveckling.⁹ Uppdraget är en fortsättning på ett samverkansprojekt mellan Boverket, Riksantikvarieämbetet, Formas och Arkitekturmuseet för att främja hållbar stadsutveckling i det så kallade Främjande-uppdraget som inleddes 2009. Arbetet fortsätter kommande treårsperiod. Samverkan har enligt myndigheten gett en stark grund för att lyfta fram sociala och kulturella aspekter inom hållbar stadsutveckling. Dessa aspekter omfattas också av miljö-kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*, till exempel inom preciseringarna om Hållbar samhällsplanering respektive God vardagsmiljö.¹⁰

Styrmedel

Enligt Boverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel*
- *informativa styrmedel*
- *ekonomiska styrmedel*

Ett exempel på administrativa styrmedel är de byggregler som Boverket tar fram, där miljöaspekter vägs in.

Boverket arbetar också med informativa styrmedel i form av vägledningar och handledningar. Myndigheten har till exempel tagit fram en webbaserad vägledning för tillämpningen av plan- och bygglagen (2010:900) (PBL Kunskapsbanken) och genomför webbaserade utbildningar kring plan- och bygglagen (*"PBL på rätt sätt"*). En annan form av informativt styrmedel är när Boverket på konferenser för kommuner och länsstyrelser för ut erfarenheter från studier av specifika frågor.

Ett exempel på ekonomiska styrmedel är det ekonomiska stöd som ges till åtgärder mot radon i bostäder och åtgärder för att främja utvecklingen av hållbara städer.

---

⁸ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Boverket och Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Boverket.*

⁹ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Boverket.*

¹⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-07 samt *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Boverket.*

En viktig legal förutsättning i Boverkets verksamhet är enligt myndigheten plan- och bygglagen. Boverket arbetar främst med information och vägledning gällande lagen. Myndigheten förfogar dock inte över tillämpningen av lagen, eftersom ansvaret för denna ligger hos kommunerna.¹¹

Miljöarbete

På Boverket finns en samordningsgrupp för arbetet med miljömålssystemet med representanter från olika enheter. En samordnare är sammankallande i gruppen. Ansvaret för de olika preciseringarna har fördelats på olika enheter. Utöver detta finns grupper kring olika preciseringar, som tar fram underlag.

Den person som ansvarar för miljöledningssystemet ingår numera i myndighetens samordningsgrupp för miljömålsarbetet. Ambitionen är att integrera miljöledningssystemet i verkets styrsystem.

Övrigt miljöarbete sker inom olika verksamhetsområden och med olika organisation beroende på frågans karaktär.¹²

I sitt miljöarbete arbetar Boverket med

- uppföljning
- information
- tillsyn
- tillståndsgivning
- regelutveckling
- kunskapsutveckling.¹³

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Som exempel på aktiviteter som bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås lyfter myndigheten fram

- arbetet med Boverkets byggregler
- handledningar, vägledningar, utbildningar och goda exempel för fysisk planering enligt plan- och bygglagen
- bidrag (hållbara städer och radon)
- insatser för energieffektivisering i byggnader, energideklarationer
- internationellt arbete (till exempel medverka i beslutskommittéer för strukturfonder, delta i expert- och arbetsgrupper)
- investeringsstöd för hållbar stadsutveckling

---

¹¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

¹² Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

¹³ Enkät svar.

- uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen *God bebyggd miljö* inklusive miljömål enkät till kommunerna (i samarbete med RUS, länsstyrelsernas gemensamma miljömålsorgan)
- utveckling av indikatorer för bygg- och fastighetssektorns miljö-påverkan
- referensgrupp för arbetet med *God bebyggd miljö* och miljömål-enkäten.¹⁴

I årsredovisningen för år 2012 redovisar Boverket sitt arbete med att följa upp, utvärdera och rapportera miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Exempel på aktiviteter är projekten miljömålen i kommunernas översikts-planering, stöd till hållbara städer, arbete med föreskrifter och allmänna råd, energideklarationer, direktiven om byggnaders energiprestanda, energi-effektivisering och ecodesigndirektivet samt bidrag till åtgärder mot radon i bostäder och stöd för planeringsinsatser för vindkraft.

Någon redovisning av aktiviteter med uttrycklig anknytning till andra miljö kvalitetsmål finns inte i årsredovisningen.¹⁵

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Flertalet av de aktiviteter som genomfördes 2012 kommer att fortsätta även under 2013. Till det kommer arbetet med en målmanual för miljö kvalitets-målet *God bebyggd miljö*. I det sammanhanget ska också indikatorerna för uppföljningen av *God bebyggd miljö* ses över och utvecklas.

Andra exempel på aktiviteter är

- tillsyn och information om energideklarationer
- fortsättning på Vision 2025 och på ÖP-resan
- vägledning av olika slag, bland annat om buller
- plan- och byggenkät till länsstyrelserna.

Myndigheten ska också genomföra en studie av hur mark- och miljödom-stolarna och mark- och miljööverdomstolen hanterar miljö mål i sina domar.¹⁶

Miljöledningssystem

Av Boverkets redovisning av miljö ledningsarbetet 2012 framgår att det finns behov av att utveckla miljö ledningssystemet när det gäller indirekt miljö påverkan, till exempel inom plan – och bygglagsområdet och i

---

¹⁴ Boverket, *Verksamhetsplan 2012-2014*, Boverket, *Årsredovisning 2012* samt muntlig information vid intervju 2013-03-07.

¹⁵ Boverket, *Årsredovisning 2012* sid. 48.

¹⁶ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

kopplingen till miljömålen. I övrigt nämns inte miljö kvalitetsmålen i redovisningen.¹⁷

Förslag/åtgärder

Boverket uppger att myndigheten lämnar förslag inom ramen för andra regeringsuppdrag, till exempel om buller. I myndighetens vägledningar och handledningar föreslås också åtgärder, även om dessa inte alltid kopplas till miljömålen.¹⁸

Boverket uppger också att myndigheten lämnar få förslag på åtgärder inom ramen för arbetet med miljömålssystemet. Myndigheten menar att det finns en ottydlighet kring vilka kanaler det finns för att lämna eventuella förslag. Av instruktionerna inför den fördjupade utvärderingen 2012 framgick det enligt myndigheten att förslag inte ska lämnas i den fördjupade utvärderingen eller i den årliga uppföljningen. Myndigheten redovisade därför inga förslag i den fördjupade utvärderingen 2012. I samband med den fördjupade utvärderingen 2008 lämnade myndigheten flera förslag.¹⁹

Målkonflikter/synergier

Boverket uppger att det finns målkonflikter både inom och mellan olika miljö kvalitetsmål. Inom samhällsbyggnadsområdet finns många målkonflikter. Ett exempel på en målkonflikt rör förtätning av bebyggelse. Förtätning är ett sätt att spara obebyggda områden, men kan medföra negativa konsekvenser i form av buller och luftföroreningar.

Myndigheten uppger att det förs en diskussion om målkonflikter, men diskussionen kopplas sällan till miljömålen. Under fördjupad utvärdering 2008 fördes dock en diskussion om målkonflikter och synergier kopplat till miljömålen.²⁰

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av miljömålet *God bebyggd miljö* sker inom ramen för samordningsgruppen för arbetet med miljömålssystemet. I den finns representanter från olika enheter. En samordnare är sammankallande i gruppen. Ansvaret för de olika preciseringarna har fördelats på olika enheter. Utöver detta finns grupper kring olika preciseringar, som tar fram underlag.

---

¹⁷ Boverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012* (Dnr 209-692/2013).

¹⁸ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

¹⁹ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

²⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

Ett tiotal personer arbetar på deltid med uppföljning.²¹ Arbetet med uppföljning kan urskiljas från annan verksamhet, men andra aktiviteter för att verka för att miljökvalitetsmålen ska nås är svåra att urskilja.

Kontakter med andra aktörer

Boverket uppger att man i sitt miljöarbete har kontakter med ett stort antal aktörer både inom miljömålssystemet och utanför. Några exempel anges nedan.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Boverket deltar i Naturvårdsverkets grupper och träffar där de 25 myndigheterna med ansvar i miljömålssystemet inklusive de övriga målsvariga myndigheterna. Myndigheten har därutöver särskilt kontakt med

- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet
- Socialstyrelsen
- Sveriges geologiska undersökning
- Trafikverket

Boverket har kontakt med länsstyrelserna, dels genom Regional Utveckling och Samverkan (RUS), dels inom ramen för Hållbarhetsforum ett forum bestående av länsarkitekter och bostadsdirektörer som behandlar frågor som är gemensamma för Boverket och länsstyrelserna.

Myndigheten har också en referensgrupp för *God bebyggd miljö* där representanter från Naturvårdsverket, Trafikverket, Sveriges kommuner och landsting, RUS, länsstyrelserepresentanter och en kommunrepresentant ingår.²²

Andra aktörer

Boverket har vissa direkta kontakter med kommunerna samt med näringslivet (bygg- och fastighetssektorn).²³

---

²¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

²² Muntlig information vid intervju 2013-03-07.

²³ Enkät svar?

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Exportkreditnämnden

Exportkreditnämnden ansvarar för att utfärda statliga exportkredit- och investeringsförsäkringar, så kallade statsgarantier.²⁴ Myndigheten finansieras genom garantitagarnas premier och har ca 150 anställda. Exportkreditnämnden är placerad i Stockholm.

Ansvarigt departement: Utrikesdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Exportkreditnämnden ska enligt sin instruktion ”särskilt verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.”²⁵ Myndigheten ska ”i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”²⁶

Myndighetens tolkning

För att uppfylla uppdraget i instruktionen menar Exportkreditnämnden att den måste påverka hur andra aktörer i samhället agerar. Den främsta utgångspunkten för Exportkreditnämndens miljöarbete är det uppdrag myndigheten har att vidareutveckla arbetet med frågor rörande mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, korruption och frihet på nätet i enlighet med OECD:s rekommendationer på dessa områden. Miljöarbetet bedrivs inom ramen för ansvarsfullt företagande (Corporate Social Responsibility, CSR).²⁷

Exportkreditnämndens tolkning är att generationsmålet och miljökvalitetsmålen ingår i CSR. Myndighetens granskning av affärer går ut på att ta hänsyn till miljöaspekter i bred bemärkelse. Exportkreditnämnden arbetar globalt och deras arbete berör sällan den svenska miljön. Enligt Exportkreditmyndigheten saknar därför många av de svenska miljökvalitetsmålen relevans för myndighetens arbete. Myndigheten arbetar därför framför allt med generationsmålet och med miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpå-*

²⁴ 1 § förordning (2011:300) med instruktion för Exportkreditnämnden.

²⁵ 2 § 10 förordningen 2011:300) med instruktion för Exportkreditnämnden

²⁶ 4 a § förordningen 2011:300) med instruktion för Exportkreditnämnden

²⁷ Enkät svar.

verkan, eftersom klimatfrågan är av global natur. Klimatfrågorna tas också upp i OECD:s regelverk för konkurrensneutrala affärer i form av riktlinjer ("common approach") för hur man arbetar med miljö och sociala frågor.²⁸

Särskilda uppdrag (RB)

Exportkreditnämnden har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har myndigheten haft i uppdrag både under 2012 och 2013 att vidareutveckla arbetet med frågor rörande miljö i enlighet med OECD:s rekommendationer för ansvarsfullt företagande.²⁹

Styrmedel

Exportkreditnämndens primära styrmedel är de garantier som myndigheten utfärdar. I detta arbete styrs myndigheten i sin tur av det egna regelverket, uppdrag i regleringsbrevet samt regelverk inom EU och OECD.³⁰

Miljöarbete

Inriktningen på myndighetens miljöarbete under 2012 och 2013 har enligt Exportkreditnämnden varit att aktivt arbeta för att påverka hur exporterande företag, banker och finansiärer agerar för att bidra till en bättre miljö. Det gör myndigheten genom att granska alla affärer myndigheten garanterar utifrån ett miljöhänsende.³¹

Exportkreditnämndens miljöhänsyn ska motverka garantigivning som medför negativ påverkan på miljön. Med miljöpåverkan avses i Exportkreditnämndens riktlinjer påverkan på luft, vatten, mark, resursförbrukning (energi, material, vatten, land), avfall, buller, påverkan på känsliga natur- och kulturområden (t ex nationalparker, naturreservat, urskog) och påverkan på människor och samhällen. I syfte att motverka negativa konsekvenser för miljön gör Exportkreditnämnden en miljögranskning enligt särskilda riktlinjer vid affärer med risk för negativ miljöpåverkan. Detta arbete är starkt kopplat till OECD:s rekommendationer på området.³²

I affärer med risk för negativ påverkan begär Exportkreditnämnden information om köparföretaget och miljö- och sociala konsekvensbeskrivningar vid nya projekt. Vid behov kontaktar myndigheten lokala intresseorganisationer, tar del av uppgifter från externa källor och experter. Vid större projekt gör Exportkreditnämnden ett platsbesök för att säkerställa att projektets miljö-

²⁸ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-16.

²⁹ Regeringen *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Exportkreditnämnden*; Regeringen *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Exportkreditnämnden*.

³⁰ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-16.

³¹ Enkät svar.

³² Exportkreditnämnden *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*, sid. 1.

och sociala påverkan stämmer överens med den information som erhållits. Myndigheten kan som villkor för garantin ställa krav på rapportering under affärens gång.³³

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Som exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder under 2012 anger Exportkreditnämnden granskning av alla affärer som myndigheten garanterar med avseende på miljö- och sociala frågor.³⁴ Granskade affärer som enligt OECD klassas som A- och B-affärer över 100 miljoner kronor redovisas i Exportkreditnämndens årsredovisning.

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 ska Exportkreditnämnden fortsätta att granska alla affärer som myndigheten garanterar. Myndigheten ska också fortsätta att internutbilda alla underwriters (handläggare) så att de behärskar arbetssättet på området.³⁵

Miljöledningssystem

Exportkreditnämndens miljöpolicy och miljömål inom ramen för myndighetens miljöledningssystem är inriktade på ansvarsfullt företagande i exportaffärer och investeringar. Riktlinjerna för miljö är grundade på OECD:s rekommendation om gemensamma förhållningssätt för miljö- och sociala hänsyn. Myndighetens miljömål är att screena alla affärer för att kontrollera frågor relaterade till miljö och socialt ansvar. De svenska miljö kvalitetsmålen berörs inte miljöledningssystemet.³⁶

Förslag/åtgärder

Att ge förslag till utveckling av miljöarbetet ingår enligt Exportkreditnämnden i myndighetens uppdrag att granska affärer med avseende på CSR. Myndigheten har själv utvecklat metodiken för hur granskningen ska göras och tagit fram en manual för detta. I detta arbete har Exportkreditnämnden också kontakter med exportkreditnämnder i andra länder för att utbyta erfarenheter om hur de jobbar.³⁷

Målkonflikter/synergier

Exportkreditnämnden är till för att gynna svensk exportindustri och främja att affärer blir av. Samtidigt ska myndigheten ta hänsyn till miljö och sociala frågor. Detta kräver avvägningar mer eller mindre hela tiden. Dock handlar

---

³³ Exportkreditnämnden *Årsredovisning för 2012*, sid. 38.

³⁴ Enkät svar.

³⁵ Enkät svar.

³⁶ Exportkreditnämnden 2013 *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

³⁷ Muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-16.

det då inte om målkonflikter i förhållande till de svenska miljö kvalitetsmålen, utan i förhållande till miljöhänsyn i allmänhet.³⁸

Uppföljning och utvärdering

Exportkreditnämnden har inget utpekat uppföljningsansvar inom miljömålssystemet. Myndigheten anger dock uppföljning som en aktivitet inom ramen för miljöarbetet. Det handlar då om att följa upp de granskade affärer där myndigheten har krävt ett handlingsprogram. I sådana fall kräver Exportkreditnämnden en återrapportering. I början, under själva konstruktionsfasen, vill myndigheten oftast ha en rapport kvartalsvis. Efter driftstarten krävs ofta rapporter in halvårsvis.³⁹

Kontakter med andra aktörer

Exportkreditnämnden samarbetar med olika aktörer i sitt miljöarbete, men deltar inte i något organiserat samarbete kring de svenska miljömålen.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Exportkreditnämnden har inom ramen för sitt miljöarbete kontakt med Naturvårdsverket och alla myndigheter som arbetar med strategin för miljöteknik.⁴⁰

Andra myndigheter

Exportkreditnämnden samarbetar med UD.⁴¹

Andra aktörer.

Exportkreditnämnden har också kontakter med företag, banker och andra exportkreditinstitut.⁴²

---

³⁸ Muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-16.

³⁹ Enkät svar samt skriftlig information via e-post 2013-06-05.

⁴⁰ Enkät svar.

⁴¹ Enkät svar.

⁴² Enkät svar.

Försvarmakten

Försvarmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvar. Grunden för detta ska vara förmågan till väpnad strid.⁴³

Myndigheten har drygt 20 000 anställda. Högkvarteret är placerat i Stockholm men myndigheten har verksamhet på flera platser i landet.

Ansvarigt departement: Försvarsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Försvarmakten ska enligt sin instruktion ”Med beaktande av de krav som uppgifterna enligt 1-4 §§ ställer [...] ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred. Inom ramen för detta miljöarbete ska Försvarmakten bidra till att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Försvarmakten ska i fråga om sitt miljöarbete [...] rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

*Försvarmakten ska medverka i det internationella försvarsmiljösam-
arbetet.”⁴⁴*

Myndighetens tolkning

Försvarmakten ska enligt instruktionen ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred. Inom ramen för detta ansvar ska Försvarmakten enligt myndigheten vara samlade, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter. Myndigheten ska arbeta i enlighet med Sveriges nationella strategi för hållbar utveckling och Sveriges nationella miljö kvalitetsmål. Försvarmaktens miljöpolicy och miljömål utgör en övergripande inriktning för miljöarbetet.⁴⁵

⁴³ 1 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten.

⁴⁴ 5 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten.

⁴⁵ Försvarmakten, *Verksamhetsuppdrag för år 2013, preliminärt för år 2014 och inriktning för år 2015* sid. 2.

Enligt Försvarmakten skapas de bästa förutsättningarna för att få ett mervärde ur miljöarbetet inom myndigheten genom att miljöaspekter integreras i Försvarmaktens verksamhetsledningssystem på alla nivåer. Försvarmaktens miljöledningssystem ska omfatta alla myndighetens styrande dokument och processer.⁴⁶

Grunden för miljöledningssystemet fastställdes år 2012 i dokumentet *Försvarmaktens miljöledningsinstruktion*. Enligt miljöledningsinstruktionen är Försvarmaktens miljöarbete primärt inriktat på att minska den miljöpåverkan som genereras till följd av myndighetens verksamhet, både inom myndigheten (den direkta) och utanför myndigheten (den indirekta).⁴⁷

Försvarmakten uppger att instruktion för Försvarmakten och interna styrdokument (till exempel miljöpolicy och miljöledningsinstruktionen) är den främsta utgångspunkten för det miljöarbete som myndigheten bedriver. Myndighetens miljöarbete handlar primärt om att minska den negativa påverkan den egna verksamheten har på miljön. Detta görs genom att Försvarmakten säkerställer att miljöledningssystemet bidrar till en ökad måluppfyllelse. Myndigheten uppger att man inte vidtagit några konkreta åtgärder till följd av de uppdrag Försvarmakten enligt instruktionen har inom miljömålssystemet. Däremot har myndigheten vidtagit åtgärder inom ramen för andra uppdrag som bidrar till exempel till generationsmålet.⁴⁸

I myndighetens miljöpolicy fastställs att Försvarmakten ska sträva efter att minimera verksamhetens ekologiska avtryck, utveckla personalens kompetens inom miljöområdet, samt följa de krav som ställs i olika regelverk. Myndigheten ska också se till att miljöhänsyn beaktas i hela myndighetens verksamhet. I miljöpolicy finns också en skrivning om hur försvarssektorn som helhet ska arbeta för en hållbar utveckling där miljöhänsyn integreras i all verksamhet samt att miljökrav så långt möjligt ska ställas även på de aktörer som arbetar på uppdrag av eller samverkar med sektorns myndigheter.^{49 50}

Enligt Försvarmakten bidrar myndigheten miljöarbete till att nå miljö-kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö

---

⁴⁶ Försvarmakten, *Försvarmaktens miljöledningsinstruktion*. FM MIL beslutad 2012-03-22.

⁴⁷ Försvarmakten, *Försvarmaktens miljöledningsinstruktion*, FM MIL beslutad 2012-03-22.

⁴⁸ Enkät svar.

⁴⁹ Försvarmakten, *Miljöpolicy* fastställd 2011-01-21.

⁵⁰ Skrivningen har utarbetats gemensamt av försvarssektorsmyndigheterna och återfinns i respektive myndighets miljöpolicy.

- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv⁵¹

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Försvarmakten har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har myndigheten under samma period haft ett uppdrag i regleringsbrevet att redovisa hur arbetet med strategiska miljöbedömningar i planerings- och beslutsprocessen har utvecklats.⁵²

Styrmedel

Eftersom Försvarmaktens miljöarbete primärt rör den egna verksamheten är styrmedlen framför allt interna. De styrmedel myndigheten uppger att man arbetar med är informativa styrmedel till exempel i form av intern och extern information kring myndighetens övnings- och skjutfält där det finns kopplingar till målet om biologisk mångfald. Myndigheten uppger också att man arbetar med ekonomiska styrmedel med det rör sig primärt om att åtgärder som vidtas för att minska miljöpåvekan (till exempel energibesparingsåtgärder). Dessa åtgärder kan även innebära ekonomiska besparingar, vilket kan medföra att åtgärderna är lättare att driva igenom internt.⁵³

Miljöarbete

Försvarmakten har utvecklat tre egna miljömål (Minskad energiförbrukning, Miljöanpassad upphandling samt Miljöhänsyn vid övningar och insatser).⁵⁴ Målen utgår enligt myndigheten från både Sveriges nationella miljö kvalitetsmål och Försvarmaktens miljöpåverkan.⁵⁵ Enligt myndigheten ska målen följas upp och utvärderas utifrån rapportering från organisationsenheterna samt fastighetsvärd. Resultatet av uppföljningen av miljömålen ska presenteras i Försvarmaktens miljöredovisning.⁵⁶

Det arbetet som lyfts fram i FM:s årsredovisning är arbetet med myndighetens interna miljömål (Minskad energiförbrukning, Miljöanpassad upphandling samt Miljöhänsyn vid övningar och insatser).

---

⁵¹ Enkät svar.

⁵² Se p 10 Miljöfrågor Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Försvarmakten*. Samma skrivning återfinns också i p 12 Miljöfrågor Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Försvarmakten*.

⁵³ Enkät svar och muntlig information vid intervju 213-05-08.

⁵⁴ Försvarmakten, *Försvarmaktens årsredovisning 2012* sid. 66-68.

⁵⁵ Försvarmakten, *Miljöredovisning 2011*.

⁵⁶ Försvarmakten, *Försvarmaktens årsredovisning 2012* sid. 66.

I årsredovisningen redovisas också hur arbetet med strategiska miljöbedömningar i planerings- och beslutsprocessen har utvecklats. Enligt myndigheten har arbetet med att utveckla rutiner för att hänsyn till den yttre miljön ur ett hållbarhetsperspektiv beaktas vid såväl nationella som internationella övningar och insatser fortsatt bland annat genom deltagande i ett antal projekt inom både NATO och EU.⁵⁷ Det framgår dock inte av beskrivningen hur åtgärderna kopplar till generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

Den miljöverksamhet som Försvarsmakten genomfört under året redovisas i myndighetens miljöredovisning. Redovisningen inriktar sig främst på den miljöpåverkan som Försvarsmakten ger upphov till, vilket arbete som bedrivs för att minimera de negativa effekterna av dessa samt vad myndigheten vill uppnå med miljöarbetet. I miljöredovisningen för 2011 redovisades inga uppgifter om måluppfyllnad avseende myndighetens miljömål.^{58,59}

Myndigheten uppger att man i syfte att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen arbetar bland annat med uppföljning och information. De aktiviteter eller åtgärder som myndigheten genomför dokumenteras i verksamhetsplanen och interna årsrapporter. Resultatet av myndighetens miljöarbete redovisas i årsredovisningen och i miljöredovisningen.⁶⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Som exempel på det miljöarbetet som bedrevs under 2012 anger myndigheten

- uppföljning av de interna miljömålen
- energieffektiviserings- och energibesparande åtgärder
- ökade styrningar och hjälpmedel (marinbiologisk kalender) för miljöhänsyn inför militära övningar och insatser
- utbildning.⁶¹

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 ska Försvarsmakten inom ramen för sitt miljöarbete bland annat arbeta med

- uppföljning av de interna miljömålen
- informationsinsatser rörande myndighetens övnings- och skjutfält

---

⁵⁷ Försvarsmakten, *Försvarsmaktens årsredovisning 2012 bilaga 3* sid. 21.

⁵⁸ Försvarsmakten, *Försvarsmaktens miljöredovisning 2011 Leva som man lär...* sid. 2.

⁵⁹ Arbetet med att färdigställa Försvarsmaktens miljöredovisning för 2012 har pågått under våren och eftersom rapporten inte varit klar (2013-05-08) har Statskontoret inte kunnat granska den.

⁶⁰ Enkät svar.

⁶¹ Enkät svar och muntlig information vid intervju 201-05-08.

- ökat samarbete mellan Försvarssektorsmyndigheterna inom ramen för de nationella miljö kvalitetsmålen i syfte att förtydliga kopplingarna mellan sektorns miljöarbete och de nationella miljö kvalitetsmålen
- vidare utveckling av miljöledningssystem
- färdigställande av utbildningsverktyg för personal som skall verka i insatser utomlands.⁶²

Miljöledningssystem

Försvarsmaktens miljöarbete sker framför allt inom ramen för myndighetens miljöledningssystem. Grunden för miljöledningssystemet fastställdes 2012 i dokumentet *Försvarsmaktens miljöledningsinstruktion*.⁶³ Enligt miljöledningsinstruktionen är som nämns ovan Försvarsmaktens miljöarbete primärt inriktat på att minska den miljöpåverkan som genereras till följd av myndighetens verksamhet, både inom myndigheten (den direkta) och utanför myndigheten (den indirekta).⁶⁴

Förslag/åtgärder

Försvarsmakten uppger att myndigheten i stort själv (eller inom ramen för samarbetet mellan myndigheterna inom försvarssektor) har rådighet över de åtgärder som myndigheten anser behöver vidtas. Myndigheten kan därför själv besluta om och genomföra åtgärder inom ramen för den egna verksamheten. Försvarsmakten har inte lämnat förslag på åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten uppfattar inte heller att man har en pådrivande eller styrande roll i systemet.⁶⁵

Målkonflikter/synergier

Försvarsmakten ser inga direkta målkonflikter inom ramen för sitt verksamhetsområde eftersom det är en utveckling som ska ske över tid. Om alla åtgärder skulle genomföras omgående skulle det dock sannolikt uppstå konflikter. Enligt myndigheten är kopplingen mellan måluppfyllelse och teknikutveckling stark till exempel avseende tillgången till alternativa bränslen/drivmedel och försvarsmateriel.⁶⁶

Uppföljning och utvärdering

Försvarsmakten har inget utpekat ansvar för uppföljning eller utvärdering och följer inte upp de nationella miljö kvalitetsmålen. Försvarsmakten får

---

⁶² Enkät svar och muntlig information vid intervju 201-05-08.

⁶³ Försvarsmakten, *Försvarsmaktens miljöledningsinstruktion*. beslutad 2012-03-22.

⁶⁴ Försvarsmakten, *Försvarsmaktens miljöledningsinstruktion*. beslutad 2012-03-22.

⁶⁵ Enkät svar och muntlig information vid intervju 201-05-08.

⁶⁶ Enkät svar och muntlig information vid intervju 201-05-08.

dock underlagen från de miljömålsansvariga myndigheterna på remiss och myndigheten granskar dessa men har ingen del i underlags- eller analysarbetet.

Försvarmakten uppger att myndigheten har samrått med Naturvårdsverket angående den rapportering som myndigheten ska göra avseende uppföljning, utvärdering och ansvaret att verka för miljö kvalitetsmålen. Denna samverkan avsåg dock inte primärt miljö kvalitetsmålen utan frågor kring dubbelrapportering för myndigheterna inom Försvarssektorn.

Myndigheten följer upp det lokala arbetet med de egna miljömålen. Försvarmakten lämnar också in underlag till Naturvårdsverket (avseende drivmedelsförbrukning samt handel med utsläppsrätter) och till Energi-myndigheten (avseende energiförbrukning) men detta är inom ramen för andra uppdrag.⁶⁷

Kontakter med andra aktörer

Försvarmakten uppger att myndigheten har kontakter med flera aktörer både inom och utanför miljömålssystemet.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom ramen för samverkansgruppen har Försvarmakten kontakt med samtliga myndigheter inom miljömålssystemet. Utöver detta har man primärt kontakter med

- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Naturvårdsverket
- länsstyrelserna.

Andra myndigheter

Försvarmakten har också inom ramen för sitt miljöarbete kontakter med försvarssektormyndigheterna (Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Förvarshögskolan och Totalförsvarets forskningsinstitut).

Andra aktörer

Myndigheten har också kontakt med kommuner, företag, föreningar (till exempel lokala föreningar med verksamhet i närheten av övnings- och skjutfält) och Naturskyddsföreningen.⁶⁸

---

⁶⁷ Enkät svar och muntlig information vid intervju 201-05-08.

⁶⁸ Enkät svar och muntlig information vid intervju 201-05-08.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav.⁶⁹ Havs- och vattenmyndigheten har drygt 200 anställda. Myndigheten bildades 1 juli 2011 och är placerad i Göteborg.

Havs- och vattenmyndigheten är miljömålsansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålen *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*.

Ansvarigt departement: Miljödepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Havs- och vattenmyndigheten ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.*”⁷⁰

Myndigheten ska också ”*samordna uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård. Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.*”⁷¹

Myndighetens tolkning

Enligt myndigheten är ansvaret för miljö kvalitetsmålen uppdelat på ett antal olika myndigheter och Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för tre mål som rör vatten (*Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*). Myndighetens uppgift är att arbeta för att målen ska nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets inriktning.⁷²

⁶⁹ 1 § förordningen (2011:619) med instruktion för Havs- och vattenmyndigheten.

⁷⁰ 3 § förordningen (2011:619) med instruktion för Havs- och vattenmyndigheten.

⁷¹ 4 § förordningen (2011:619) med instruktion för Havs- och vattenmyndigheten.

⁷² Havs- och vattenmyndigheten *Sveriges miljö kvalitetsmål*, tillgänglig på www.havochvatten.se, citerad 2013-03-13.

Havs- och vattenmyndighetens ansvar för miljömålen återspeglas enligt myndigheten i myndighetens vision ”*Levande hav, sjöar och vattendrag till glädje och nytta för alla*”.⁷³ Havs- och vattenmyndigheten menar att man för att uppfylla sitt uppdrag på bred front gentemot övriga sektorer ska driva på utvecklingen för att nå miljökvalitetsmålen. I arbetet ingår att verka för att miljöledningssystemet bidrar till ökad målluppfyllelse.

Enligt myndigheten bidrar verksamheten till generationsmålet och de tre miljökvalitetsmål myndigheten själv ansvarar för. Verksamheten bidrar även till att nå miljökvalitetsmålen om

- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.

Det är enligt myndigheten något svårare att avgöra hur Havs- och vattenmyndigheten totalt sett bidrar till minskad klimatpåverkan. Avseende detta mål finns exempel både på positiv och på negativ påverkan.⁷⁴

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Under 2012 hade myndigheten ett uppdrag att ta fram ett underlag inför en sammanhållen och hållbar vattenpolitik⁷⁵. Uppdraget redovisades i rapporten *Underlag inför en sammanhållen vattenpolitik. Havs- och vattenmyndighetens redovisning av regeringsuppdraget* som lämnades till regeringen i juni 2012. Rapporten innehåller förslag på områden som kräver övergripande och långsiktiga politiska prioriteringar och ställningstaganden om de miljökvalitetsmål som rör vatten ska nås.⁷⁶

---

⁷³ Intervju och presentation av hur Havs- och vattenmyndighetens verksamhet bidrar till att nå miljökvalitetsmålen 2013-03-15.

⁷⁴ Enkät svar.

⁷⁵ *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Havs- och vattenmyndigheten.*

⁷⁶ Havs- och vattenmyndigheten *Underlag för en sammanhållen vattenpolitik* (Dnr 1392-12).

Styrmedel

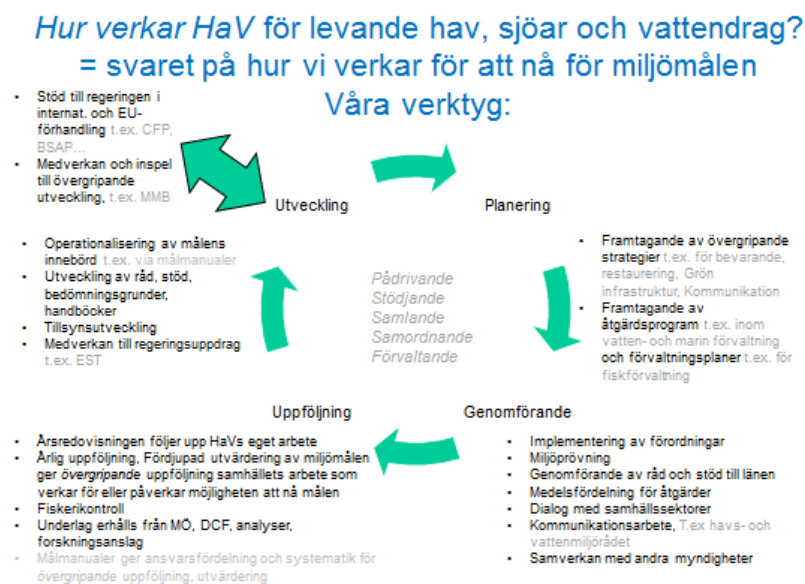
Enligt Havs- och vattenmyndigheten förfogar myndigheten över ett antal olika styrmedel. Styrmedlen kan delas upp i

- *administrativa styrmedel*, – i form av tillämpning av miljöbalken, implementering av förordningar, miljöprövning, tillståndsprövningar
- *informativa styrmedel*, – i form av tillsynsvägledning, genomförande av råd och stöd till länsstyrelserna, dialog med samhällssektorn och kommunikationsarbete (exempelvis Havs- och vattenmiljörådet).
- *ekonomiskastyrmedel*, – i form av fördelning av medel för åtgärder inom ramen för havs- och vattenmiljöanslaget.

Miljöarbete

Enligt Havs- och vattenmyndigheten kan i stort sett hela myndighetens verksamhet ses som arbete för att nå miljökvalitetsmålen, såväl havs-, som fisk och vattenförvaltningen. Myndigheten verkar för att nå miljökvalitetsmålen genom planering, genomförande, uppföljning och utveckling (figur 1).

Figur 1. Beskrivning av hur miljökvalitetsmålen genomsyrar Havs- och vattenmyndighetens verksamhet

Källa: Havs- och vattenmyndigheten Powerpointpresentation 2013-03-15. Bilden ger en övergripande beskrivning av hur Havs- och vattenmyndighetens verksamhet kopplar till arbetet med att nå miljömålen.

Modellen för hur miljö kvalitetsmålen ska genomsyra hela myndighetens verksamhet beslutades under våren 2013 men den är inte beskriven i arbetsordningen eller verksamhetsplaneringen.

Enligt myndigheten finns en stark koppling mellan preciseringarna av såväl Havs- och vattenmyndighetens tre miljö kvalitetsmål som preciseringarna av andra miljö kvalitetsmål med bäring på vatten och innehållet i myndighetens verksamhetsplan. Sambanden är dock ännu inte tydliggjorda.

Havs- och vattenmyndigheten har identifierat flera sätt på vilka myndigheten ytterligare kan stärka miljö målens koppling till verksamheten. Bland annat kan myndigheten tydliggöra

- hur aktiviteter i verksamhetsplanen, projekt och forskningsinsatser som Havs- och vattenmyndigheten medverkar till verkar för uppfyllelse av miljö målen
- hur miljö övervakningen bidrar till uppföljning av miljö målen
- behovet av kommunikationsinsatser för att nå miljö målen
- hur miljö målen kan kopplas till myndighetens verksamhet i årsredovisningen
- generationsmållets strecksatsers betydelse för myndighetens verksamhet.

Därutöver kan kopplingen mellan konkreta uppgifter och olika mål och preciseringar stärkas och kopplingarna till miljö arbetet i den redovisning av myndighetens verksamhet som görs på myndighetens webbsida kan göras tydligare.⁷⁷

I verksamhetsplanen för 2012 lyfter myndigheten fram tillsynsvägledning som ett sätt att påskynda miljö skyddsarbetet vilket i sin tur antas bidra till att riksdagens miljö mål om *Levande sjöar och vattendrag*, *Ingen övergödning* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* kan uppnås.⁷⁸

I det budgetunderlag för 2013- 2015 som Havs- och vattenmyndigheten lämnade till regeringen i februari 2012 konstaterar myndigheten att åtgärdsarbetet måste intensifieras för att beslutade mål ska kunna nås bland annat vad gäller miljö målsarbetet.⁷⁹

---

⁷⁷ Intervju och presentation av hur Havs- och vattenmyndighetens verksamhet bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen 2013-03-15.

⁷⁸ Havs- och vattenmyndigheten *Havs- och vattenmyndighetens verksamhetsplan för 2012* sid. 44.

⁷⁹ Havs- och vattenmyndigheten *Budgetunderlag för Havs- och vattenmyndigheten 2013-2015* 2012-02-27 sid. 6.

I sitt miljöarbete arbetar Havs- och vattenmyndigheten med

- uppföljning
- information
- tillsyn
- tillståndsgivning
- regelutveckling
- kunskapsutveckling
- forskning- och utveckling (bedriver i egen regi eller finansierar).

Myndigheten arbetar också med samverkan och dialog med företrädare för näringsliv och sektorer, samt för ökad samordning avseende förvaltning av vatten i Sverige i sin helhet.⁸⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

I årsredovisningen för 2012 redogör Havs- och vattenmyndigheten under rubriken ”Miljömålsarbete” för det miljömålsarbete som myndigheten bedrivit under året. Det arbete som lyfts fram under detta avsnitt är

- arbetet med den fördjupade utvärderingen som bedrivits i samarbete med Naturvårdsverket
- den årliga uppföljningen av miljö kvalitetsmålen samt
- medverkan i två regeringsuppdrag till Naturvårdsverket (värdering av ekosystemtjänster samt grön infrastruktur).

Myndigheten har också inlett ett arbete med att ta fram målmanualer för de tre miljö kvalitetsmål Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för samt inlett samordningsinsatser med miljöövervakningen.⁸¹

Miljö kvalitetsmålen tas även upp under rubriken ”Vattenförvaltning”.⁸² Några exempel på konkreta åtgärder som genomförts för att nå miljömålen som myndigheten lyfter fram i detta sammanhang är

- projektet ”översyn av regionala åtgärdsplaner för kalkning” som bland annat syftar till att ge stöd för en ökad mål- och behovsstyrning av kalkningsbidraget
- bidrag till projekt för att bevara och stärka bestånden av flodkräfta

---

⁸⁰ Enkät svar.

⁸¹ Hav- och vattenmyndigheten *Årsredovisning 2012* sid. 21.

⁸² Vattenförvaltningen avser alla myndighetens arbetsuppgifter från vattensystemens källområden till och med kustvatten, förutom fiskförvaltning. Vattenförvaltningen utgår ifrån riksdagens miljö kvalitetsmål och den nationella lagstiftningen för att uppnå god vattenmiljö kvalitet. Havs- och vattenmyndigheten *Årsredovisning 2012*, sid. 27.

- ett pilotprojekt rörande regional vattenplanering på Gotland i syfte att ta fram en långsiktigt hållbar vattenplan som integreras i övrigt planarbete.

Myndigheten redovisar också att den har yttrat sig i ett antal miljöprövningsärenden bl.a. avseende miljö kvalitetsnormer och krav på villkor för fiskvägar.⁸³

Miljö kvalitetsmålen tas även upp under rubriken ”Havsförvaltning”.⁸⁴ Några exempel på åtgärder som myndigheten lyfter fram är

- samverkan rörande oljeolyckor där myndigheten varit med och finansierat ett projekt för att minska de negativa miljöeffekterna av oljeolyckor
- förslag om skydd av områden och arter, hotade arter och arter med behov av förvaltning
- förslag om införande av ett importförbud i artskyddsförordningen för levande amerikansk hummer.

Myndigheten har också fört talan i ett antal mål där exploatering och inspråktagande av skyddsvärda grundområden varit föremål för prövning.⁸⁵

Under 2012 har Havs- och vattenmyndigheten löpande bistått Regeringskansliet i arbetet med reformen av den EU-gemensamma fiskeripolitiken (GFP-reformen). Viktiga insatser har varit att förbereda ett utkastförbud och att verka för en tydligare integrering med EU:s miljölagstiftning.

Myndigheten har också deltagit aktivt i EU:s framtagande av ”A Blueprint to Safeguard Europe’s Water Resources”, som syftar till att skapa bättre förutsättningar att nå målsättningarna i vattendirektivet. För att nationellt genomföra arbetet med havsmiljödirektivet har myndigheten bland annat tagit fram rapporten God Havsmiljö 2020 med den så kallade inledande bedömningen samt fastställt miljö kvalitetsnormer med indikatorer för Sveriges havsområden.

Myndighetens åtgärdsanslag har finansierat ett stort antal projekt som stödjer miljö målsarbetet. Under året har totalt 37 miljoner kronor fördelats på 19 projekt som bedöms ha stor betydelse för att minska utsläppen av

---

⁸³ Havs- och vattenmyndigheten *Årsredovisning 2012*, sid. 35, 38, 39 och 41.

⁸⁴ Havsförvaltningen inklusive havsplaneringen avser alla myndighetens arbetsuppgifter som berör framförallt Östersjön och Västerhavet och samhällets nyttjande av resurserna i hav- och kustområden. Havsförvaltningen är beroende av, och samverkar med, vatten- och fiskförvaltning. Havsförvaltningen utgår från de nationella miljö kvalitetsmålen och den nationella lagstiftningen för att uppnå god miljöstatus. Havs- och vattenmyndigheten *Årsredovisning 2012*, sid. 45.

⁸⁵ Havs- och vattenmyndigheten *Årsredovisning 2012*, sid. 52-54.

framför allt fosfor från vattendrag till Östersjön och för att utveckla metodik kring detta. Totalt 33 miljoner kronor har beviljats för 13 projekt som har stor betydelse för biologisk mångfald i hav, sjöar och vattendrag. Myndigheten menar att insatserna kan förväntas leda till att praktiska åtgärder vidtas för att minska närsaltsbelastningen i hela avrinningsområdet och läckage till kustvattnet, samt till skydd och restaurering av naturtyper och arter i dessa miljöer.⁸⁶

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar Havs- och vattenmyndigheten bland annat att

- koordinera framtagandet av en kunskapsförsörjningsstrategi för Havs- och vattenmyndigheten med fokus på vetenskaplig kunskap
- samordna och ta fram underlag från Havs- och vattenmyndigheten till OECD:s granskning av svensk miljöpolitik
- ta fram en åtgärdsstrategi som omfattar såväl myndighetens eget arbete som det åtgärdsarbete som behöver genomföras ute i landet med avsikten att samla och fokusera resurser mot samma mål för bättre målluppfyllnad
- utveckla ett nationellt förslag över vilka områden som skall föreslås som riksintressanta för dricksvattenförsörjning med hjälp av länsstyrelserna och Sveriges geologiska undersökning
- samverka med myndigheter och andra berörda kring genomförandet av vattenförvaltningsförordningen (VFF) samt utveckla Havs- och vattenmyndighetens samordnande roll under VFF
- ta fram tydliga och etablerade kriterier för vad som kan anses vara bästa möjliga teknik enligt Miljöbalken vid vattenkraftanläggningar
- utveckla ett strategiskt arbetssätt med avseende på hantering av miljöbalksärenden och utveckla samverkan med länsstyrelserna, naturvårdsverket, Kammarkollegiet och andra berörda myndigheter.⁸⁷

Miljöledningssystem

Havs- och vattenmyndigheten har beslutat att införa ett miljöledningssystem och ett internt arbete pågår med att ta fram ett sådant.⁸⁸

Förslag till åtgärder

Förslag till åtgärder kan enligt Havs- och vattenmyndigheten lämnas till regeringen inom ramen för myndighetsdialogen, i samband med särskilda

---

⁸⁶ Enkät svar.

⁸⁷ Enkät svar.

⁸⁸ Muntlig information vid intervju 2013-03-15.

uppdrag, samt inom ramen för projekt som myndigheten själv tagit initiativ till.⁸⁹

Målkonflikter/synergier

Enligt Havs- och vattenmyndigheten finns det en stark koppling mellan de miljökvalitetsmål som Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för och ett stort antal andra politikområden som myndigheten inte råder över, exempelvis jord- och skogsbruk, fiske och energi. Jordbrukspolitiken regleras till dels gemensamt mellan länderna på EU-nivå. Även fiskeripolitiken beslutas gemensamt på EU-nivå.

Företrädare för Havs- och vattenmyndigheten menar att det finns exempel på både målkonflikter och synergieffekter kopplade till miljökvalitetsmålen. Ett exempel på ett område där konflikter kan uppstå är energiproduktion. Anläggningar för förnybar energiproduktion, som vind- och vattenkraft, kan vara bra för klimatet, men stå i konflikt med andra värden som Havs- och vattenmyndigheten arbetar för. Myndighetens bedömning är dock att på lång sikt överväger synergieffekterna. Det handlar om att ge och ta från båda håll, till exempel när det gäller målet *Ingen övergödning* och målen för jordbrukspolitiken.

Avvägningar behövs både mellan olika mål och inom mål. Ett exempel på det senare är målet *Hav i balans samt levande kust och skärgård* där man måste göra avvägningar mellan miljömål och samhällsmål, och mellan miljömål och kulturella mål. Myndigheten måste också ta om hand de synergieffekter som uppstår mellan miljömålssystemet och vattenförvaltningsförordningen, genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv, målen i havsmiljöförordningen och fiskeriförvaltningen.

Havs- och vattenmyndigheten har en stor verksamhet och det innebär enligt myndigheten att man kan arbeta på bred front för att nå miljökvalitetsmålen. Att myndigheten har ansvar för fiskförvaltningen ökar till exempel möjligheterna att påverka den akvatiska förvaltningen i riktning mot att nå miljökvalitetsmålen. Målkonflikterna inom myndigheten på detta område har minskat i och med att ansvaret för näringsdelen av fiskeområdet nu ligger hos Jordbruksverket.⁹⁰

Uppföljning och utvärdering

Havs- och vattenmyndigheten samordnar uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålen *Ingen övergödning*, *Levande sjöar och vattendrag* och

---

⁸⁹ Muntlig information vid intervju 2013-03-15.

⁹⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-15. Ansvar för näringsdelen för fisket låg tidigare under Fiskeriverket. När Havs- och vattenmyndigheten bildades delades ansvaret upp.

Hav i balans samt levande kust och skärgård. Myndigheten tar fram ett underlag och fattar beslut avseende vart och ett av målen.

Ansvar för rapporteringen till Naturvårdsverket ligger på en samordnare och två handläggare (motsvarande totalt mellan en och tre årsarbetskrafter). Information hämtas in från alla delar av myndighetens verksamhet. Även länsstyrelsernas uppföljningar av den regionala nivån används. Underlaget skickas på remiss till övriga myndigheter i samverkansgruppen samt till Havs- och vattenmiljörådet innan det beslutas av GD och därefter rapporteras in till Naturvårdsverket. Den fördjupade utvärderingen 2012 sändes på remiss till en ännu bredare krets av myndigheter och organisationer.

Myndigheten har samverkat med Naturvårdsverket kring den rapportering Havs- och vattenmyndigheten ska lämna med anledning av myndighetens ansvar för att samordna uppföljning och utvärdering. Myndigheten fick i mars 2013 i uppdrag av Naturvårdsverket att ta fram målmanualer för de mål Havs- och vattenmyndigheten har samordningsansvar för och detta arbete har precis inletts. Enligt Havs- och vattenmyndigheten kommer den operationalisering av strecksatserna i generationsmålet som Naturvårdsverket initierat i arbetet med målmanualerna att bidra till att tydliggöra miljömålets koppling till Havs- och vattenmyndighetens verksamhet.⁹¹

Kontakter med andra aktörer

Havs- och vattenmyndigheten uppger att den i sitt miljöarbete har kontakter med ett stort antal aktörer både inom miljömålssystemet och utanför. Några exempel anges nedan.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Bland de miljömålsansvariga myndigheterna har Havs- och vattenmyndigheten kontakt med

- Boverket
- Jordbruksverket
- Kemikalieinspektionen
- Naturvårdsverket
- Skogsstyrelsen
- Sveriges Geologiska Undersökning.

Bland övriga myndigheter inom miljömålssystemet har Havs- och vattenmyndigheten kontakt med

- Läkemedelsverket
- Riksantikvarieämbetet

---

⁹¹ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-03-15.

- Energimyndigheten
- Socialstyrelsen
- Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) och enskilda länsstyrelser (en länsstyrelse inom varje vattendistrikt).

Andra myndigheter

Havs- och vattenmyndigheten har också kontakter med SMHI och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Sjöfartsverket, Transportstyrelsen.

Andra aktörer

Slutligen har Havs- och vattenmyndigheten i sitt miljöarbete kontakt med Sveriges Kommuner och Landsting, universitet och högskolor, IVL Svenska Miljöinstitutet och Havs- och vattenmiljörådet samt en rad intresse- och branschorganisationer.⁹²

---

⁹² Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-03-15.

Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen är, i den mån inte någon annan myndighet har uppgiften, förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter, biotekniska organismer, och varor som på grund av sitt innehåll eller behandling har sådana egenskaper att de behöver regleras som kemiska produkter eller biotekniska organismer. Myndigheten har drygt 200 anställda och är placerad i Sundbyberg.

Kemikalieinspektionen är miljömålsansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*.

Ansvarigt departement: Miljödepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Kemikalieinspektionen ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling samt samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Giftfri miljö.*

*Inspektionen ska i fråga om sitt miljöarbete enligt första stycket rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”*⁹³

Myndigheten ska också särskilt ”*bidra med kunskap för att främja forsknings- och utvecklingssamarbete som har särskild betydelse för att kunna nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö*”.⁹⁴

Myndighetens tolkning

Kemikalieinspektionen är ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* och arbetar i Sverige, inom EU och globalt för att begränsa hälso- och miljörisker med farliga kemikalier genom att driva fram lagstiftning och regler som hjälper till att nå målet. Eftersom kemikalierglerna är harmoniserade inom EU sker en stor del av Kemikalieinspektionens arbete inom

---

⁹³ 2 § förordningen (2009:947) med instruktion för Kemikalieinspektionen.

⁹⁴ 4 § 5 förordningen (2009:947) med instruktion för Kemikalieinspektionen.

ramen för EU.⁹⁵ Enligt myndighetens vision är Kemikalieinspektionen drivkraften i arbetet för en giftfri miljö. Myndigheten ska driva på utvecklingen för att målet ska bli möjligt att nå.⁹⁶

Kemikalieinspektionen uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver. Myndighetens förvaltningsuppdrag enligt instruktionen innebär att myndigheten i sin kärnverksamhet har uppgifter som bidrar till att nå miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Myndigheten ska säkerställa att miljöledningssystemet bidrar till ökad måluppfyllelse men behöver också driva på utvecklingen inom generationsmålet och miljökvalitetsmålen genom att påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.

Enligt Kemikalieinspektionen bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.⁹⁷

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Under 2013 har Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram en fördjupad analys och förslag till handlingsplan för Sveriges insatser i utvecklingen av EU:s kemikalielagstiftning samt hur dess tillämpning kan effektiviseras i syfte att bidra till miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*.⁹⁸ Under 2012 innehöll myndighetens regleringsbrev inte något uppdrag med direkt anknytning till miljökvalitetsmålen.⁹⁹

---

⁹⁵ Kemikalieinspektionen, *Om Kemikalieinspektionen*. Tillgänglig på www.kemi.se, citerad 2013-03-01.

⁹⁶ Kemikalieinspektionen, *Giftfri miljö*. Tillgänglig på www.kemi.se, citerad 2013-03-01.

⁹⁷ Enkät svar.

⁹⁸ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Kemikalieinspektionen*.

⁹⁹ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Kemikalieinspektionen*.

Styrmedel

Enligt Kemikalieinspektionen har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler, föreskrifter, tillståndsprövning och tillsyn
- *informativa styrmedel* – i form av olika informationsinsatser.

Kemikalieområdet styrs till stor del av lagstiftning på EU eller internationell nivå. Mycket arbete läggs därför på utveckling av lagstiftningen inom EU och arbetet med internationella konventioner. En förutsättning för framgång är att regeringen stödjer arbetet.¹⁰⁰

Miljöarbete

All verksamhet inom Kemikalieinspektionen syftar till att nå målet *Giftfri miljö* och därmed skydda både människors hälsa och miljön, till exempel genom att tillämpa och utveckla regler inom kemikaliekontrollen.¹⁰¹

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Kemikalieinspektionen med

- uppföljning
- information
- tillsyn
- tillståndsgivning
- regelutveckling
- kunskapsutveckling.

Kemikalieinspektionen arbetar också med utredningar och branschdialoger.¹⁰²

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Med anledning av de uppdrag myndigheten har inom miljömålssystemet enligt instruktionen har Kemikalieinspektionen vidtagit ett antal åtgärder i form av strategiskt utvecklings- och miljömålsarbete.

I verksamhetsplanen för 2012 redogör Kemikalieinspektionen för ett antal insatser som ska genomföras inom ramen för miljömålssystemet. Det rör sig dels om insatser kopplade till myndighetens ansvar för samordning av uppföljning och utvärdering (till exempel översyn och utveckling av

---

¹⁰⁰ Muntlig information vid intervjuer 2013-03-05 och 2013-03-14.

¹⁰¹ Se 4 § förordningen (2009:947) med instruktion för Kemikalieinspektionen.

¹⁰² Enkät svar.

indikatorer), dels om insatser för att bistå andra aktörer med kunskap och underlag (till exempel Miljömålsberedningen).¹⁰³

Enligt Kemikalieinspektionen har en del av myndighetens miljöarbete under 2012 varit inriktat på att aktivt arbeta för att påverka hur andra myndigheter och aktörer arbetar för att bidra till en bättre miljö. Myndigheten har också arbetat med att begränsa den direkta påverkan av myndighetens verksamhet.¹⁰⁴

I årsredovisningen för 2012 redovisar Kemikalieinspektionen under rubriken ”Genomföra strategiskt utvecklings- och miljömålsarbete” det miljömålsarbete som bedrivits under året. Exempel på det arbete som lyfts fram är

- arbetet med den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* samt den årliga uppföljningen av samma mål
- internt arbete kring utformningen av ett nytt uppföljningsmått samt uppdatering av de sju indikatorer för *Giftfri miljö* som Kemikalieinspektionen har ansvar för
- en genomförd analys av hur en minskad exponering av kemikalier (kadmium) kan minska de samhällsekonomiska kostnaderna
- arbetet med att bistå Miljömålsberedningen i dess arbete att ta fram strategier och etappmål för miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö*
- underlag och stöd till regeringen gällande kemikalieaspekter i EU:s kommande sjunde miljöhandlingsprogram.

Kemikalieinspektionen har också tagit fram en studie som belyser hur ekonomiska styrmedel kan utvecklas som komplement till lagstiftning på kemikalieområdet och hur detta kan införas i Sverige. Myndigheten har också med utgångspunkt i generationsmålet arbetat med frågan hur farliga ämnen i varor kan påverka materialåtervinningen samt med olika informationsinsatser till exempel konferenser och dialoger.

Som ytterligare exempel på genomförda aktiviteter och åtgärder lyfter myndigheten fram delredovisningen av handlingsplan för giftfri vardag¹⁰⁵ och genomförande av konferensen ”Forum för Giftfri miljö”.¹⁰⁶

---

¹⁰³ Kemikalieinspektionen, *Verksamhetsplan 2012*, sid.14.

¹⁰⁴ Enkät svar.

¹⁰⁵ Kemikalieinspektionen (rapport nr 2/13), *Handlingsplan för en giftfri vardag. 2011–2014. Delredovisning 2011–2012. Rapport från ett regeringsuppdrag.*

¹⁰⁶ Enkät svar och Kemikalieinspektionen, *Årsredovisning 2012*, sid. 17 och 38.

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 ska Kemikalieinspektionen inom ramen för den löpande verksamheten arbeta strategiskt med utvecklings- och miljömålsarbete. Myndigheten ska bland annat

- samordna, följa upp och utvärdera miljökvalitetsmålet *Giffri miljö*
- uppdatering av indikatorer för *Giffri miljö*
- ge stöd till regeringen i strategiska miljömålsfrågor
- främja forsknings- och utvecklingssamarbete som har särskild betydelse för att kunna nå miljökvalitetsmålet *Giffri miljö* genom att Kemikalieinspektionen ingår i referens- eller styrgrupp
- utveckla och utvärdera strategier och styrmedel bland annat genom att ta fram förslag till minst ett ekonomiskt styrmedel
- utveckla strategiska områden
- genomföra regeringsuppdrag och hantera remisser bland annat genom att ta fram en delredovisning för handlingsplanen giffri vardag.

Myndigheten ska också förbereda en konferens (Forum för Giffri miljö) som ska hållas våren 2014.¹⁰⁷

Miljöledningssystem

Enligt myndighetens miljöpolicy ska Kemikalieinspektionen arbeta pådrivande och förebyggande i Sverige, inom EU och internationellt för att nå miljökvalitetsmålet *Giffri miljö*. Myndigheten ska minska den miljöpåverkan som kontorsdrift och transporter ger upphov till och miljöhänsyn ska beaktas jämsides med hänsyn till funktion, ekonomi, arbetsmiljö och säkerhet.¹⁰⁸

De aktiviteter som enligt Kemikalieinspektionen har direkt påverkan på miljön är in- och utrikes flygresor. Myndigheten har ställt upp interna miljömål avseende den direkta miljöpåverkan och en handlingsplan och åtgärder för dessa redovisas i miljöredovisningen.

Vad gäller myndighetens indirekta miljöpåverkan menar Kemikalieinspektionen att den är en del av myndighetens kärnverksamhet och frågan hanteras därför i den ordinarie verksamheten och målen redovisas i den ordinarie verksamhetsplanen. Myndigheten slår också fast att den indirekta miljöpåverkan i huvudsak ska vara positiv till skillnad från den direkta som enbart är negativ.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Kemikalieinspektionen, *Verksamhetsplan 2013* sid. 14-16 och 26.

¹⁰⁸ Kemikalieinspektionen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*, sid. 1.

¹⁰⁹ Kemikalieinspektionen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*, sid 1-2.

Förslag/åtgärder

Myndigheten uppger att inrättandet av Miljömålsberedningen i kombination med riktlinjerna inför den fördjupade utvärderingen 2012 om att den inte skulle innehålla åtgärdsförslag har skapat viss osäkerhet kring hur eventuella åtgärdsförslag ska lämnas. Kemikalieinspektionen menar dock att det ingår i myndighetens uppdrag att vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling och dessa förslag ska då lämnas till regeringen.

Under 2012 och 2013 har Kemikalieinspektionen till exempel lämnat förslag till regeringen om bättre EU-regler för *Giftfri miljö*, och förslag till fortsatt handlingsplan för Giftfri vardag.¹¹⁰

Målkonflikter/synergier

Kemikalieinspektionen uppger att det finns flera exempel på målkonflikter både inom enskilda miljökvalitetsmål och mellan olika mål. Ett exempel på det senare är frågan om materialåtervinning där det ur ett resurshushållnings- och klimatperspektiv är bra att så mycket material som möjligt återvinns, medan Kemikalieinspektionen med utgångspunkt i målet om en *Giftfri miljö* menar att vissa material som innehåller farliga ämnen helst bör fasas ut. Detta är frågor som myndigheten måste arbeta med, dels internt men också i samarbete med andra.

Myndigheten menar dock att det även finns möjligheter till ökade synergieffekter i miljöarbetet genom att exempelvis arbeta mer målövergripande.¹¹¹

Uppföljning och utvärdering

Kemikalieinspektionen samordnar uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Fyra personer, motsvarande tre årsarbetskrafter, arbetar med detta.

Kemikalieinspektionen skickar ut frågor till miljömålssamordnarna på övriga myndigheter om vilket arbete som genomförts avseende *Giftfri miljö*. Information hämtas också in från myndighetens egen verksamhet. Det underlag som Kemikalieinspektionen tar fram skickas därefter på remiss till myndigheterna inom samverkansgruppen innan det beslutas av generaldirektören och därefter rapporteras in till Naturvårdsverket.

Kemikalieinspektionen har ansvar för sju indikatorer som används i uppföljningen av *Giftfri miljö*. Länsstyrelserna har ansvar för ytterligare några.

---

¹¹⁰ Muntlig information vid intervjuer 2013-03-05 och 2013-03-14.

¹¹¹ Muntlig information vid intervjuer 2013-03-05 och 2013-03-14.

Myndigheten uppger att man samrått med Naturvårdsverket kring den rapportering Kemikalieinspektionen ska lämna, både med anledning av myndighetens ansvar att samordna uppföljningen och utvärderingen av *Giftfri miljö* och med anledning av ansvaret att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås.¹¹²

Kontakter med andra aktörer

Kemikalieinspektionen uppger att den i sitt miljöarbete har kontakter med ett stort antal aktörer både inom miljömålssystemet och utanför. Några exempel anges nedan.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Kemikalieinspektionen uppger att de i sitt miljöarbete har kontakt med

- Boverket
- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Konsumentverket
- Livsmedelsverket
- Läkemedelsverket
- Naturvårdsverket
- Sida
- Socialstyrelsen
- Sveriges geologiska undersökning (SGU)
- Trafikverket
- länsstyrelserna,
- Regional utveckling och samverkan (RUS).¹¹³

Andra myndigheter

Kemikalieinspektionen har också kontakt med myndigheter utanför miljömålssystemet, såsom Vinnova och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).¹¹⁴

Andra aktörer

I sitt miljöarbete har myndigheten också kontakt med branschorganisationer på miljö- och kemikalieområdet, till exempel Kemisk-Tekniska

---

¹¹² Enkät svar.

¹¹³ Enkät svar.

¹¹⁴ Enkät svar.

Leverantörförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Naturskyddsföreningen,
Plast- & Kemiföretagen, Svenskt Vatten och Textilimportörerna.¹¹⁵

---

¹¹⁵ Enkät svar.

Kommerskollegium

Kommerskollegium är förvaltningsmyndighet för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Inom ramen för regeringens arbete och prioriteringar ska Kommerskollegium bistå med expertstöd i såväl långsiktigt som löpande arbete som rör myndighetens verksamhetsområden och bidra till ökad kunskap inom dessa områden.¹¹⁶

Kommerskollegium har ca 100 anställda och är placerad i Stockholm.

Ansvarigt departement: Utrikesdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Kommerskollegium ska ”inom sitt verksamhetsområde verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen fastställt nås, vid behov föreslå utvecklingsåtgärder samt rapportera till Naturvårdsverket om miljöarbetet.”¹¹⁷

Myndighetens tolkning

Kommerskollegiums utgångspunkt för miljöarbetet är instruktionen och myndighetens interna analytiska ramverk för hur handel och hållbar utveckling förhåller sig till varandra. För att uppfylla sitt uppdrag behöver myndigheten påverka hur andra aktörer agerar.¹¹⁸ Eftersom Kommerskollegium inte är ansvarigt för något specifikt miljömål och inte heller är en miljömyndighet som kan bedöma miljöeffekter av olika åtgärder tolkar myndigheten det som sin roll att lyfta in det internationella perspektivet i miljöfrågorna. Som myndigheten ser det handlar både handelsfrågor och miljöfrågor om att effektivt hushålla med resurser.¹¹⁹

---

¹¹⁶ 1 § första och andra stycket förordningen (2012:990) med instruktion för Kommerskollegium.

¹¹⁷ 10 § 5 förordningen (2012:990) med instruktion för Kommerskollegium.

¹¹⁸ Enkät svar.

¹¹⁹ Muntlig information vid intervju 2013-05-27.

Enligt Kommerskollegium bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Ett rikt odlingslandskap.

Målen är sådana där myndigheten bedömt att handel kan ha en påverkan på måluppfyllelsen. Det kan till exempel handla om att ta bort handelshinder som står i vägen för spridning av klimat- och miljövänlig teknik. Det var också dessa mål som Kommerskollegium hade synpunkter på vid remissrundan i arbetet med den årliga uppföljningen.¹²⁰

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Kommerskollegium har under 2012 och 2013 inte haft något uppdrag som uttryckligt har berört miljömålssystemet. Under 2012 hade dock myndigheten ett uppdrag att analysera och ta fram underlag avseende handel och klimat och bistå Regeringskansliet i arbetet med denna fråga. Myndigheten skulle också bistå departementet med relevanta analyser inför svenskt deltagande i FN:s konferens om hållbar utveckling i Rio 2012.¹²¹

Styrmedel

Enligt Kommerskollegium har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler och föreskrifter
- *informativa styrmedel* – i form av olika informationsinsatser.

Kommerskollegium är svensk kontaktpunkt när det gäller att anmäla myndigheters föreskrifter som innehåller tekniska regler till EU. Det kan liknas vid ett slags europeiskt remissförfarande. Kommerskollegium anmäler föreskrifterna till EU-kommissionen och andra medlemsstater samt samlar sedan in deras kommentarer och återkopplar till berört departement och myndighet. Detta sker enligt en särskild anmälningsprocedur (enligt direktiv 98/34/EG, genomfört i svensk rätt genom förordning (1994:2029) om tekniska regler).

---

¹²⁰ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-05-27.

¹²¹ *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Kommerskollegium.*

Kommerskollegium för också dialog med många olika myndigheter och organisationer, även internationellt. Myndigheten har bland annat en referensgrupp för handel och miljö där man tar upp olika aktuella frågor.¹²²

Miljöarbete

Kommerskollegium kopplar sitt arbete inom miljömålssystemet till myndighetens instruktionsenliga uppgift att integrera frågor om hållbar utveckling i sitt arbete. Det är också under rubriken handel och hållbar utveckling i årsredovisningen som myndigheten rapporterar sitt arbete inom miljömålssystemet. Kommerskollegiums miljöarbete handlar om att analysera hur handel kan stödja hållbar utveckling, inklusive en ekologiskt hållbar utveckling. På myndigheten finns det ett par personer som har i uppgift att arbeta med handel och hållbar utveckling. Dessa personer samarbetar med olika enheter inom myndigheten.

Inriktningen på Kommerskollegiums arbete under 2012 och 2013 har dels varit att aktivt påverka andra aktörer att bidra till en bättre miljö, dels att arbeta med den direkta miljöpåverkan av myndighetens verksamhet genom att till exempel minska pappersförbrukningen. Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Kommerskollegium med

- information
- kunskapsutveckling
- forskning och utveckling
- remissbesvarande
- dialog med andra aktörer.

En fråga som myndigheten driver är behovet av en stark miljölagstiftning och tydliga styrmedel för miljöpolitiken för att handel och miljö ska kunna samverka och handel ska kunna bidra till en effektiv resursfördelning. Exempel på sådana styrmedel är utsläppshandelssystemet och miljöskatter. Det ska enligt myndigheten vara dyrt att smutsa ned och billigt att främja miljön.¹²³

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 har Kommerskollegium

- deltagit aktivt i samverkansgruppen om fördjupad utvärdering på Naturvårdsverket
- bidragit med texter och synpunkter i arbetsgrupper på Naturvårdsverket omkring generationsmålet och indikatorer för

---

¹²² Enkät svar samt muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-27.

¹²³ Enkät svar samt muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-27.

- uppföljning av hur svensk konsumtion påverkar miljön i andra länder
- deltagit i Naturvårdsverkets plattform för samhällsekonomiska analyser
  - genom generaldirektören medverkat i miljöministerns miljömålsforum
  - haft kontakter och gett råd till Miljömålsberedningen
  - haft kontakter med Kemikalieinspektionen angående giftfri miljö
  - besvarat ett antal remisser med koppling till miljömålen och arbetat med remisser inom området hållbar utveckling
  - hållit referensgruppsmöten och seminarier runt handel och miljö, bland annat handel och transporter samt miljömålsarbetet
  - deltagit i utbildningsinsatser och haft nätverkskontakter med andra myndigheter
  - utbildat gymnasielärare om internationell handel och miljöfrågor
  - hanterat anmälningsärenden med koppling till miljöområdet
  - gett synpunkter på frihandelsavtal utifrån perspektivet hållbar utveckling
  - deltagit aktivt i processer i WTO:s kommitté för handel och miljö, i OECD:s kommitté för handel och miljö samt i flera seminarier på klimat och miljöområdet där handelsaspekter på miljöpolitiska styrmedel lyfts fram.¹²⁴

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar Kommerskollegium

- informations- och erfarenhetsutbyte med myndigheter, näringsliv, NGO:s och akademiska världen omkring frågor om handel och miljö, bland annat i myndighetens referensgrupp för handel och miljö
- fortsatt deltagande i samverkansgrupper och kommittéer på Naturvårdsverket om miljö kvalitetsmålen och generationsmålet samt i Miljömålsforum
- en utredning om EU-rättsliga aspekter på olika styrmedel.
- fortsatt hantering av remisser, frihandelsavtal, seminarier etcetera kring handel, miljö och klimat.
- mer integrering av hållbar utveckling i myndighetens verksamhet för att minska den eventuella negativa delen av myndighetens indirekta miljöpåverkan

---

¹²⁴ Enkät svar.

- fortsatt deltagande i det internationella arbetet med förhandlingar och analyser av handel, miljö och klimat.¹²⁵

Miljöledningssystem

Miljömålssystemet är synligt på olika sätt i Kommerskollegiums miljöledningssystem.

Enligt myndighetens miljöpolicy ska Kommerskollegium analysera på vilket sätt och under vilka förutsättningar internationell handel bäst bidrar till olika miljömål.

När det gäller arbetet med myndighetens indirekta miljöpåverkan kopplar Kommerskollegium detta till uppdraget i instruktionen att verka för generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Utöver att delta och bidra i miljömålssystemets olika samarbetsforum har myndigheten som mål för arbetet att informera om utvecklingsaspekter på handeln, om produktions-sättens betydelse i förhållande till transportledet och om handel, miljö och utveckling bland annat i samband med utbildning av lärare.¹²⁶

Förslag/åtgärder

Kommerskollegium lämnar förslag på hur miljöarbetet kan utvecklas framför allt genom sina remissvar och analyser.¹²⁷

Målkonflikter/synergier

Kommerskollegium menar att miljö kvalitetsmålen och myndighetens övriga verksamhetsmål bör kunna gå hand i hand. Ibland kan emellertid olika åtgärder strida mot regelverk och internationella principer. Det handlar dock inte om några grundläggande målkonflikter, utan snarare om hur man utformar insatser. Kommerskollegium anser att en effektivt utformad miljöpolitik med tydliga styrmedel tillsammans med handel bidrar till en effektiv resurshushållning.

Myndigheten delar den uppfattning som framförts av många myndigheter i samverkansgruppen om miljö kvalitetsmålen att det kan finnas vissa konflikter mellan olika mål. Till exempel kan det finnas spänningar mellan målet *Ett rikt odlingslandskap* å ena sidan och målet *Giftfri miljö* å den andra. Här måste politikerna ge vägledning och göra bedömningar. Myndigheternas uppgift blir att lyfta fram de konflikter som kan finnas så att politikerna har ett underlag.¹²⁸

---

¹²⁵ Enkät svar.

¹²⁶ Kommerskollegium (2013) *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*, sid. 3.

¹²⁷ Muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-27.

¹²⁸ Muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-27.

Uppföljning och utvärdering

Kommerskollegium har inget utpekad uppföljningsansvar inom miljömålssystemet och anger inte heller uppföljning som en aktivitet inom ramen för myndighetens miljöarbete. Kommerskollegium har dock samrått med Naturvårdsverket både kring ansvaret för att samordna uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmål och kring ansvaret för att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås

Kontakter med andra aktörer

Kommerskollegium har många kontakter med andra myndigheter. Genom anmälningsprocedurerna har myndigheten samarbete med alla föreskrivande myndigheter och genom miljömålssystemets samverkansgrupp har Kommerskollegium kontakt med alla myndigheter inom miljömålssystemet. Myndigheten har också många kontakter i sitt remiss- och utredningsarbete kring handel, miljö och klimat.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Kommerskollegium har kontakt med alla miljö mål myndigheter genom samverkansgruppen. När det gäller frågor om handel, miljö och klimat i remiss- och utredningssammanhang har Kommerskollegium kontakter med

- Energimyndigheten kring klimat och utsläppshandel samt stöd för utveckling av förnybar energi.
- Exportkreditnämnden kring de frågor som är gemensamma för de båda myndigheterna.
- Jordbruksverket kring klimat och biobränslen.
- Kemikalieinspektionen kring utvärdering av REACH och handlingsplan för en giftfri vardag
- Konsumentverket kring föreskrifter och hållbar konsumtion.
- Livsmedelsverket kring mat och klimat.
- Sjöfartsverket kring utsläppsregler för fartyg.
- Skogsstyrelsen kring EU:s timmerförordning
- Tillväxtanalys kring samhällsekonomiska analyser
- Tillväxtverket kring stöd för utveckling av miljöteknik
- Trafikverket kring frågor om bilar och vägavgifter.
- Transportstyrelsen kring remisser om bränslen och bilar.

Andra myndigheter

I utrednings- och remissammanhang samverkar Kommerskollegium också med universitet och högskolor. Tjänstemän från Kommerskollegium anlitas

också av universitet, högskolor och studentföreningar som föreläsare inom myndighetens olika sakområden.¹²⁹

Andra aktörer

Slutligen har Kommerskollegium också kontakter med en rad andra organisationer, till exempel

- Business Sweden kring kontakter med olika företag som utvecklar och exporterar miljöteknik.
- SEI kring aktuell miljöforskning och deras kunskaper om “sustainable impact assessment”.
- Svenskt näringsliv för att få fram svenska intressen som ska företrädas i internationella förhandlingar.
- Svensk handel för att få fram svenska importintressen.
- Forum Syd kring utbildningsprojekt för lärare och för att få deras syn på utvecklingsaspekter av hållbar utveckling.

Myndigheten samverkar också med olika NGO:s, till exempel Naturskyddsföreningen, Jordens vänner och Världsnaturfonden (WWF).

---

¹²⁹ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-27.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Konsumentverket

Konsumentverket är förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor och har ansvar för att de konsumentskyddande regler som ligger inom myndighetens tillsynsansvar följs, att konsumenterna har tillgång till information som ger dem möjlighet att göra aktiva val om ingen annan myndighet har den uppgiften och att stärka konsumenternas ställning på marknaden genom kontakter med privata aktörer och i det arbetet genomföra branschöverenskommelser och insatser på standardiseringsområdet.¹³⁰

Konsumentverkets generaldirektör är också Konsumentombudsman (KO). KO bevakar marknaden och försvarar konsumenternas intressen mot företag i domstol.¹³¹

Konsumentverket har ca 130 anställda och är placerad i Karlstad.

Ansvarigt departement: Justitiedepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Konsumentverket ska enligt sin instruktion ”i sin löpande verksamhet integrera frågor om hållbar utveckling samt verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling”.¹³² Vidare ska Konsumentverket ”i fråga om sitt miljöarbete [...] rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs”.¹³³

Myndighetens tolkning

Konsumentverket beskriver sitt uppdrag på miljöområdet som att myndigheten i den löpande verksamheten ska integrera miljöfrågor med målsättningen att bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen uppnås. Enligt myndigheten handlar uppdraget om att aktivt försöka uppnå minskad miljöpåverkan av hushållens konsumtion samt att undvika negativ miljöpåverkan av Konsumentverkets verksamhet.¹³⁴

¹³⁰ 1 § förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket.

¹³¹ 5 § förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket.

¹³² 2 § andra stycket förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket.

¹³³ 7 § andra stycket förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket.

¹³⁴ Konsumentverket *Miljö* Tillgänglig på www.konsumentverket.se, citerad 2013-05-13.

De främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som Konsumentverket bedriver är instruktionen och förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. För att uppfylla uppdraget att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås menar Konsumentverket att de måste driva på utvecklingen genom att påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.¹³⁵

Enligt Konsumentverket bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö.¹³⁶

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Konsumentverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013.¹³⁷

Styrmedel

Enligt Konsumentverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler och föreskrifter
- *informativa styrmedel* – i form av olika informationsinsatser.

Konsumentverket utövar tillsyn och marknads kontroll över konsumentlagstiftningen, till exempel över hur miljöargument används i marknadsföring. Konsumentverket arbetar också med konsumentinformation, till exempel driver myndigheten en stor webbplats med bland annat miljöinformation och information om miljömärkning.¹³⁸

---

¹³⁵ Enkät svar.

¹³⁶ Enkät svar.

¹³⁷ Regeringen *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Konsumentverket* och Regeringen *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Konsumentverket*.

¹³⁸ Enkät svar.

Miljöarbete

Under 2012 och 2013 har inriktningen på Konsumentverkets miljöarbete framför allt varit att begränsa den negativa direkta miljöpåverkan av myndighetens verksamhet. Enligt myndigheten har man inte vidtagit några konkreta åtgärder för att uppfylla uppdraget i instruktionen om att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås.¹³⁹

Enligt Konsumentverket har myndighetens roll på miljöområdet under senare år avgränsats då regeringens signal till Konsumentverket har varit att det även finns andra myndigheter som har till uppgift att lämna miljöinformation till konsumenter. Hur samhällets konsumentinformation i stort ska organiseras är under utredning och det finns ett förslag om att Konsumentverkets roll ska utökas.¹⁴⁰ I väntan på beslut i frågan så har Konsumentverket förhållit sig lite avvaktande. Det innebär också att mindre resurser har lagts på miljömålsarbetet. Innan flytten till Karlstad 2006 fanns det en hel enhet på myndigheten som arbetade med miljöfrågor. I dag ska miljöfrågorna integreras i den löpande verksamheten, men det finns en samordnande funktion med en miljösamordnare.¹⁴¹

I sin årsredovisning för 2012 skriver Konsumentverket att myndighetens insatser på miljöområdet har ökat något, men från en låg nivå. Ökningen beror enligt myndigheten främst på ett internt kartläggningsarbete för att utveckla arbetet med miljö- och andra hållbarhetsfrågor.¹⁴² Till exempel har Konsumentverket inlett en förstudie som ska tjäna som underlag för beslut om vilken roll myndigheten ska ha i arbetet med hållbar konsumtion.¹⁴³

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Konsumentverkets miljöarbete handlar enligt myndigheten framför allt om att lyfta konsument- och konsumtionsperspektivet i de olika miljöforum där myndigheten medverkar. Under 2012 deltog Konsumentverket bland annat i Nordiska ministerrådets tvärsektoriella grupp för hållbar konsumtion och produktion (NMR-HKP), samt i dess undergrupp för förverkligande av den nya Svanenvisionen. Konsumentverket deltog också i Svenska miljömärkningsnämnden med synpunkter på miljömärkningens utveckling ur ett konsumentperspektiv.¹⁴⁴

Övriga insatser koncentrerades till miljömärkning, information om nya bilars miljöegenskaper, tillsyn av miljöargument i marknadsföring samt att

---

¹³⁹ Enkät svar.

¹⁴⁰ Se SOU 2012:43 *Konsumenten i centrum*.

¹⁴¹ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

¹⁴² Konsumentverket *Årsredovisning 2012*, sid. 49.

¹⁴³ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

¹⁴⁴ Enkät svar.

delta i nordiskt samarbete och bidra med kunskap i det nationella miljömålsarbetet.¹⁴⁵

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Arbetet under 2013 kommer i stort sett att fortsätta som under 2012. Utöver deltagande i olika forum och övervakning av marknaden ska Konsumentverket utifrån verkets miljöledningssystem ta fram mål och handlingsplaner för verkets betydande miljöpåverkan.¹⁴⁶

Miljöledningssystem

Konsumentverket håller på att införa ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet.

Enligt Konsumentverkets miljöpolicy är de nationella miljö kvalitetsmålen utgångspunkten för myndighetens miljöarbete. I det interna miljöarbetet ska myndigheten fokusera på de områden där myndighetens miljöbelastning är störst. I det externa miljöarbetet ska Konsumentverket fokusera på de områden inom myndighetens uppdrag där det finns bäst förutsättningar för myndigheten att bidra till minskad belastning på miljön.

Eftersom Konsumentverket är en administrativ myndighet kan den mest betydande direkta miljöpåverkan kopplas till inköp och upphandling, tjänsteresor och energiförbrukning. Enligt myndighetens miljöpolicy ska Konsumentverket

- köpa in produkter och tjänster med god miljöprestanda till sin verksamhet
- resa på det minst miljöbelastande sättet bland rimliga alternativ
- arbeta aktivt med tekniska lösningar och med beteendeförändringar i syfte att minska energianvändningen.

Enligt myndigheten är det svårare att förhålla sig till den indirekta miljöpåverkan. Det arbete som utförs på Konsumentverket som omfattar information och utbildning till konsumenter och vidareförmedlare kan ha en indirekt betydelse för miljön beroende på hur Konsumentverket integrerar miljöaspekter i sina budskap, sina remissvar och i viss mån hur myndigheten utformar sin regelgivning. Även vid fördelning av stöd till organisationer på konsumentområdet kan myndigheten ha en indirekt påverkan på miljön. I miljöpolicyen har de områden inom uppdraget lyfts fram där Konsumentverket anser sig ha bäst förutsättningar att bidra till minskad belastning på miljön. Myndigheten ska bidra genom att

---

¹⁴⁵ Konsumentverket *Årsredovisning 2012*, sid. 49.

¹⁴⁶ Enkät svar.

- främja miljömärkning för att stärka konsumenterna inför köpbeslut
- stävja osakliga miljöargument i marknadsföring så att konsumenterna kan göra hållbara val baserat på vederhäftig information
- stödja konsumenterna att beakta miljökonsekvenserna inom främst biltransportområdet och därmed bidra till att miljö kvalitetsmålen relaterade till biltrafiken uppnås
- bidra med kunskaper om konsumenters attityder och beteenden i samband med remisser och i det nationella miljömålsarbetet.

Under 2013 planerar Konsumentverket att ta fram mål och handlingsplaner inom ramen för miljöledningssystemet. Bland annat ska miljömålssystemet integreras i miljöpolicyen.¹⁴⁷

Förslag/åtgärder

Konsumentverkets främsta kanal för att ge förslag är remissbesvarandet. Det finns inga särskilda rutiner för att ge förslag på utveckling av miljöarbetet.¹⁴⁸

Målkonflikter/synergier

Konsumentverket upplever inte att målkonflikter utgör något större problem för myndighetens miljöarbete.¹⁴⁹

Uppföljning och utvärdering

Konsumentverket har inget särskilt uppföljningsansvar inom miljömålssystemet och anger inte heller uppföljning som en aktivitet som myndigheten ägnar sig åt i sitt miljöarbete.

Kontakter med andra aktörer

Inom ramen för sitt miljöarbete har Konsumentverket kontakter med såväl myndigheter inom miljömålssystemet som med andra myndigheter och aktörer.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Konsumentverket samarbetar med flera andra myndigheter inom miljömålssystemet, inklusive Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. Myndigheten samarbetar till exempel med Kemikalieinspektionen inom ramen för arbetet med målet *Giffri miljö*. På GD-nivå

---

¹⁴⁷ Konsumentverket 2012 *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012* samt muntlig information vid intervju 2013-05-23.

¹⁴⁸ Muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-23.

¹⁴⁹ Muntliga uppgifter vid intervju 2013-05-23.

samverkar Konsumentverket också med till exempel Läkemedelsverket, Naturvårdsverket och Boverket.

Myndigheten har inte formellt samrått med Naturvårdsverket kring rapportering, men har fört informella diskussioner.

Andra myndigheter

Myndigheten deltar i ett nätverk med andra myndigheter inom miljöledningsarbetet. På GD-nivå samverkar Konsumentverket också med Post- och telestyrelsen och Konkurrensverket.

Andra aktörer

Konsumentverket samarbetar också med Nordiska ministerrådet och Miljömärkningsnämnden Sverige.

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket har som förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor till uppgift att i konsumenternas intresse arbeta för säkra livsmedel, redlighet i livsmedels-hanteringen och bra matvanor.¹⁵⁰

Myndigheten har cirka 555 anställda och är placerad i Uppsala. Kontrollavdelningen är regionalt organiserad.

Ansvarigt departement: Landsbygdsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Livsmedelsverket ska enligt sin instruktion ”verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.”¹⁵¹

Myndigheten ska ”i fråga om sitt miljöarbete [...] rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”¹⁵²

Myndighetens tolkning av sitt uppdrag

Utgångspunkten för Livsmedelsverkets miljöarbete är det uppdrag som följer av instruktionen och det därigenom utpekade ansvaret inom miljömålssystemet samt särskilda uppdrag som myndigheten får i regleringsbrev eller löpande under perioden.¹⁵³

Livsmedelsverket menar att deras uppdrag är att verka för en minskning av livsmedelskedjans miljöpåverkan och därigenom, inom ramen för myndighetens verksamhetsområde, verka för att uppnå de nationella miljömålen. Miljöaspekter ska integreras i myndighetens arbete. Myndigheten hade tidigare ett sektorsansvar och menar att det nuvarande uppdraget ligger i linje med det ansvar myndigheten hade tidigare. Förändringen har således

---

¹⁵⁰ Förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket.

¹⁵¹ 2 § 8 förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket.

¹⁵² 11 § förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket.

¹⁵³ Enkät svar

inte enligt myndigheten haft så stor betydelse för Livsmedelsverkets arbete.¹⁵⁴

Myndigheten bidrar till kunskapsuppbyggnad inom området mat och miljö genom att se till att det tas fram kunskapssammanställningar och faktaunderlag. Myndighetens arbete syftar också till att identifiera kunskapsluckor och peka på områden där det krävs ytterligare forskning för att stärka kunskapsunderlaget.¹⁵⁵

Myndigheten menar att miljöledningsarbetet ska bidra till en ökad målfyllelse för ett eller flera miljö kvalitetsmål. Livsmedelsverket menar också att myndigheten har i uppgift att driva på utvecklingen inom ett eller flera miljö kvalitetsmål, exempelvis genom att påverka hur andra myndigheter och aktörer i samhället agerar.

Inom ramen för sitt uppdrag inom miljömålssystemet har Livsmedelsverket pekat ut att de primärt arbetar med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.¹⁵⁶

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Livsmedelsverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har Livsmedelsverket under perioden 2009–2013 två särskilda uppdrag som kan kopplas till myndighetens miljöarbete. Under 2009–2011 hade Livsmedelsverket särskilda medel för att stödja och följa upp arbetet med att minska livsmedelskedjans klimatpåverkan.¹⁵⁷ Under 2013–2015 har myndigheten ett uppdrag att tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket genomföra insatser som bidrar till att minska det onödiga

---

¹⁵⁴ Muntlig information vid intervju 2013-05-20.

¹⁵⁵ Livsmedelsverket, *Årsredovisning 2012*, sid. 15.

¹⁵⁶ Enkät svar.

¹⁵⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-20.

matsvinnet i alla led och till ett bättre utnyttjande av det oundvikliga matavfallet.¹⁵⁸

Styrmedel

Enligt Livsmedelsverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler och föreskrifter
- *informativa styrmedel*.

Informativa styrmedel är de styrmedel som Livsmedelsverket använder mest frekvent. Arbetet med denna form av mjuka styrmedel sker enligt myndigheten systematiskt, exempelvis genom arbetet med matsvinn. Mest mat slängs i konsumentledet. Myndigheten har genomfört en kunskapsmanställning av vem som slänger mat, vad som slängs, varför det slängs och hur mycket som slängs. Myndigheten har då riktat arbetet med frågan med att minska svinn, vilka konsekvenser det får och möjliga åtgärder mot konsumenterna. Inför en planerad större informationsinsats på området genomförs nu också fokusgrupper och befolkningsundersökningar, med fokus på attityder, orsaker och beteenden. Undersökningen är också en grundmätning som ger möjlighet för myndigheten att följa upp resultaten.¹⁵⁹

Miljöarbete

Livsmedelsverket har organiserat sitt miljöarbete genom en centralt placerad miljöstrateg. Miljöstrategen har i uppgift att planera, samordna och följa upp myndighetens miljöarbete. Under uppbyggnad är arbetet med att utse personer på respektive avdelning som del av sin tjänst ska arbeta med att integrera miljöarbetet.

På Livsmedelsverket fanns tidigare en miljögrupp, men den är i dagsläget vilande och ska ses över efter omorganisation på myndigheten. Målsättningen med miljögruppen är bland annat att arbeta fram en strategisk plan för hur myndigheten ska arbeta med miljöfrågorna. Myndigheten arbetar strategiskt med att tillsätta arbetsgrupper som ska driva olika tvärgående frågor i myndigheten.

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Livsmedelsverkets med

- uppföljning,
- information,
- regelutveckling
- kunskapsutveckling.

---

¹⁵⁸ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Livsmedelsverket*.

¹⁵⁹ Enkät och muntlig information vid intervju 2013-05-20.

Livsmedelsverkets miljöarbete dokumenteras genom årsredovisningen, verksamhetsplanen och handlingsplaner, exempelvis myndighetens miljöledningssystem.¹⁶⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under år 2012 har Livsmedelsverket genomfört en rad projekt och aktiviteter som en del av myndighetens miljöarbete. Några exempel är

- ett grönt hyresavtal med fastighetsägaren
- ett internt arbete för att underlätta och förbättra möjligheten till videokonferenser via de anställdas egna datorer samt ett aktivt arbete för att möten och utbildningar inom den egna verksamheten ska ske via videolänk
- miljöhänsyn tas vid upphandling när så är tillämpligt
- framtagande av information om olika livsmedels miljöpåverkan för att underlätta för konsumenten att välja livsmedel som är bra både för miljön och för hälsan
- att råd om bra mat i skolan kompletterats med miljöinformation
- medverkan vid seminarier om mat ur miljö- och hälsoperspektiv
- samarbete inom ramen för ett EU-projekt om miljö- och hälsoaspekter på kost i olika EU-länder (LiveWell for Life).
- ett påbörjat arbete med att se över lagstiftning och tillämpning av lagstiftning för att minska matsvinnet
- arbete inom ramen för en expertgrupp som myndigheten har ansvar för med att ta fram underlag kring farliga ämnen i livsmedel till Miljömålsberedningens kommande förslag på strategi för Sveriges arbete inom EU och internationellt för en giftfri miljö
- genomförande av flera undersökningar om människors exponering för farliga ämnen via livsmedel, samt inlett ett nytt samarbete inom Östersjöregionen gällande dioxiner (BalticPOPs)¹⁶¹

Av Livsmedelsverkets årsredovisning för 2012 framgår att myndighetens miljöarbete har fokuserat på miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Myndigheten har deltagit i Miljömålsberedningens arbete med att ta fram en strategi för *Giftfri miljö*. Livsmedelsverket ansvarar också för viss datainsamling avseende detta miljö kvalitetsmål.¹⁶²

---

¹⁶⁰ Muntlig information vid intervju 2013-05-20.

¹⁶¹ Enkät svar

¹⁶² Livsmedelsverket, *Årsredovisning 2012*, sid. 69

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Myndigheten arbetar för närvarande med att planera aktiviteter inom ramen för ett regeringsuppdrag om insatser som bidrar till att minska matsvinnet i livsmedelskedjan.

Myndigheten ska också genomföra aktiviteter som syftar till att minska utsläpp av koldioxid och att mer systematiskt beakta miljöaspekter i regelutveckling, i tillämpning av regler och vid utarbetande av råd om bra matvanor.¹⁶³

Miljöledningssystem

Inom ramen för Livsmedelsverkets miljöledningssystem har myndigheten genomfört en miljöutredning och identifierat myndighetens direkta och indirekta miljöeffekter.

De direkta miljöeffekter som identifierats är utsläpp av koldioxid, energi-, värme-, och vattenanvändning samt genererande av avfall. De indirekta effekterna av myndighetens verksamhet omfattar regelutveckling, råd till konsumenter, att kunskapsunderlag tas fram samt samverkan med andra aktörer. Miljökvalitetsmålen nämns inte i myndighetens miljöredovisning.¹⁶⁴

Förslag/åtgärder

Livsmedelsverket har lämnat förslag för miljöarbetets utveckling genom deltagande i Miljömålsberedningens arbete med att ta fram en strategi för kemikalieområdet och miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*.¹⁶⁵

Målkonflikter/synergier

Livsmedelsverket menar att deras grunduppdrag är hälsa. Myndigheten anser att detta uppdrag ligger väl i linje med generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Åter man på ett sätt som är bra för hälsan, är det också oftast bra ur ett miljöperspektiv.

I sitt arbete lyfter Livsmedelsverket fram vissa områden där man ser att det finns risk för målkonflikter. Det handlar exempelvis om miljökvalitetsmålet om *Begränsad klimatpåverkan*. Betande nötkreatur är exempelvis bra för den biologiska mångfalden och målet *Ett rikt odlingslandskap*, men kan få negativ påverkan på klimatet.

---

¹⁶³ Livsmedelsverket, *Redovisning av Livsmedelsverkets miljöledningsarbete 2012*, (Dnr 803/2013).

¹⁶⁴ Livsmedelsverket, *Redovisning av Livsmedelsverkets miljöledningsarbete 2012*, (Dnr 803/2013).

¹⁶⁵ Livsmedelsverket, *Årsredovisning 2012*, sid. 69-70.

Livsmedelsverket förordar av hälsoskäl att människor ska äta mycket fisk. Detta kan leda till målkonflikter om överfiskning av vissa arter. Myndigheten har löst detta genom att i sina rekommendationer förorda att man ska äta miljömärkt fisk och variera fiskvalet.

Ytterligare ett exempel på målkonflikt är konsekvensen av transporter av livsmedel och frihandel. En myndighet får inte förorda att enskilda ska välja svensk mat eftersom det innebär att man inskränker den fria handeln inom EU. På det här området jobbar därför Livsmedelsverket genom att inte använda uttryck som ”närproducerat” utan istället informera om de underliggande miljöfaktorerna, som användningen av växtskyddsmedel, effekten på den biologiska mångfalden och transporternas betydelse.¹⁶⁶

Uppföljning och utvärdering

Livsmedelsverket har inget utpekad ansvar för uppföljning eller utvärdering. Myndigheten deltar i Naturvårdsverkets samverkansgrupp om uppföljning inom miljömålssystemet. Livsmedelsverket har haft kontakt med Naturvårdsverket avseende ansvaret att samordna uppföljning och utvärdering inom miljökvalitetsmålen.¹⁶⁷

Kontakter med andra aktörer

Livsmedelsverket uppger att myndigheten inom ramen för sitt miljöarbete primärt har kontakter med nationella myndigheter, branschföreträdare och intresseorganisationer.

Livsmedelsverket har varit med och bildat en samverkansgrupp för att arbeta med frågan om matsvinn. I gruppen ingår Naturvårdsverket, Jordbruksverket, industrin, handeln, forskare och intresseorganisationer. Samverkan syftar primärt till att skapa en kontaktyta mellan olika aktörer som arbetar med samma fråga.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom ramen för miljömålssystemet har Livsmedelsverket kontakter med

- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Kemikalieinspektionen
- Naturvårdsverket
- Sveriges geologiska undersökning.

---

¹⁶⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-20.

¹⁶⁷ Enkät svar.

Andra aktörer

Livsmedelsverket har också kontakter med intresseorganisationer och branschorganisationer som behandlar frågor som rör livsmedel samt forskare.¹⁶⁸

---

¹⁶⁸ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-20.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Läkemedelsverket

Läkemedelsverket ansvarar för kontroll och tillsyn av läkemedel, medicintekniska produkter, kosmetiska och hygieniska produkter, tatueringsfärger samt vissa andra produkter som med hänsyn till egenskaper eller användning står läkemedel nära, i den utsträckning sådana frågor inte ingår i någon annan myndighets ansvarsområde.¹⁶⁹

Myndigheten har cirka 750 anställda och är placerad i Uppsala.

Ansvarigt departement: Socialdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Läkemedelsverket ska ”inom sitt verksamhetsområde verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling”.¹⁷⁰

Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete ”rapportera till Naturvårdsverket och samråda om vilken rapportering som behövs.”¹⁷¹

Myndighetens tolkning

Läkemedelsverket menar att myndigheten har ett uppdrag att driva på utvecklingen inom främst miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* men även de mål som inkluderar vatten i syfte att påverka hur myndigheter och andra aktörer agerar. Läkemedelsverket har påbörjat ett arbete med att kartlägga arbetet och välja vilka miljö kvalitetsmål som arbetet ska riktas mot. Myndigheten menar att läkemedel är en fråga som rör flera av miljö kvalitetsmålen.¹⁷²

Läkemedelsverket menar att myndigheten inom ramen för sitt miljöarbete primärt arbetar med att bidra till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* men även andra mål kan i viss utsträckning beröra Läkemedelsverkets arbete. Dessa mål är

---

¹⁶⁹ Förordningen (2007:1205) med instruktion för Läkemedelsverket.

¹⁷⁰ 2§ 15 förordningen (2007:1205) med instruktion för Läkemedelsverket.

¹⁷¹ 4§ förordningen (2007:1205) med instruktion för Läkemedelsverket.

¹⁷² Läkemedelsverket, *Läkemedelsverkets miljöarbete 2012* (Dnr 1.1-2013-018192) samt uppgifter efter kontakter med Läkemedelsverket.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård¹⁷³

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Läkemedelsverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har Läkemedelsverket regeringsuppdrag som kan knytas till myndighetens miljöarbete. Uppdragen handlar om att samordna och följa upp den nationella läkemedelsstrategin, medverka i genomförandet av Östersjöstrategin och bistå med underlag till apoteksutredningen.¹⁷⁴

Styrmedel

Enligt Läkemedelsverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av föreskrifter
- *Informativa styrmedel* – i form av informationsarbete, utformande av strategier och har aktivt samarbete med andra aktörer.

Läkemedelsverket ger ut föreskrifter inom en rad områden och för vissa av dessa kan miljöfrågor vara aktuella. Informativa styrmedel är dock den typ av styrmedel som Läkemedelsverket arbetar med mest. Myndigheten har till exempel bedrivit samarbete med apotek och sjukvård kring återlämning av läkemedel¹⁷⁵

Miljöarbete

Utgångspunktern för Läkemedelsverkets miljöarbete är det instruktionsenliga uppdraget om att inom sitt verksamhetsområde verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås, förordningen om miljöledningssystem i statliga myndigheter och de särskilda regeringsuppdrag som löpande ges till myndigheten. Under 2012 är målet för myndighetens miljöarbete att minska resursförbrukningen och klimatpåverkan av den egna verksamheten och agera ”samlande, stödjande och pådrivande i miljöarbete kopplat till den egna verksamheten”.¹⁷⁶

---

¹⁷³ Enkät svar.

¹⁷⁴ Enkät svar.

¹⁷⁵ Enkät svar.

¹⁷⁶ Läkemedelsverket, *Läkemedelsverkets miljöarbete 2012* (Dnr 1.1-2013-018192).

Vid myndigheten finns tre centralt placerade personer (miljöchef, miljökoordinator och miljöstrateg) som med varierande uppgifter och grad arbetar med miljöfrågor. Miljökoordinators roll är att höja myndighetens vetenskapliga kompetens vad gäller miljökonsekvensbedömningar av läkemedel samt att arbeta med det interna miljöarbetet. Miljöchefen och miljöstrategen arbetar med strategiska frågor bl.a. regeringsuppdrag, stöd till regeringskansliet och internationellt arbete inom området hållbar utveckling. Enligt Läkemedelsverkets miljöredovisning har myndighetens personal inom miljö/hållbarhetsområdet ökat med en tredjedel under de senaste åren.¹⁷⁷

Läkemedelsverket menar att myndigheten under 2012 på ett tydligare sätt integrerat miljöarbete som en del av verksamheten. En förklaring till det är arbetet med den nationella läkemedelsstrategin som enheterna på myndigheten varit involverade i.¹⁷⁸ I vilken grad som miljöarbetet är en integrerad del av myndighetens verksamhet i övrigt beror på vilken typ av lagstiftning som styr det området. För läkemedel till djur och kosmetika är miljöfrågor tydligt integrerade i EU lagstiftningen, däremot är de inte integrerade i EU lagstiftningen som rör läkemedel för människor. Detta medför att Läkemedelsverket har fokuserat på läkemedel som rör människor i sitt arbete mot hållbar utveckling.¹⁷⁹

Läkemedelsverket bedriver miljöarbete genom att påverka andra aktörer att bidra till en bättre miljö, såväl som att minska den egna negativa miljöpåverkan och förstärka den positiva. Detta arbete sker kopplat till myndighetens uppdrag att agera samlande, stödjande och pådrivande inom sitt verksamhetsområde.¹⁸⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 har Läkemedelsverket genomfört en rad olika aktiviteter i syfte att bidra till generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. I årsredovisningen för 2012 och i miljörapporten redovisar myndigheten det miljöarbete som har bedrivits under året. Aktiviteterna avser informationsgivning, tillsyn, tillståndsgivning och kunskapsutveckling.

Myndigheten har tillsammans med Socialstyrelsen, Statens beredning för medicinsk utvärdering och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket tagit initiativ till Läkemedelsriksdagen. Läkemedelsriksdagen syftar till att skapa ett forum för diskussion och debatt med aktörerna på läkemedelsområdet.

---

¹⁷⁷ Läkemedelsverket, *Läkemedelsverkets miljöarbete 2012* (Dnr 1.1-2013-018192).

¹⁷⁸ Läkemedelsverket, *Läkemedelsverkets miljöarbete 2012* (Dnr 1.1-2013-018192).

¹⁷⁹ Muntlig uppgift vid intervju 2013-05-30.

¹⁸⁰ Enkät svar.

Läkemedelsverket har tillsammans med landets kommuner kontrollerat att EU-reglerna för dokumentation och förpackningstexter för kosmetika och hygienprodukter följs.

Läkemedelsverket har deltagit i Miljömålsberedningens arbete med att ta fram en strategi för giftfri miljö.

Läkemedelsverket har arbetat med frågan om hur miljöpåverkan av läkemedelsanvändningen kan begränsas och vilka åtgärder som bör vidtas i samband med kassering av läkemedel.¹⁸¹

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar Läkemedelsverket att fortsätta sitt samarbete med Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och miljödepartementet. Myndigheten avser också att fortsätta sitt samarbete med kosmetikaindustrin.

Under året kommer myndigheten att arbeta med den nationella läkemedelsstrategin, regeringsuppdrag och sitt internationella samarbete.¹⁸²

Miljöledningssystem

I miljöledningssystemet beskriver myndigheten sitt miljöarbete och de direkta och de potentiellt indirekta effekterna av myndighetens verksamhet. Av redovisningen framgår också myndighetens egna miljömål samt vilka åtgärder som vidtagit för att nå målen.¹⁸³ Miljökvalitetsmålen syns inte i myndighetens miljöredovisning.

Förslag/åtgärder

Myndigheten lämnar förslag på miljöarbetets utveckling genom sina regeringsuppdrag. Några konkreta förslag på hur miljöarbetet kan utvecklas har myndigheten inte lämnat.¹⁸⁴

Målkonflikter/synergier

När myndigheten arbetar med frågor som rör läkemedel riktade till människor finns inga tydliga målkonflikter. Detta eftersom miljöhänsyn enligt lag är en aspekt som inte ska beaktas. Om frågan rör läkemedel riktade till djur ska myndigheten beakta miljöaspekter och här kan målkonflikter uppnå.

---

¹⁸¹ Enkät svar och muntlig uppgift vid intervju 2013-05-30.

¹⁸² Enkät svar.

¹⁸³ Läkemedelsverket, *Läkemedelsverkets miljöarbete 2012* (Dnr 1.1-2013-018192).

¹⁸⁴ Muntlig uppgift vid intervju 2013-05-30.

Läkemedelsverket menar att målkonflikter kan uppstå som en konsekvens av frågor som rör myndighetens område, även om dessa inte hanteras av myndigheten. Det kan exempelvis handla om hur slam för gödning av fosfor hanteras för spridning på åkrar. Om slammet innehåller läkemedelsrester kan det komma att betraktas som miljöfarligt avfall.¹⁸⁵

Uppföljning och utvärdering

Läkemedelsverket har inget utpekat ansvar för uppföljning och utvärdering. Myndigheten har dock ett aktivt samarbete med Naturvårdsverket i samband med arbetet kring den nationella läkemedelsstrategin. Läkemedelsverket kommer att föreslå nya indikatorer som man samverkar kring med Naturvårdsverket.¹⁸⁶

Kontakter med andra aktörer

Läkemedelsverket har kontakter avseende sitt miljöarbete med myndigheter såväl inom som utanför miljömålssystemet. Myndigheten har även kontakter med exempelvis kosmetikaindustrin.

Enligt årsredovisningen har myndigheten under 2012 utvecklat sin samverkan med andra myndigheter. Exempelvis har myndigheten ett aktivt samarbete med Kemikalieinspektionen. Myndigheterna har bedrivit projekt tillsammans med kosmetika branschen om en giftfri vardag. Läkemedelsverket har också deltagit i Naturvårdsverkets referensgrupp om kosmetiska produkter. Myndigheten har även haft kontakt med Naturvårdsverket avseende vilken typ av rapportering som Läkemedelsverket ska lämna.¹⁸⁷

Myndigheter inom miljömålssystemet

Läkemedelsverket anger att de har kontakter och samarbete med

- Havs- och vattenmyndigheten
- Kemikalieinspektionen
- Naturvårdsverket.

Andra aktörer

Läkemedelsverket har frekvent samarbete med kosmetikaindustrin. Myndigheten tar också emot mycket besök och är ute och informerar om sina frågor. Det finns ett stort intresse för läkemedelsfrågor enligt myndigheten.

---

¹⁸⁵ Muntlig uppgift vid intervju 2013-05-30.

¹⁸⁶ Muntlig uppgift vid intervju 2013-05-30.

¹⁸⁷ Enkät svar och muntlig uppgift vid intervju 2013-05-30.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka eller en kris.¹⁸⁸

Myndigheten har ungefär 850 anställda. Huvudkontoret är placerat i Karlstad men myndigheten bedriver också verksamhet i Stockholm, Kristinehamn, Ljung, Sandö, Revinge och Rosersberg.

Ansvarigt departement: Försvarsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten ska rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.*”¹⁸⁹

Myndighetens tolkning

Utgångspunkten för miljöarbete vid MSB är instruktionen och förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. För att uppfylla sitt instruktionsenliga uppdrag anser myndigheten att den dels ska säkerställa att miljöledningssystemet bidrar till en ökad måluppfyllelse, dels ska driva på utvecklingen genom att påverka andra aktörer.¹⁹⁰

MSB anger att myndigheten arbetar med generationsmålet samt miljö-kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

---

¹⁸⁸ 1 § första stycket förordningen (2008:1002) med instruktionen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

¹⁸⁹ 18 a § förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

¹⁹⁰ Enkät svar.

- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande skogar
- God bebyggd miljö

Urvalet av mål härstammar från en utredning som gjordes av Räddningsverket, innan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bildades 2009. Enligt MSB är detta mål som påverkas av MSB:s uppdrag att förhindra olyckor som genererar miljöskador.¹⁹¹

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

MSB har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013.¹⁹²

Styrmedel

Enligt MSB har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler och föreskrifter
- *informativa styrmedel* – i form av olika informationsinsatser.

Till exempel utbildar MSB räddningstjänsten i Grön räddningstjänst. Utbildningen tar upp hur man tar miljöhänsyn i praktiken vid olika insatser, bland annat hur man sanerar olja och förhindrar att grundvattnet blir förorenat vid trafikolyckor.

MSB tar också fram föreskrifter som bygger på lagen om skydd mot olyckor och utövar tillsyn och tillsynsvägledning över hur olika aktörer arbetar med sitt förebyggande arbete.

MSB är part i mål vid miljödomstolsärenden som rör tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Myndigheten har rätt att föra talan och kan därmed framföra yrkanden och överklaga domar och beslut. Enligt MSB lägger myndigheten mycket tid på sådana ärenden.¹⁹³

---

¹⁹¹ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-05-23.

¹⁹² *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och *Regleringsbrev för budget året 2013 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*.

¹⁹³ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-05-23.

Miljöarbete

Det finns ingen aktuell dokumentation av hur MSB arbetar med miljö-kvalitetsmålen. Myndighetens uppfattning är att miljömålssystemet är levande i vissa delar av verksamheten, till exempel på de enheter där man arbetar med farliga ämnen och miljöolyckor, men att kunskapen om systemet överlag varierar beroende på arbetsuppgifter.

På MSB finns det en handläggare på avdelningen för verksamhetsstöd som är miljösamordnare och som har det övergripande ansvaret för miljöledningssystemet. För de verksamheter på myndighetens utbildningsorter som har en direkt miljöpåverkan finns det miljöhandläggare som ansvarar för miljöfrågorna på respektive ort, till exempel för kemikaliehantering och utsläpp vid utbildning av räddningstjänsten. Det finns också en miljöhandläggare för de förråd där myndigheten förvarar kemikalier.

Det finns ingen särskild organisation för arbetet med verksamhetens indirekta miljöeffekter, utan det bedrivs genom det ordinarie linjearbetet. Miljöfrågorna är enligt myndigheten inget som hanteras vid sidan av den övriga verksamheten utan det är en del av det ordinarie arbetet. Alla enheter ska ha miljömål för sin verksamhet. Än så länge är kanske inte alla mål så bra, till exempel är det svårt för de rena kontorsenheterna att formulera relevanta miljömål, men arbetssättet är etablerat. Ett problem enligt MSB är att myndigheten finns på flera orter och att frågorna är uppdelade på flera avdelningar. Just nu pågår ett arbete för att se över samordningen mellan avdelningarna

MSB arbetar framför allt förebyggande och med att mildra konsekvenser av olyckor. Ett upplevt dilemma i miljöarbetet är att det är svårt att uppskatta effekterna på miljön av förebyggande arbete.¹⁹⁴

MSB redovisar sitt miljöarbete på olika sätt, men gör ingen samlad sammanställning I årsredovisningen skriver till exempel myndigheten om det arbete som rör farliga ämnen, men ingenting nämns om myndighetens arbete med miljömålssystemet.

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 arbetade MSB framför allt med

- information
- tillsyn
- regelutveckling
- kunskapsutveckling.

---

¹⁹⁴ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

Till exempel följde myndigheten upp olyckors miljöeffekter, granskade miljödomstolsärenden ur ett olycksperspektiv samt arbetade med över-
svämningsförordningen och med bättre hantering av miljökonsekvenser vid
internationella katastrofer.

Internt arbetade myndigheten för att minska sina resor och sin energiför-
brukning.¹⁹⁵

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 kommer arbetet att fortsätta på ett liknande sätt som under
2012. De huvudsakliga aktiviteterna kommer att vara information, tillsyn,
regelutveckling och kunskapsutveckling.¹⁹⁶

Miljöledningssystem

MSB:s miljöledningsarbete inbegriper såväl direkta som indirekta miljö-
effekter. Enligt myndighetens miljöpolicy ska MSB vara en myndighet som
verkar för en bättre miljö genom att ständigt värdera verksamheten utifrån
dess miljöpåverkan. Miljö kvalitetsmålen nämns inte, men enligt MSB ligger
relevanta miljö kvalitetsmål som grund för policyn.

Myndigheten har fyra övergripande miljömål som togs fram 2011. Två av
målen berör de direkta miljöeffekterna av verksamheten och två tar sikte på
de indirekta effekterna. Det handlar till exempel om att minska förbruk-
ningen av material och energi och att stärka samhällets förmåga att beakta
och minimera miljöpåverkan från inträffade olyckor och kriser. Dessa mål
är tänkta att kunna tillämpas direkt i verksamheten, men de kan också brytas
ned i delmål där det är möjligt och relevant. MSB redogör inte i miljöredo-
visningen för hur myndighetens egna miljömål förhåller sig till de nationella
miljö kvalitetsmålen. Myndighetens ledning har uttalat att MSB ska utveckla
arbetet med att integrera de olika typerna av miljömål i samband med att
miljöutredningen görs om och de interna målen ses över.¹⁹⁷

Förslag/åtgärder

MSB har tolkat uppdraget i instruktionen om att vid behov föreslå åtgärder
för miljöarbetets utveckling som att det är myndighetens årliga miljöredo-
visning till Naturvårdsverket som avses.¹⁹⁸

---

¹⁹⁵ Enkät svar

¹⁹⁶ Enkät svar

¹⁹⁷ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2013) *Redovisning av miljölednings-
arbetet 2012*; Muntlig information vid intervju 2013-05-23 samt skriftliga uppgifter i e-post
2013-06-04.

¹⁹⁸ Muntlig information vid intervju 2013-05-23 samt skriftliga uppgifter i e-post 2013-06-
04.

Målkonflikter/synergier

MSB upplever inte att det på ett övergripande plan finns några problem med målkonflikter mellan miljökvalitetsmålen och den egna verksamheten. Mindre målkonflikter kan dock uppstå i det interna arbetet, till exempel vid resor i syfte att utbilda och informera i miljörelaterade frågor. Utbildning och information kan ha en positiv indirekt effekt på miljön, men själva resandet har en negativ direkt effekt.¹⁹⁹

Uppföljning och utvärdering

MSB har inget särskilt uppföljningsuppdrag när det gäller miljömålssystemet. Dock arbetar myndigheten med uppföljning som en kunskaps-genererande aktivitet, bland annat har myndigheten följt upp olyckors miljöeffekter genom att samla in och analysera statistik, olycksrapporter och olycksundersökningar.²⁰⁰

Kontakter med andra aktörer

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är en samverkande myndighet och samverkar med ett stort antal myndigheter och organisationer, såväl nationellt som internationellt, i sitt olycksförebyggande uppdrag. MSB har bland annat enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap i uppdrag att utveckla samverkan inom sex så kallade samverkansområden som finns för att främja en helhetssyn i planeringen för krisberedskap och höjd beredskap. Inom samverkansområdet Farliga ämnen finns en koppling till miljömålet *Giffri miljö* och inom det området samverkar MSB med flera andra miljömålsmyndigheter.

MSB har också ett övergripande samverkansansvar vid kriser. Däremot har myndigheten ingen ledande samverkansroll när det gäller miljöfrågor, utan det ansvaret ligger på Naturvårdsverket.

Det i instruktionen föreskrivna samrådet med Naturvårdsverket angående rapportering av miljöarbetet har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ansett att de fullgör genom den årliga redovisningen av miljöledningssystemet.²⁰¹

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom samverkansområdet Farliga ämnen samverkar MSB med:

- Försvarsmakten/Skyddscentrum
- Jordbruksverket

---

¹⁹⁹ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

²⁰⁰ Enkät svar.

²⁰¹ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-05-23.

- Livsmedelsverket
- Socialstyrelsen
- Strålsäkerhetsmyndigheten

Andra myndigheter

Inom samverkansområdet farliga ämnen samverkar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap även med flera myndigheter utanför miljömålssystemet:

- Kustbevakningen
- Rikspolisstyrelsen
- Smittskyddsinstitutet
- Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)
- Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- Tullverket

Andra aktörer

I samverkansområdet Farliga ämnen ingår också icke-statliga aktörer, till exempel

- Borås kommun
- Landstinget Sörmland
- Räddningstjänsten Helsingborg
- Räddningstjänsten Östra Götaland
- Stockholms läns landsting
- Västerås stad

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har till uppgift att ansvara för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

Myndigheten ska utifrån olika perspektiv utvärdera, analysera och redovisa effekter av statens åtgärder för hållbar tillväxt, konkurrenskraft och regioners utvecklingskraft i hela landet samt ge underlag och rekommendationer för omprövning och effektivisering av åtgärderna.²⁰²

Myndigheten har 60 anställda och huvudkontor är placerat i Östersund.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Enligt sin instruktion ska Tillväxtanalys ”inom sitt verksamhetsområde, verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Myndighetens ansvar omfattar uppföljning och analys av näringslivets miljöarbete och hur arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen påverkar näringslivets utveckling.

Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”²⁰³

Myndighetens tolkning

Tillväxtanalys uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna

---

²⁰² 1 § förordningen (2009:146) med instruktion för Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

²⁰³ 5 a § förordningen (2009:146) med instruktion för Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

för det miljö- och hållbarhetsarbete som myndigheten bedriver.²⁰⁴ När det gäller instruktionen är det dock inte enbart det utpekade ansvaret i miljömålssystemet som myndigheten utgår ifrån i sitt arbete. En av Tillväxtanalys centrala uppgifter är att utifrån olika perspektiv utvärdera, analysera och redovisa effekter av statens åtgärder för hållbar tillväxt, konkurrenskraft och regioners utvecklingskraft i hela landet samt ge underlag och rekommendationer för omprövning och effektivisering av åtgärderna.²⁰⁵ Begreppet hållbar tillväxt omfattar såväl miljömässiga som ekonomiska och sociala dimensioner. Tillväxtanalys miljöarbete är därför inkorporerat i det vidare arbetet med att bidra till en hållbar utveckling .

Tillväxtanalys uppger att myndighetens miljö- och hållbarhetsarbete har dels en direkt, dels en indirekt påverkan på miljön. De direkta effekterna avser främst miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.²⁰⁶ De indirekta effekterna är svårare att knyta till specifika miljö kvalitetsmål; det är till exempel svårt att precisera exakt på vilket sätt som Tillväxtanalys genom kunskapsuppbyggnad och andra åtgärder påverkar hur andra myndigheter och aktörer arbetar med hållbar utveckling.

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Tillväxtanalys har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har myndigheten haft flera uppdrag som hänvisar till arbetet med hållbar tillväxt.

Under 2012 hade Tillväxtanalys i uppdrag att göra en litteraturoversikt och en utvärdering av främjandeinsatser avseende turismens betydelse för hållbar nationell och regional tillväxt.

Under 2012 hade myndigheten också i uppdrag att fortsatt ta fram underlag som kan användas för att följa upp och utveckla olika former av insatser inom miljödriven näringslivsutveckling (inklusive miljöteknik) nationellt, regionalt och lokalt. Uppdraget är en fortsättning på och fördjupning av uppdraget till Tillväxtanalys att analysera förutsättningarna för miljödriven näringslivsutveckling nationellt och regionalt.

Ett ytterligare uppdrag till Tillväxtanalys under 2012 var att vidareutveckla den analys som myndigheten gjorde i regeringsuppdraget *Analys av*

---

²⁰⁴ Enkät svar och Tillväxtanalys, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012: Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser*.

²⁰⁵ Tillväxtanalys, *Årsredovisning 2012*.

²⁰⁶ Enkät svar.

kommunernas och regionernas roll i det hållbara tillväxtarbetet (Rapport 2011:01).²⁰⁷

Under 2013 är det ett uppdrag i regleringsbrevet till Tillväxtanalys som har direkt koppling till myndighetens arbete med hållbar tillväxt. Regeringen föreslår i forsknings- och innovationspropositionen, prop. 2012/13:30, att en metod för effektutvärdering av verksamheten vid industriforskningsinstitutet inom RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (RISE Holding) ska utvecklas, eftersom en tydligare bild behövs av hur regeringens anslag bidrar till att uppnå det övergripande målet för RISE-institutet om att vara internationellt konkurrenskraftiga och verka för hållbar tillväxt i Sverige genom att stärka näringslivets konkurrenskraft och förnyelse

Styrmedel

Tillväxtanalys uppger att myndigheten främst har *informativa styrmedel* i form av kunskapsutveckling till sitt förfogande i sitt miljöarbete.²⁰⁸

Miljöarbete

Tillväxtanalys ambition är att bidra till minskad miljöpåverkan genom att i myndighetens uppdrag, analyser och utvärderingar inkludera och belysa den aspekten. Tillväxtanalys arbetar för att i möjligaste mån – med bibehållen kostnadseffektivitet – minimera den egna direkta miljöpåverkan. Tillväxtanalys miljöarbete ska kännetecknas av delaktighet, öppenhet och miljöhänsyn ska ingå som en naturlig del i verksamheten. Miljöarbetet ska genomföras i enlighet med gällande författningar och andra krav. Tillväxtanalys ska kontinuerligt följa upp, analysera och förbättra miljöarbetet.²⁰⁹

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Tillväxtanalys framför allt med

- kunskapsutveckling
- uppföljning²¹⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

I årsredovisningen för 2012 redovisar Tillväxtanalys exempel på aktiviteter och åtgärder som myndigheten har genomfört under 2012 med syfte att bidra till en hållbar tillväxt. Många av dessa exempel avser redovisningar av regeringsuppdrag.

---

²⁰⁷ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser*.

²⁰⁸ Enkät svar.

²⁰⁹ Tillväxtanalys, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012: Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser*.

²¹⁰ Enkät svar.

Som nämns ovan har Tillväxtanalys regeringens uppdrag att ansvara för den omvärldsbevakande, omvärldsanalyserande och kontaktskapande verksamheten inom tillväxt-, innovations-, forsknings- och utbildningspolitiken samt inom andra relevanta områden som har betydelse för svensk konkurrenskraft och hållbar utveckling. Aktiviteter och åtgärder inom ramen för detta uppdrag har under 2012 bedrivits vid kontoren i Brasilien, Bryssel, New Delhi, Peking, Tokyo och Washington D.C. Kontoret i Bryssel avvecklades dock vid halvårsskiftet 2012, vilket innebar att bevakningen av enskilda länder i Europa resterande del av året genomfördes från Stockholm. En utredning om hur den framtida Europabevakningen ska bedrivas och organiseras har genomförts.²¹¹

Under 2012 har Tillväxtanalys bland annat tagit fram rapporter inom grön strukturomvandling/miljödriven näringslivsutveckling. Exempelvis genomfördes som ett deluppdrag i regleringsbrevsuppdraget Grön strukturomvandling en analys av *Privat riskkapital och cleantech - förutsättningar och hinder för ökade privata investeringar* (2012:10). I analysen användes intern kompetens inom riskkapitalområdet, ett område som Tillväxtanalys publicerat flera rapporter inom, och kunskap om förutsättningar och hinder för miljödriven näringslivsutveckling samt statistik om miljöteknikföretag.²¹²

Under 2012 har arbetet med uppdraget att utveckla och producera statistik över miljötekniksektorn fortsatt. Denna statistik ska utgöra ett viktigt underlag för arbetet med att utvärdera regeringens miljöteknikstrategi.

I februari 2012 fick Tillväxtanalys i uppdrag av regeringen att utvärdera miljöteknikstrategin och de insatser som den omfattar (N2012/760/E). En delrapport ("Working Paper") från uppdraget redovisades i december 2012.²¹³

Under 2012 redovisades rapporten *Turismens betydelse: Litteraturöversikt över forskning kring destinationsutveckling*, (Dnr 2012/010).

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2013)

Flera av de uppdrag inom området hållbar utveckling som Tillväxtanalys har arbetat med under 2012 har fortsatt under 2013. Under 2013 har till exempel arbetet med uppdraget om förutsättningar för grön strukturomvandling fortsatt. Uppdraget syftar till att ta fram underlag som kan användas för att följa upp och utveckla olika former av insatser inom miljödriven näringslivsutveckling. Under 2013 inriktas arbetet med

---

²¹¹ Tillväxtanalys, *Årsredovisning 2012*.

²¹² Tillväxtanalys, *Årsredovisning 2012*.

²¹³ Tillväxtanalys, *Utvärdering av regeringens miljöteknikstrategi, Delrapport 1: Utvärderingsansats och tidiga reflektioner*.

uppdraget mot en fördjupad kartläggning av de viktigaste klimatpolitiska styrmedlen och dess effekter på näringslivets omställning. Uppdraget ska slutredovisas till Näringsdepartementet den första december 2014.

Ett ytterligare exempel på ett uppdrag som fortsätter under 2013 är arbetet med att utvärdera regeringens miljöteknikstrategi och de insatser den omfattar.²¹⁴

Miljöledningssystem

Tillväxtanalys miljöledningssystem omfattar både de direkta och de indirekta miljöeffekterna av myndighetens verksamhet.

När det gäller de indirekta effekterna ska Tillväxtanalys enligt sin miljöpolicy bidra till minskad miljöpåverkan bland annat genom att i sina uppdrag, analyser och utvärderingar inkludera och belysa den aspekten. Målet är att miljöperspektivet ska integreras i analyser och utvärderingar. Delmålen är ökad kunskap om sambandet mellan tillväxt och miljö/hållbar utveckling, och ökad kunskap om hur miljö och hållbarhet kan integreras i myndighetens analyser och utvärderingar.

Som åtgärd arbetar Tillväxtanalys med flera regeringsuppdrag inom området, vilket innebär att miljöfrågorna lyfts i olika sammanhang på avdelningarna. Aktiviteter och resultat inom Tillväxtanalys uppdrag "grön strukturomvandling" kommuniceras t.ex. via webben både internt och externt. I myndighetens checklista för uppstart av projekt finns miljöperspektivet inkluderat, vid sidan av regionala perspektiv och genusperspektiv. Checklistan är kommunicerad och finns tillgänglig på myndighetens intranät.²¹⁵

Förslag/åtgärder

Tillväxtanalys har inte lämnat några specifika förslag till åtgärder för miljöarbetets utveckling. Däremot arbetar myndigheten kontinuerligt med att utveckla sina processer för att på ett effektivt sätt kunna bidra till en hållbar tillväxt, där miljöhänsyn är en av flera aspekter.

Målkonflikter/synergier

Tillväxtanalys har i uppdrag att utifrån olika perspektiv utvärdera, analysera och redovisa effekter av statens åtgärder för hållbar tillväxt, konkurrenskraft och regioners utvecklingskraft i hela landet. I begreppet hållbarhet ingår både ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. Ekonomisk tillväxt skapar förutsättningar för att utveckla samhället, men kan också ske på

---

²¹⁴ Enkät svar

²¹⁵ Tillväxtanalys, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012: Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser.*

bekostnad av såväl miljö som människor. En viktig utgångspunkt för Tillväxtanalys verksamhet är att skapa förutsättningar för en ekonomisk tillväxt som är hållbar. I arbetet ingår således att hantera eventuella konflikter mellan ekonomisk tillväxt och miljöhänsyn.²¹⁶

Uppföljning och utvärdering

Tillväxtanalys är inte en av de åtta myndigheter med ett särskilt uppföljningsansvar i miljömålssystemet. Enligt sin instruktion har Tillväxtanalys dock ansvar för uppföljning och analys av näringslivets miljöarbete och hur arbetet med att nå miljökvalitetsmålen påverkar näringslivets utveckling. Det framgår inte av Tillväxtanalys årsredovisning 2012 vilka aktiviteter eller åtgärder som myndigheten har genomfört för att uppfylla detta ansvar.

Kontakter med andra aktörer

Tillväxtanalys uppger att myndigheten i sitt miljöarbete har kontakter med myndigheter både inom miljömålssystemet och utanför.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom miljömålssystemet samarbetar Tillväxtanalys främst med

- Energimyndigheten
- Naturvårdsverket
- Tillväxtverket.

Andra myndigheter

I sitt miljöarbete samarbetar Tillväxtanalys också med Vinnova.²¹⁷

---

²¹⁶ Tillväxtanalys, *Årsredovisning 2012*.

²¹⁷ Enkät svar.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet på miljöområdet i frågor om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning och miljöforskning. Myndigheten har en central roll i miljöarbetet och ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken.²¹⁸ Myndigheten har drygt 500 anställda och är placerad i Stockholm och Östersund.

Naturvårdsverket är miljömålsansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt, Myllrande våtmarker, Storslagen fjällmiljö* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Ansvarig departement: Miljödepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Naturvårdsverket ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling*”²¹⁹

Myndigheten ska ”*främja en hållbar utveckling med utgångspunkt i generationsmålet och miljö kvalitetsmålen*”.²²⁰

Naturvårdsverket ska ”*vägleda de myndigheter som har ett ansvar i miljömålssystemet och samordna miljö målsuppföljningen. I arbetet med miljö målsuppföljningen ska Naturvårdsverket höra andra berörda myndigheter. Myndigheten ska*

1. *varje år göra en samlad redovisning av myndigheternas uppföljningar och prognoser av utvecklingen i förhållande till miljö kvalitetsmålen, och*
2. *regelbundet göra en fördjupad utvärdering av möjligheterna att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt i en rapport till regeringen ge en samlad bild av myndigheternas utvärdering.*”²²¹

²¹⁸ 1 § förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²¹⁹ 1 § förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²²⁰ 1 § förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²²¹ 2 § förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Myndigheten ska också ”samordna uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt, Myllrande våtmarker, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv”.²²²

Naturvårdsverket ska vidare delta i det arbete på miljöområdet som regeringen bedriver inom EU och internationellt.²²³

Naturvårdsverket har i sin instruktion även ett antal uppgifter preciserade med särskild koppling till arbetet med miljömålsuppföljningen. Dessa uppgifter är att

- utveckla, följa upp och utvärdera tillämpningen av samhälls-ekonomiska analyser inom miljömålssystemet.
- utveckla, följa upp och samordna arbetet med miljöinformationsförsörjning och ansvara för den övergripande administrativa samordningen av miljöövervakningen.
- i samråd med Havs- och vattenmyndigheten fördela medel för miljöövervakning, uppföljning av miljökvalitetsmålen och internationell rapportering och efter samråd med övriga berörda myndigheter och organisationer ansvara för genomförandet av miljöövervakningen samt beskriva och analysera miljötilståndet inom sitt ansvarsområde.²²⁴

Myndighetens tolkning

Naturvårdsverket ser arbetet med miljömålen som en mycket viktig uppgift för myndigheten. Naturvårdsverkets hela verksamhet ska bidra till att miljökvalitetsmålen nås och det ska inte förekomma någon verksamhet på myndigheten som inte bidrar till att målen nås.²²⁵

Naturvårdsverket har i sin instruktion ett antal uppgifter preciserade. I miljöarbetet, det vill säga arbetet med styrmedel och åtgärder för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen, ska Naturvårdsverket inom sitt ansvarsområde särskilt

- ansvara för central tillsynsvägledning,
- samverka med länsstyrelserna för att åstadkomma ett effektivt tillsynsarbete,
- bevaka allmänna miljövårdsintressen i mål och ärenden där miljöbalken tillämpas och som handläggs hos myndigheter och

---

²²² 3 § 6 p förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²²³ 4 § förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²²⁴ 3 § förordning första stycket 7-9 (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²²⁵ Muntlig information vid intervju 2013-03-14.

- domstolar samt lämna Naturvårdsverkets synpunkter tidigt i processen,
- delta i miljöprövningar som gäller frågor som är principiellt viktiga eller har stor betydelse för miljön,
  - finansiera miljöforskning av hög kvalitet till stöd för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens arbete,
  - samverka med Havs- och vattenmyndigheten i frågor som har betydelse för havs- och vattenmiljön,
  - göra kunskaper om miljön och miljöarbetet tillgängliga för myndigheter, allmänheten och andra berörda,
  - ansvara för nationell samordning och prioritering när det gäller avhjälpande av sådana föroreningsskador och allvarliga miljöskador som avses i 10 kap. miljöbalken,
  - ansvara för administration, uppföljning och utvärdering av de statliga bidrag som omfattas av förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsskador och statsbidrag för sådant avhjälpande,
  - förvärva och förvalta värdefulla naturområden för statens räkning,
  - ansvara för att ta fram underlag för beslut att inrätta nationalparker,
  - verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas,
  - samordna myndigheternas arbete när det gäller friluftsliv och samverka med andra berörda,
  - verka för en hållbar utbyggnad av vindkraft,
  - ansvara för frågor om jakt och vilt enligt jaktlagstiftningen,
  - verka för att avfallshanteringen i fråga om kapacitet och metoder är effektiv för samhället och enkel för konsumenterna,
  - samordna myndigheternas arbete när det gäller omgivningsbuller, och
  - vara medlem i en sådan ideell förening som avses i 2 § Laponiaförordningen (2011:840).²²⁶

Att miljömålen är en central del av verksamheten syns enligt Naturvårdsverket i myndighetens verksamhetsplan. Som en del av uppdraget anger myndigheten i sin verksamhetsplan att man ska genomföra miljöpolitiken i samverkan genom att agera som förvaltningsmyndighet så att miljöbalken följs och miljömålen uppnås. Som en utmaning anges i verksamhetsplanen att myndigheten ska bli bättre på att relatera till miljömålen i sitt arbete.²²⁷

Vidare anges i verksamhetsplanen som ett verksövergripande mål att utifrån identifierade behov och brister arbeta offensivt för att miljömålen ska nås. Under detta mål finns tre delmål som specificerar hur myndigheten ska arbeta för att nå det verksövergripande målet. Naturvårdsverket ska

---

²²⁶ 3 § förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

²²⁷ Naturvårdsverket, *Verksamhetsplan 2013*.

- använda fördjupade utvärderingens slutsatser i prioritering och i dialog med omvärlden
- prioritera angelägna frågor som rör konflikter kring markanvändning
- verka för en rättsäker och effektiv tillämpning av miljöbalken på systemnivå, genom utöka dialog med verksamhetsutövare och andra aktörer.

Under respektive delmål utvecklas olika strategier för att dessa delmål ska nås.

Det pågår ett arbete både på myndighetsnivå samt på avdelningarna med att bryta ner hur målen kommer in i verksamhetsplaneringen.²²⁸ I Naturvårdsverkets föredragnings-pm ska en checkfråga alltid finnas med om vilket/-a miljö kvalitetsmål respektive ärende omfattar.²²⁹

Naturvårdsverket uppger att myndigheten arbetar med generationsmålet och alla miljö kvalitetsmål som myndigheten har miljömålsansvar för. Myndigheten arbetar även med övriga mål med undantag för målet *Säker strålmiljö*.²³⁰

Generationsmålet är enligt myndigheten en utmaning, och uttrycker den samhällsomställning som behövs för att miljömålen ska nås. Det är övergripande och sammanhållande och kan användas och följas upp ur olika perspektiv. Naturvårdsverket har tagit initiativ till att definiera generationsmålet, eftersom det är många myndigheter som vill veta hur de ska hantera generationsmålet.²³¹

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

I regleringsbrevet för år 2012 beskriver regeringen sina miljöpolitiska prioriteringar under mandatperioden. Dessa är klimat, havsmiljö, biologisk mångfald och giftfri miljö. Naturvårdsverket ska ta hänsyn till dessa prioriteringar i sitt arbete.²³²

I detta regleringsbrev ger regeringen Naturvårdsverket i uppdrag bland annat att utvärdera effekterna av höjningen av kväveoxidavgiften för energi- och produktionsanläggningar.²³³

I regleringsbrevet anslås medel för sanering och återställning av förorenade områden samt skydd av och åtgärder för värdefull natur. Dessa anslag ges även år 2013.

---

²²⁸ Muntlig information vid intervju 2013-03-14.

²²⁹ Muntlig information vid intervju 2013-04-29.

²³⁰ Enkät svar.

²³¹ Naturvårdsverket PM 2013-01-11, *Alternativ för hantering av generationsmålet*.

²³² Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Naturvårdsverket*.

²³³ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Naturvårdsverket*.

Anslaget till miljöövervakning kan till viss del användas till miljömålsuppföljning. Bidrag ges till andra centrala myndigheter, länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Landsting och ideella organisationer samt till kostnader för drift och utveckling av Miljömålportalen.

Naturvårdsverket får även anslag som ska användas för bidrag till ideella miljöorganisationers arbete som bidrar till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om, eller något av de fyra prioriterade områdena i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram. Naturvårdsverket beslutar om fördelningen av medlen.²³⁴

Enligt regleringsbrevet för år 2013 har Naturvårdsverket ett återrapporteringskrav om att redovisa myndighetens arbete för att nå etappmålet om invasiva främmande arter. Redovisningen ska visa hur samverkan med andra berörda myndigheter har skett. Vidare ges myndigheten i uppdrag att föreslå nya etappmål för

- ökad förberedelse för återanvändning och återvinning av avfall,
- minskad mängd matavfall,
- efterbehandling av förorenade områden,
- exponering för kadmium via livsmedel, och
- kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar (SLCP). Uppdraget är här att undersöka förutsättningarna för att införa ett etappmål om dessa föroreningar.

I samma regleringsbrev fick Naturvårdsverket även i uppdrag att ta fram en handledning för kartläggning och analys av icke-skatterelaterade miljöskadliga subventioner. Handledningen ska tas fram i syfte att vara ett stöd för myndigheter inom miljömålssystemet för att kartlägga och analysera icke-skatterelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Ytterligare ett uppdrag gäller att utreda om även läkemedel ska klassas som farligt avfall.²³⁵

Naturvårdsverket har fått ett särskilt uppdrag av regeringen att ta fram en strategi för miljö kvalitetsmålet *Storlagen fjällmiljö*.²³⁶

Styrmedel

Enligt Naturvårdsverket har myndigheten ett antal styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. Styrmedlen kan delas upp i

---

²³⁴ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåren 2012 avseende Naturvårdsverket och Regleringsbrev för budgetåren 2013 avseende Naturvårdsverket*.

²³⁵ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Naturvårdsverket*.

²³⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-08.

- *administrativa styrmedel* i första hand i form av tillämpning av miljöbalken
- *informativa styrmedel* i form av vägledningar och information på myndighetens hemsida
- *ekonomiska styrmedel* i form av medel för efterbehandling av förorenad mark och åtgärder för värdefull natur, viltskadeanslag samt bidrag till friluftsliv och till ideella organisationer.²³⁷

Naturvårdsverket har för skyddsvärd natur styrmedel för enskilda objekt och för områdesskydd, bland annat i form av områdesskydd och skötsel. Myndigheten har även bidrag till länsstyrelserna och tillämpningen av miljöbalken. Naturvårdsverket uppger dock att styrmedlen är begränsade för vardagslandskapet (hållbart brukande). Styrmedel för detta finns främst hos sektorsmyndigheterna (Skogsstyrelsen, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten) och kommunerna genom den kommunala planeringen.²³⁸

Naturvårdsverket menar dock att när det gäller klimat och luft är de viktigaste styrmedlen sådana som myndigheten inte förfogar över. Det gäller generella ekonomiska styrmedel som skatter, utsläppsrätter, NO_x-avgifter och avgifter för avfall. Även internationella överenskommelser kan vara nödvändiga att ha i botten. EU-lagstiftning och takt direktivet för utsläpp i luft är viktiga.²³⁹

Miljöarbete

Naturvårdsverket är pådrivande när man identifierar brister, t.ex. genom regeringsuppdrag, och lämnar förslag. Vidare är man pådrivande genom vägledningsarbete. Det är dock vanligare att myndigheten blir uppsökt av andra myndigheter (t.ex. länsstyrelser) än att myndigheten söker upp andra myndigheter och driver på deras arbete.

Pådrivande arbete sker ofta genom regeluppbyggnad när myndigheten ser ett behov av att vässa regelverk (förslag på lagändringar eller utfärdande av föreskrifter).

Naturvårdsverket är också pådrivande i miljöprocesser, det vill säga ärenden enligt miljöbalken och annan lagsstiftning vad gäller att säkerställa att krav uppfylls.

---

²³⁷ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-03-14 och 2013-04-29.

²³⁸ Muntlig information vid intervju 2013-05-08.

²³⁹ Muntlig information vid intervju 2013-03-14.

Sammanfattningsvis har myndigheten tre roller:

- samordningsansvarig,
- målsansvarig (både miljömål och etappmål), och
- ämnesansvarig.

Rollen som ämnesansvarig kan vara när myndigheten har ansvar för en fråga, fast miljömålet ligger på en annan myndighet, t.ex. när det gäller avfall som hör till Boverkets *God bebyggd miljö*. Det kan även vara ett ämne som berör mål där Naturvårdsverket har ansvar, t.ex. ämnet friluftsliv.

Enligt Naturvårdsverket ska hela myndighetens verksamhet bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås.²⁴⁰

Naturvårdsverket har ansvar dels i miljömålsuppföljningen (ett övergripande ansvar för att samordna de olika myndigheternas arbete med uppföljningen som verket rapporterar till regeringen samt specifikt ansvar för att samordna uppföljningen av sju av miljö kvalitetsmålen), dels som pådrivande, stödjande och samlande myndighet i miljöarbetet som syftar till att uppfylla målen. Naturvårdsverkets organisation är uppbyggd utifrån myndighetens uppgifter.²⁴¹

Naturvårdsverket har tre sakavdelningar, som avspeglar myndighetens uppdrag. Uppdraget är att ta fram kunskap och underlag, bidra till att utveckla miljöpolitiken och att genomföra miljöpolitiken i samverkan. Myndighetens sakavdelningar är

- avdelningen för analys och forskning
- avdelningen för uppdrag
- avdelningen för genomförande

Utöver dessa finns även en avdelning för verksamhetsstöd och strategiska funktioner.²⁴²

Avdelningen för analys och forskning har en samordningsfunktion för uppföljning av miljömålen. På avdelningen ligger också ansvaret för uppföljning av de sju miljö kvalitetsmål verket har uppföljningsansvar för. För varje mål Naturvårdsverket har uppföljningsansvar för har avdelningen en miljömålskoordinator, som ansvarar för att hålla samman uppföljningen för sitt mål. För uppföljningen går det åt resurser om något mindre än en årsarbetskraft per mål. Huvuddelen av detta ligger på de handläggare som är miljömålssamordnare, men även andra bidrar med underlag.

Uppdragsavdelningen ansvarar för styrmedelsfrågor. Vidare har avdelningen en samordningsfunktion för samhällsekonomiska analyser, som ska

---

²⁴⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-14.

²⁴¹ Muntlig information vid intervju 2013-02-14 och 2013-03-14.

²⁴² Muntlig information vid intervju 2013-03-14.

se till att det är bra samhällsekonomiska konsekvensanalyser i de förslag som lämnas från såväl Naturvårdsverket som andra myndigheter i miljömålssystemet.

Genomförandeavdelningen har fokus på åtgärdsarbete och allt åtgärdsarbete handlar om genomförande. Det handlar till exempel om

- prövning och regeltillämpning
- tillsynsfrågor och tillsynsvägledning
- myndighetsbeslut om jakt, farligt avfall och utsläppsrätter
- fastighetsfrågor, t.ex. markåtkomst till nationalparker och naturreservat.

Enligt Naturvårdsverket styrs inte allt arbete på myndigheten av miljö-kvalitetsmålen, men allt arbete bör kunna bidra till att målen nås. Ett exempel är inventeringen av vilt, som görs utifrån att kunskapen behövs för att kunna betala ut ersättning för viltskador. Uppgifterna kan sedan även användas i såväl uppföljningen av miljömålen som i internationell rapportering.²⁴³

Myndigheten uppger att de typer av åtgärder man gjort för att verka för att miljömålen ska nås är

- uppföljning
- information
- tillsyn
- regelutveckling
- kunskapsutveckling
- forskning och utveckling²⁴⁴

Myndigheten redovisar de aktiviteter eller åtgärder som myndigheten gör inom ramen för sitt miljöarbete i årsredovisningen, verksamhetsplanen och i handlingsplan eller annan dokumentation av myndighetens miljöledningssystem.²⁴⁵

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Av årsredovisningen för år 2012 framgår följande vad gäller miljömålsuppföljningen.

Ett avsnitt ägnas åt uppföljning och utvärdering av miljömålen. Där behandlas såväl uppgiften att samordna uppföljningen av miljömålen, försörjningen av miljöinformation och vägleda de myndigheter som har ett ansvar i miljömålssystemet som uppföljningen av de ”egna” målen.

---

²⁴³ Muntlig information vid intervju 2013-04-29.

²⁴⁴ Enkät svar.

²⁴⁵ Enkät svar.

Där beskrivs den samordning som skett främst inför den fördjupade utvärderingen 2012 och den årliga uppföljningen. Vidare beskrivs kortfattat resultaten i dessa redovisningar och insatser som genomförts för att förbättra processerna i miljömålsuppföljningen

Arbetet med uppföljning och utvärdering av de sju ”egna” målen beskrivs, samt resultaten av uppföljning och utvärdering (måluppfyllelsen)²⁴⁶

Utvärderingar beskrivs som ett viktigt verktyg för att höja effektiviteten och kvaliteten på miljöarbetet. Utvärderingarna ger ökad kunskap om vilka framgångar och problem som finns i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen. Som ett exempel nämns utvärderingen av miljöledningsarbetet i statliga myndigheter.

För att utveckla arbetet med samhällsekonomiska analyser i miljömålsarbetet har en ny samrådsgrupp bildats med representanter från Strålskyddsmyndigheten, Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Statens geologiska undersökning, Kemikalieinspektionen, Boverket, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna genom RUS. Gruppen har tagit fram en gemensam struktur för konsekvensanalyser och genomfört en grundkurs i samhällsekonomisk analys för myndigheter. En konferens (Forum för samhällsekonomisk analys) har hållits med cirka 100 deltagare.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten tar gemensamt fram förslag till budget för samordning av miljömålsuppföljning och den samlade miljöövervakningen.

Årsredovisningen för år 2012 redovisar övrig verksamhet och användningen av de sakanslag myndigheten ansvarar för.²⁴⁷

Även om allt Naturvårdsverket gör ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås framgår det inte uttryckligen av årsredovisningen vilka mål som berörs av olika aktiviteter eller vilka effekter Naturvårdsverkets insatser haft för dessa.

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar Naturvårdsverket att fortsätta med samma typ av åtgärder som under 2012. Naturvårdsverket kommer att arbeta såväl med miljömålsuppföljning som med aktiviteter för att miljömålen ska nås. I de senare ingår till exempel skydd och åtgärder för värdefull natur samt bidrag till förorenade områden.²⁴⁸

---

²⁴⁶ Naturvårdsverket, *Årsredovisning 2012*.

²⁴⁷ Naturvårdsverket, *Årsredovisning 2012*.

²⁴⁸ Enkät svar.

Inom miljömålsuppföljningen pågår arbetet med att ta fram målmanualer. Syftet med dessa är att ensa arbetet med miljökvalitetsmålen kring hur man ska göra bedömningar och tolkningar samt fördela ansvar.²⁴⁹

Som tidigare nämnts har myndigheten i verksamhetsplanen för 2013 pekat ut att man utifrån identifierade behov och brister arbetar offensivt för att miljömålen ska nås. Till exempel anges där strategier som innefattar styrmedelsanalyser, utveckling av arbetssätt och metodik för uppföljning av generationsmålet och långsiktighet i arbetet med de fördjupade utvärderingarna, att synliggöra konsumtionens miljöpåvekan genom det avfallsförebyggande arbetet samt att utveckla arbetet med miljöledning i staten och grön offentlig upphandling.²⁵⁰

Miljöledningssystem

I myndighetens redovisning av miljöledningsarbetet 2012 tas såväl indirekta som direkta aktiviteter med miljöpåverkan upp. När det gäller den indirekta miljöpåverkan hänvisas till hela myndighetens uppdrag som miljömyndighet och att myndigheten arbetar med utgångspunkt från generationsmålet och de nationella miljökvalitetsmålen.²⁵¹

I årsredovisningen för 2012 redovisas två positiva resultat under 2012, som avser resor och förbrukning av papper.

Förslag/åtgärder

Naturvårdsverket uppger att myndigheten lämnar förslag inom ramen för de regeringsuppdrag myndigheten får. Förslag lämnas också inom ramen för EU-arbetete.²⁵²

Myndigheten lämnade inga i den fördjupade utvärderingen 2012. I den fördjupade utvärderingen 2008 lämnades förslag. Det är inte klart hur förslag ska hanteras i samband med nästa fördjupade utvärdering 2015.²⁵³

Målkonflikter/synergier

Enligt Naturvårdsverket finns det målkonflikter inom myndighetens verksamhet. Ett exempel är klimat kontra användning av biobränsle där det kan uppstå en konflikt kring hur mark ska användas. Antingen kan skogen användas som kolsänka eller så kan den användas för att skapa biobränslen?²⁵⁴

---

²⁴⁹ Muntlig information vid intervju 2013-04-12.

²⁵⁰ Naturvårdsverket, *Verksamhetsplan 2013*.

²⁵¹ Naturvårdsverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

²⁵² Muntlig information vid intervju 2013-04-29.

²⁵³ Muntlig information vid intervju 2013-02-14.

²⁵⁴ Muntlig information vid intervju 2013-05-08.

Inför den fördjupade utvärderingen 2012 gjordes en kartläggning av målkonflikter. Den visade till exempel att de myndigheter som inte har ansvar för klimatmålet ansåg att det var ett mål där det fanns risk för konflikter med de ”egna” målen.²⁵⁵

Naturvårdsverket uppger att målkonflikter har tagits upp i alla fördjupade utvärderingar. Den särskilda rapport som togs fram inför den senaste fördjupade utvärderingen var främst en kartläggning och diskussion om målkonflikter. Naturvårdsverket kan peka på målkonflikter, men menar att det i många fall ligger utanför myndighetens rådighet att lösa dessa. Myndigheten menar att målkonflikter är en orsak till att det är svårt att nå miljökvalitetsmålen.²⁵⁶

Uppföljning och utvärdering

Uppföljningar sker årligen, medan de fördjupade utvärderingarna tas fram en gång per mandatperiod. Det innebär att Naturvårdsverket vart fjärde år redovisar både en fördjupad utvärdering och en årlig uppföljning.

I uppföljning och utvärdering kommer information från miljöövervakningen, den datainsamling som görs för den internationella rapporteringen och från andra myndigheter. I vissa fall, till exempel för klimatrapporteringen, finns det ett betydande antal konsulter som räknar ut hur stora utsläppen varit.

Samordningsfunktionen för miljömålsuppföljningen arbetar mot alla miljömålsansvariga myndigheter på samma sätt, vilket innebär att Naturvårdsverket i detta avseende inte behandlas annorlunda än övriga myndigheter. Funktionen ska underlätta och leda processer, ge metodstöd, hjälpa till med arbetet, men har ingen sakfråga att bevaka.

I detta arbete leder Naturvårdsverket flera grupper där andra myndigheter deltar. Dessa är

- en samverkansgrupp med myndigheter med ansvar i miljömålssystemet, länsstyrelserna, Sveriges kommuner och landsting (SKL), näringslivsorganisationer och ideella organisationer,
- en strategisk miljömålsgrupp med chefer från berörda myndigheter
- en målarbetsgrupp med främst handläggare från berörda myndigheter.

Naturvårdsverkets roll som samordnare av miljömålsuppföljningen ger även möjlighet att lägga på verkets slutsatser och bedömningar av helheten i

---

²⁵⁵ Naturvårdsverket, *Synergimöjligheter, målkonflikter och problem* (rapport 6474).

²⁵⁶ Muntlig information vid intervju 2013-02-14.

årliga uppföljningar och fördjupade utvärderingar. Detta uppfattas som en viktig funktion.²⁵⁷

Naturvårdsverket har tidigare inte haft någon intern samordningsfunktion för uppföljning av de mål som Naturvårdsverket har miljömålsansvar för. Beslut har dock fattats (maj 2013) om en organisationsförändring för att bland annat få till stånd en tydligare intern samordning av uppföljningen av myndighetens miljö kvalitetsmål.²⁵⁸

Mycket av miljöarbetet är kopplat till styrmedel. Vilken typ av eller mix av styrmedel fungerar bäst på respektive miljö kvalitetsmål? Inför den fördjupade utvärderingen 2012 tog Naturvårdsverket fram en genomgång av styrmedel för att nå miljö kvalitetsmålen.²⁵⁹

Kontakter med andra aktörer

Naturvårdsverket uppger att myndigheten i sitt miljöarbete har kontakter med ett stort antal aktörer primärt inom miljömålssystemet men också utanför. Några exempel anges nedan.

Samordningsfunktionen för miljömålsuppföljningen har främst kontakt med målarbetsgruppen. Där ingår de åtta miljömålsansvariga myndigheterna, Riksantikvarieämbetet, Socialstyrelsen och RUS.

Myndigheter inom miljömålssystemet

I samverkansgruppen har Naturvårdsverket kontakt med alla 25 myndigheter med ansvar i miljömålssystemet.

I arbetet med uppföljningar och utvärderingar stäms bedömningar och slutsatser av med andra myndigheter. Det sker till exempel med

- Boverket
- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Sjöfartsverket
- Skogsstyrelsen
- Trafikverket
- Transportstyrelsen

---

²⁵⁷ Muntlig information vid intervju 2013-03-14.

²⁵⁸ Enkät svar.

²⁵⁹ Naturvårdsverket, *Styrmedel för att nå miljö kvalitetsmålen* (rapport 4615).

Myndigheten har också regelbundna möten i olika sakfrågor med

- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten,
- Jordbruksverket
- Riksantikvarieämbetet
- Skogsstyrelsen,
- Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Naturvårdsverket har också mycket samverkan med länsstyrelserna såväl kring uppföljning som miljöarbetet. Även här sker denna samverkan för enskilda sakområden, till exempel efterbehandling, områdesskydd, rovdjur och friluftsliv.

Andra aktörer

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) sitter med i samverkansgruppen. Naturvårdsverket har också kontakt med universitet, näringsliv och domstolar.²⁶⁰

---

²⁶⁰ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-02-14, 2013-03-14, 2013-04-12, 2013-04-29 och 2013-05-08.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet ansvarar för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. I det ingår bland annat att verka för ett försvarat och bevarat kulturarv samt ett hållbart samhälle med goda livsmiljöer.²⁶¹

Myndigheten har cirka 420 anställda och är placerad i Visby, Stockholm och Tumba. Den arkeologisk uppdragsverksamheten är fördelad på fem kontor i södra Sverige. Riksantikvarieämbetet bedriver också verksamhet vid besöksmål runt om i landet, bland annat på Björkö i Mälaren och vid Glimmingehus.

Ansvarigt departement: Kulturdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Riksantikvarieämbetet ska ”verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.”

Myndigheten ska ”i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”²⁶²

Myndighetens tolkning

Instruktionen och förordningen om miljöledning är de främsta utgångspunkterna för Riksantikvarieämbetets miljöarbete.

Riksantikvarieämbetet ska enligt sin instruktion verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås. Detta gör myndigheten genom att säkerställa att miljöledningssystemet bidrar till en ökad måluppfyllelse av dessa mål. För att uppfylla uppdraget menar myndigheten att den också måste driva på utvecklingen inom ett eller flera miljö kvalitetsmål genom att påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.²⁶³

Kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena var tidigare ett så kallat grundläggande värde inom ramen för miljömålssystemet. I och med den något

---

²⁶¹ 1 och 2 §§ förordningen (2007:1184) med instruktion för Riksantikvarieämbetet.

²⁶² 5 § förordningen (2007:1184) med instruktion för Riksantikvarieämbetet.

²⁶³ Enkät svar.

förändrade målstrukturen som trädde ikraft 2010 så ingår nu en bevarad kulturmiljö i generationsmålet.²⁶⁴

På sin hemsida skriver Riksantikvarieämbetet att kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena är en del av hela miljömålsarbetet.²⁶⁵ Riksantikvarieämbete har flera uppgifter på kulturmiljöområdet som på så sätt kan kopplas till arbetet med miljömålen. Till exempel ska myndigheten

- verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande
- leda och samordna arbetet med att bygga upp kunskapen om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål
- följa det regionala kulturmiljöarbetet samt stödja länsstyrelserna och de regionala museerna
- verka för att det finns ändamålsenliga system och metoder för arbetet med kulturmiljön och kulturarvet
- följa upp kulturmiljöområdets styrmedel och arbetssätt.²⁶⁶

Kulturmiljön är en aspekt som finns med i många miljökvalitetsmål och det gäller för Riksantikvarieämbetet att förmå andra aktörer att ta hänsyn till denna.²⁶⁷ Enligt Riksantikvarieämbetet bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö.²⁶⁸

Riksantikvarieämbetet uppfattar att det finns oklarheter kring myndighetens uppgift i miljömålssystemet. Mot denna bakgrund har myndigheten i verksamhetsplanen för år 2013 beslutat om ett uppdrag att tydliggöra myndighetens roll i miljömålssystemet samt koordinera samverkan med Naturvårdsverket och andra myndigheter.²⁶⁹

---

²⁶⁴ Proposition 2009/10:155 *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete*, sid. 23-26.

²⁶⁵ Riksantikvarieämbetet *16 miljökvalitetsmål*. Tillgänglig på www.riksantikvarieambetet.se, citerade 2013-06-27.

²⁶⁶ 2 § förordningen (2007:1184) med instruktion för Riksantikvarieämbetet.

²⁶⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁶⁸ Enkät svar.

²⁶⁹ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Riksantikvarieämbetet har i regleringsbreven för 2012 och 2013 inte haft några uppdrag med direkt anknytning till miljö kvalitetsmålen.²⁷⁰

Styrmedel

Enligt Riksantikvarieämbetet har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. Exempel på styrmedel är

- *administrativa styrmedel* – i form av regler, föreskrifter (såväl egna som andras, exempelvis utfärdar Skogsstyrelsen regler som kan påverka kulturmiljö värden) samt tillståndsprovning (till exempel av byggnadsminnen)
- *informativa styrmedel* – i form av vägledningar, rapporter, seminarier och aktiva insatser för att förhindra kulturminnesbrott.²⁷¹

Miljöarbete

Ansvar för arbetet mot miljö kvalitetsmålen ligger i huvudsak på Samhällsavdelningen och Förvaltningsavdelningen. På dessa avdelningar är i princip samtliga enheter berörda av frågan.

När miljömålssystemet var nytt, var miljö kvalitetsmålen en mycket angelägen fråga för alla berörda myndigheter. Riksantikvarieämbetet fick ansvar för det som benämndes grundläggande värde (kulturmiljön). Samma typ av ansvar fick Socialstyrelsen, men då för hälsa. I inledningen fick Riksantikvarieämbetet även anslag till miljömålsarbetet (1,2 miljoner kronor per år). Då analyserade myndigheten vad miljö kvalitetsmålen innebär med fokus på kulturmiljön.²⁷²

Riksantikvarieämbetets engagemang i miljömålsarbetet har förändrats sedan inledningen. Ett av skälen till detta är att anslaget till miljömålsarbetet togs bort.

Viktigast för Riksantikvarieämbetet är att verka genom de verktyg man har för kulturmiljön, till exempel författningar om fornminnen, byggnadsminnen et cetera.

Riksantikvarieämbetet uppger att myndigheten arbetar aktivt för att påverka hur andra myndigheter eller aktörer agerar för att bidra till en bättre miljö. Aktiviteter i detta arbete är

---

²⁷⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Riksantikvarieämbetet och Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Riksantikvarieämbetet.

²⁷⁰ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁷¹ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁷² Riksantikvarieämbetet (2002), *Kulturarvet och miljömålen*.

- uppföljning
- information
- kunskapsutveckling
- forskning och utveckling²⁷³

Riksantikvarieämbetet arbetar till exempel för att större hänsyn ska tas till fornminnen i skogsbruket. I detta arbete har Riksantikvarieämbetet kontakter med Skogsstyrelsen och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Hembygdsförbundet är en annan viktig samarbetspartner. Myndigheten driver även en del egna klimat- och miljörelaterade projekt.²⁷⁴

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

I årsredovisningen för år 2012 redovisar Riksantikvarieämbetet att myndigheten har medverkat i Naturvårdsverkets årliga uppföljning samt i den fördjupade utvärderingen 2012.

I övrigt redovisas aktiviteter av betydelse för att miljö kvalitetsmålen ska nås, men utan att det särskilt kopplas till målen. Till exempel gäller det samarbete med Skogsstyrelsen för att öka hänsynen till kulturmiljön i skogsbruket och med Boverket för en hållbar stadsutveckling. Andra exempel på aktiviteter är uppföljning av miljömålsindikatorer samt bidrag till faktaunderlag till nytta för *God bebyggd miljö* respektive *Levande sjöar och vattendrag*.²⁷⁵

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar myndigheten att fortsätta arbeta med samma typ av aktiviteter som under 2012. Under året ska även landskapsobservationer göras. Där ska indikatorer tas fram för hur man ska beskriva utvecklingen i landskapet.²⁷⁶

I verksamhetsplanen för 2013 ges Samhällsavdelningen i uppdrag att klara ut myndighetens roll i miljömålssystemet samt koordinera samverkan med Naturvårdsverket och andra myndigheter. Även Förvaltningsavdelningen ges ett uppdrag att ta fram en handlingsplan för att förebygga och begränsa klimat- och miljöeffektens påverkan på kulturhistorisk bebyggelse. Avdelningen leder även en arbetsgrupp inom ett EU-projekt, CO₂OLBricks, som handlar om energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader.²⁷⁷

---

²⁷³ Enkät svar.

²⁷⁴ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁷⁵ Riksantikvarieämbetet, *Årsredovisning för 2012*.

²⁷⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁷⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

Miljöledningssystem

I Riksantikvarieämbetet miljöpolicy och miljöutredning ligger tyngdpunkten på direkt miljöpåverkan. I miljöpolicyen anges att myndigheten ska ta miljöhänsyn i alla beslut för att förebygga negativ miljöpåverkan, utan att detta preciseras närmare. Varken i miljöpolicyen eller i myndighetens redovisning av miljöledningsarbetet 2012 nämns dock miljömålen.²⁷⁸

Förslag/åtgärder

Riksantikvarieämbetet har inte lämnat förslag i den senaste fördjupade utvärderingen. Myndigheten uppger att man tolkat Miljömålsberedningens uppdrag så att det i första hand är beredningen som ska lämna förslag.

Riksantikvarieämbetet anser dock att förslag även borde kunna tas upp och behandlas i Naturvårdsverkets samrådsgrupp.²⁷⁹

Målkonflikter/synergier

Enligt Riksantikvarieämbetet uppfattas kulturvärden i miljön av många som hinder snarare än tillgångar för tillväxt och utveckling.²⁸⁰ I vissa fall kan det även finnas en konflikt mellan att samtidigt bevara natur- och kulturvärden. I andra fall kan det finnas synergier i bevarandet av dessa värden.

Riksantikvarieämbetet upplever svårigheter att verka för två sektorsmål samtidigt (kulturmiljö och miljö) och integrera dem i den ordinarie verksamheten. Myndigheten efterlyser mer förvaltningspolitiskt tänkande kring hur arbetet med miljömålen ska ske. Det finns åtminstone två möjliga sätt att se på relationen mellan kulturmiljö och miljö. Det ena sättet är att se kulturmiljön som en begränsad del av miljöfrågorna, medan det andra är att se kulturmiljön och miljön som två delvis överlappande områden. Riksantikvarieämbetet förordar det senare synsättet.²⁸¹

Uppföljning och utvärdering

Riksantikvarieämbetet har inget utpekad ansvar för uppföljning och utvärdering. Myndigheten deltog dock i arbetet med FU12 och den årliga uppföljningen.

Riksantikvarieämbetet uppger också att myndigheten samrått med Naturvårdsverket såväl kring uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen

---

²⁷⁸ Riksantikvarieämbetet, *Miljöpolicy*.

²⁷⁹ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁸⁰ Riksantikvarieämbetet, *Verksamhetsplan 2013*.

²⁸¹ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

som kring ansvaret att verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås.²⁸²

Uppföljning är också en aktivitet som Riksantikvarieämbetet ägnar sig åt i sitt eget miljöarbete. Ett exempel är genom Skogsstyrelsens Polytax, (inventeringar som bedömer miljöhänsyn och återväxt och som ger underlag för utvärdering av uppfyllelsen av produktions- och miljömålen i skogen) där även kulturmiljöaspekter ingår. Genom stickprov kan man få kännedom om avverkningar som inte anmälts och därmed inte prövats i förhållande till eventuella fornminnen. Uppföljning har även skett för miljömålet *Frisk luft* genom att följa vittring av runstenar och *Bara naturlig försurning* genom att följa påverkan på arkeologiskt material i mark.²⁸³

Kontakter med andra aktörer

Inom ramen för sitt miljöarbete har Riksantikvarieämbetet kontakter såväl med myndigheter inom miljömålssystemet som med andra myndigheter och aktörer.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Riksantikvarieämbetet deltar i Naturvårdsverkets samverkansgrupper. Utöver detta samarbetar myndigheten med

- Boverket
- Energimyndigheten
- Jordbruksverket
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Naturvårdsverket
- Skogsstyrelsen
- Tillväxtverket
- Trafikverket.²⁸⁴

Myndigheten har också kontakter med **Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS)** och med enskilda länsstyrelser.²⁸⁵

Andra myndigheter

I uppföljningen har Riksantikvarieämbetet kontakt med Myndigheten för kulturanalys, som har ansvar för statistik på kulturområdet. Myndigheten samverkar också med Statens Fastighetsverk.

---

²⁸² Enkät svar och Riksantikvarieämbetet *Årsredovisning 2012*, sid. 61.

²⁸³ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

²⁸⁴ Enkät svar och Riksantikvarieämbetet, *Årsredovisning 2012*, sid. 61.

²⁸⁵ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

Andra aktörer

Riksantikvarieämbetet har också kontakter med Sveriges kommuner och landsting (SKL), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Hembygdsförbundet och Naturskyddsföreningen.

Inom forskning och utveckling har myndigheten också kontakt med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Uppsala Universitet/Gotland Högskola, Stockholms universitet och Göteborgs universitet.²⁸⁶

---

²⁸⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-29.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ansvarar för att hantera bidrag eller annan finansiering till stöd för insatser som kostnadseffektivt bidrar till att uppfylla målen för det internationella utvecklingssamarbetet inklusive det humanitära biståndet och reformsamarbetet i Östeuropa. Arbetet utgör en del i genomförandet av Sveriges politik för global utveckling.²⁸⁷

Sida har drygt 700 anställda och är placerad i Stockholm.

Ansvarigt departement: Utrikesdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Sida ska enligt sin instruktion ”*inom sitt verksamhetsområde verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling, och i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs*”.²⁸⁸

Myndighetens tolkning

Enligt Sida utgår myndigheten i sitt miljöarbete inte primärt från uppdraget i instruktionen, utan från de styrdokument som mer specifikt gäller miljöarbetet inom ramen för utvecklingssamarbetet. På ett övergripande plan handlar det till exempel regeringens policy för miljö- och klimatfrågor inom svenskt utvecklingssamarbete och i de konkreta utvecklingsinsatserna om regeringens olika strategier, till exempel landstrategier.

Sidas verksamhet bedrivs främst utanför Sveriges gränser och myndigheten har därför haft svårt att se de konkreta kopplingarna mellan myndighetens verksamhet och de svenska miljö kvalitetsmålen. Över huvud taget upplever

---

²⁸⁷ 1 § förordningen (2010:1080) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete.

²⁸⁸ 3§ 10 och 11 förordningen (2010:1080) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete.

sig myndigheten vara perifer inom miljömålssystemet. Myndigheten anger därför att den endast arbetar med generationsmålet.²⁸⁹

Sida skriver i årsredovisningen för 2012 att myndigheten har två viktiga roller i förhållande till generationsmålet. Den ena rollen är att som finansiär och dialogpartner bidra till en förbättrad miljöförvaltning globalt och i enskilda länder. Med miljöförvaltning avses kapaciteten hos både miljö- och sektorsmyndigheter och andra samhällsaktörer att förvalta ekosystem och deras tjänster, samt upprätthålla och implementera lagstiftning och regelverk avseende miljöfrågor i samarbetsländer. Det kan i förlängningen minska miljöpåverkan från svensk import. Sida stöder bland annat olika icke-statliga organisationer, forskningsinstitut och tankesmedjor som kan lyfta frågorna i internationella processer och sprida kunskaper och metoder lokalt.

Den andra rollen är att inom ramen för Sveriges politik för global utveckling samråda med andra svenska myndigheter och bidra med ett miljö- och utvecklingsperspektiv i frågor som rör handel, energi, jordbruk, skog, klimat och miljö.²⁹⁰

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Sida har i regleringsbreven för 2012 och 2013 inte haft några uppdrag som direkt har berört miljömålssystemet. Däremot har myndigheten förfogat över medel för globala insatser för miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling och också haft i uppdrag att rapportera om myndighetens samlade arbete med klimat- respektive miljöinsatser i utvecklingssamarbetet.²⁹¹

Styrmedel

Sidas primära styrmedel är *ekonomiska styrmedel* i form av de ekonomiska bidrag som myndigheten lämnar.

Miljöarbete

På ett övergripande plan handlar Sidas miljöarbete om att aktivt stödja en miljömässigt hållbar utveckling genom globala, regionala och bilaterala insatser. Sida genomför många miljörelaterade insatser. Insatserna styrs dock inte i första hand av myndighetens uppdrag inom miljömålssystemet utan genom de strategier för olika länder, regioner och ämnesområden som regeringen beslutar om. Inom ramen för beredningen av stöd till olika insatser gör myndigheten en bedömning av eventuella miljökonsekvenser.

---

²⁸⁹ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23.

²⁹⁰ Sida (2013) *Sidas årsredovisning 2012*, sid. 145.

²⁹¹ *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* och *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete*.

Syftet är att undvika negativa miljökonsekvenser och om möjligt bidra till positiva miljöeffekter.²⁹²

Det faktiska miljöarbetet sker vid de operativa avdelningarna och vid svenska ambassader i en rad länder. Personal med miljö- och klimatkompetens finns placerade vid de olika avdelningarna samt vid relevanta ambassader. Vid Avdelningen för internationella organisationer och tematiskt stöd finns även ämnesföreträdare för miljö- och klimatfrågor vilka bland annat ansvarar för omvärldsbevakning och metodutveckling inom sina respektive områden.²⁹³

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Sida ger bidrag till ett stort antal bilaterala, regionala och globala myndigheter, organisationer och andra aktörer, inklusive forskning, global normpåverkan och policyarbete. Sida skriver i sin årsredovisning för 2012 att det svenska biståndet i allt högre grad har koncentrerats till regeringens tre tematiska prioriteringar där miljö och klimat är en. Av alla beslutade insatser under 2012 hade 38 procent miljö och klimat som huvud- eller delsyfte.²⁹⁴

Under 2012 bidrog också Sida med underlag om sambanden mellan Sveriges miljömål och internationella utvecklingsfrågor till Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av det svenska generationsmålet.

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Arbetet under 2013 kommer i stort sett att fortsätta som under 2012.

Miljöledningssystem

Sida har inte längre någon egen miljöpolicy, utan utgår i sitt miljöledningsarbete från regeringens policy för miljö- och klimatfrågor i utvecklings-samarbetet. Det övergripande målet är förbättrad miljö, hållbart nyttjande av naturresurser och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändring i utvecklingsländer samt begränsad klimatpåverkan. Såväl det normativa som det operativa arbetet ska präglas av ett miljö- och klimatperspektiv. Det svenska miljömålssystemet nämns inte i regeringens miljöpolicy.²⁹⁵

---

²⁹² Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

²⁹³ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

²⁹⁴ Sida (2013) *Sidas årsredovisning 2012*, sid. 6.

²⁹⁵ Bilaga till regeringsbeslut 2010-09-23 UF2010/39205/UP. *Policy för miljö- och klimatfrågor inom svenskt utvecklingssamarbete 2010–2014.*

Sida anger också egna mål för miljöarbetet:

- Miljö- och klimataspekter ska beaktas och integreras i alla nivåer av utvecklingssamarbetet.
- Sida skall spela en aktiv roll vad gäller miljö- och klimatfrågor på den internationella arenan.
- Sida skall förse den svenska regeringen med relevant policyunderlag inom miljö och klimat.
- Sida ska utveckla relevanta policyfrågor i den interna dialogen samt publicera och sprida policyrelevanta studier och publikationer.
- Sida ska utveckla rutiner, riktlinjer och verktyg för att säkerställa att miljö- och klimatfrågor beaktas inom alla nivåer i utvecklingssamarbetet.
- Sida ska ha kapacitet att hantera miljö- och klimataspekter inom alla sektorer och personalen ska besitta baskunskaper i miljö- och klimatfrågor.
- Det ”gröna kontoret” ska kontinuerligt utvecklas och implementeras med syfte att reducera Sidas direkta miljöpåverkan.

Sidas mål och handlingsplaner kommer att ses över under 2013.²⁹⁶

Förslag/åtgärder

Sida arbetar internt för att utveckla sitt eget miljöarbete, men myndigheten har inte lämnat några särskilda förslag om miljöarbetets utveckling utifrån uppdraget i instruktionen.²⁹⁷

Målkonflikter/synergier

Sida kan inte se att det finns några målkonflikter mellan de svenska miljö kvalitetsmålen och myndighetens övriga verksamhetsmål. Snarare kan det finnas synergier, till exempel när det gäller mål för klimatet och biologisk mångfald.

Miljöfrågornas hantering i den operativa verksamheten styrs på strateginivå och insatsnivå. Prioriteringar sker utifrån de olika strategier som Sida har att förhålla sig till och utifrån vad som är efterfrågat i olika länder.²⁹⁸

Uppföljning och utvärdering

Sida har inget särskilt uppföljningsansvar inom miljömålssystemet och anger inte heller uppföljning som en aktivitet som myndigheten ägnar sig åt i sitt miljöarbete.

---

²⁹⁶ Sida (2013) *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

²⁹⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

²⁹⁸ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

Kontakter med andra aktörer

Sida har omfattande kontakter med både myndigheter och andra aktörer, såväl i Sverige som utomlands.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Sida ger stöd till bland andra Sveriges Geologiska Undersökningar, Skogsstyrelsen, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket i deras internationella arbete.²⁹⁹

Andra myndigheter

Under 2012 gav Sida finansiellt stöd till ett 70-tal svenska myndigheters verksamhet. Några exempel är Lantmäteriverket, Statistiska Centralbyrån, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Sveriges lantbruksuniversitet och Göteborgs Universitet.³⁰⁰

Andra aktörer

Sida har också kontakt med andra aktörer. Några exempel är Stockholm Resilience Center, Stockholm Environment Institute, Naturskyddsföreningen, och Världsnaturfonden (WWF). Utomlands arbetar Sida med en lång rad myndigheter och aktörer bilateralt, regionalt och globalt.³⁰¹

---

²⁹⁹ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23.

³⁰⁰ Enkät svar.

³⁰¹ Enkät svar.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket ska verka för att de transportpolitiska målen uppnås.³⁰² Bland myndighetens uppgifter ingår att tillhandahålla lotsning, svara för farledshållning och vid behov inrätta nya farleder, tillhandahålla sjöräddnings- och flygräddningstjänst samt svara för isbrytning. Myndigheten ska också inom sitt ansvarsområde verka för att sjöfartens påverkan på miljön minimeras.³⁰³ Myndigheten har drygt 1 100 anställda och är placerad i Norrköping.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Sjöfartsverket ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.*

Sjöfartsverket ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”³⁰⁴

Myndighetens tolkning

Sjöfartsverket uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver.³⁰⁵ När det gäller instruktionen är det dock inte det utpekade ansvaret inom miljömålssystemet som i första hand styr Sjöfartsverkets miljöarbete. Myndigheten utgår istället främst ifrån uppdraget att verka för att de transportpolitiska målen uppnås.³⁰⁶ Ett av dessa mål är hänsynsmålet som bland annat anger att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att bidra till att generationsmålet för miljö och miljö kvalitetsmålen uppnås.³⁰⁷ Regeringen har även preciserat en ytterligare prioriteringsgrund för

³⁰² 1 § förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket.

³⁰³ 2 § förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket.

³⁰⁴ 10 § förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket.

³⁰⁵ Enkät svar.

³⁰⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-23

³⁰⁷ Proposition 2008/09:93, *Mål för framtidens resor och transporter* och Proposition 2012/13:1, *Budgetproposition för 2013 Utgiftsområde 22. Kommunikationer.*

transportsektorns miljöarbete genom att ange att arbetet ska inriktas mot de miljömål där transportsystemets utveckling har störst betydelse. Enligt regeringen innebär det att följande miljö kvalitetsmål ska prioriteras:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv³⁰⁸.

Sjöfartsverket har följaktligen valt att fokuserar sitt miljöarbete på de miljömål som myndigheten kan påverka. Sjöfartsverket menar samtidigt att myndighetens möjlighet att bidra till miljömålen är begränsad med tanke på myndighetens huvuduppdrag och de styrmedel som myndigheten har till sitt förfogande.³⁰⁹ Sjöfartsverket är en av flera myndigheter som ansvarar för sjöfarten i Sverige. Transportstyrelsen ansvarar för det regelverk som styr sjöfarten, Trafikverket för den långsiktiga planeringen av sjöfarten och sjöfartsinfrastrukturen, medan Sjöfartsverkets ansvar är att förvalta denna infrastruktur.³¹⁰

Enligt Sjöfartsverket bidrar myndighetens miljöarbete i första hand till att nå miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Utgångspunkten för Sjöfartsverkets miljöarbete är att dels reducera myndighetens egen direkta negativa miljöpåverkan, dels bidra till utvecklingen inom ett eller flera miljö kvalitetsmål genom att påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.³¹¹

Särskilda uppdrag (RB)

Sjöfartsverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013.³¹²

---

³⁰⁸ Proposition 2008/09:93, *Mål för framtidens resor och transporter*.

³⁰⁹ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

³¹⁰ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

³¹¹ Enkät svar.

³¹² Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Sjöfartsverket och Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Sjöfartsverket*.

Styrmedel

Enligt Sjöfartsverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *informativa styrmedel* – i form av olika informationsinsatser
- *ekonomiska styrmedel* – i form av miljödifferntiering av farledsavgifter.³¹³

Miljöarbete

Sjöfartsverkets verksamhet inkluderar bland annat arbeten med farleder, isbrytning, sjögeografisk information, sjötrafikinformation, lotsning, sjö- och flygräddning och myndighetsavgifter (till exempel samordning, informations- och kunskapsspridning samt forskning och innovation). Inom samtliga av dessa verksamhetsområden sker ett miljöarbete med syfte att direkt begränsa Sjöfartsverkets egna och indirekt begränsa sjöfartens negativa miljöpåverkan.³¹⁴

Det miljöarbete som bedrivs redovisas i myndighetens årsredovisning, i redovisningen av myndighetens miljöledningsarbete samt i myndighetens verksamhetsplaner.³¹⁵

Enligt Sjöfartsverkets treårsplan för 2013-2015 är social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet det övergripande mål som ska gälla för myndighetens alla verksamheter, både för huvud- och stödverksamheter. Bidraget till ekologisk hållbarhet innebär att Sjöfartsverket ska verka för ökat skydd av miljön och minskad klimatpåverkan. En viktig del i det hållbarhetsarbete som myndigheten bedriver är att införa en hållbarhetsredovisning samt ett förändrat och heltäckande ledningssystem som ska integreras med ett miljöledningssystem.³¹⁶

Sjöfartsverket uppger att huvudverksamheterna lotsning, sjötrafikinformation, sjö- och flygräddning, farledsverksamhet, isbrytning samt sjögeografi redan i dag är kvalitetssäkrade enligt ISO 9001:2008, men att myndigheten vill gå längre och dels inkludera både myndighetsverksamheten och stödverksamheterna i kvalitetsledningen, dels stärka upp kvalitetsledningen med miljöledning. Kvalitets- och miljöledningen ska ha en stark koppling till Sjöfartsverkets långsiktiga mål. Myndigheten avser dessutom att införa ett ramverk för socialt ansvarstagande – Corporate Social Responsibility (CSR) – för hela sin verksamhet under vägledning av den internationella

---

³¹³ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23.

³¹⁴ Muntlig information vid intervju 2013-05-23.

³¹⁵ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23.

³¹⁶ Sjöfartsverket, *Sjöfartsverkets treårsplan för 2013-2015*.

standarden ISO 26000. Denna inriktning ska integreras i hela organisationen.³¹⁷

Som viktig utgångspunkt för myndighetens miljöarbete uppger myndigheten att sjöfartens miljöpåverkan inte har minskat i samma takt som landtransportmedlens. Det gäller inte minst utsläppen av svavel och kväveoxider. De beslut som tagits under de senaste åren inom IMO och HELCOM om minskning av kväveoxider har därför varit nödvändiga. Besluten om nya gränsvärden för luftföroreningar kommer dock att innebära fördyringar för sjöfarten på svenska hamnar. Sjöfartsverket anger att en viktig utgångspunkt för myndigheten är att den arbetar för att kontrollområden för svavel i marint bränsle (SECA) och för kväveoxidutsläpp (NECA) inrättas i hela Europa för att därigenom nå en situation med rättvisa spelregler för svensk industri och sjöfarten på Sverige.³¹⁸³¹⁹

Enligt EU:s vitbok om transporter ska EU:s koldioxidutsläpp från sjöfarten minska med minst 40 procent fram till 2050. 30 procent av vägtransporterna på över 300 km ska överföras till sjöfart eller järnväg. Sjöfartsverket anger att myndigheten därför kommer att verka för en minskning av utsläppen till luft i alla de fora där myndigheten deltar, såväl nationellt som internationellt. För närvarande pågår till exempel EU-institutionernas behandling av ett förslag till ändrat svaveldirektiv i syfte att föra in IMO:s gränsvärden i EU-lagstiftningen. Sjöfartsverket följer noggrant detta arbete och framtagandet av det handlingsprogram som kommissionen föreslagit i sin transportpolitiska vitbok. Andra viktiga internationella processer som pågår i miljöarbetet och som Sjöfartsverket deltar i är EU:s Östersjöstrategi och HELCOM:s aktionsplan för Östersjön.³²⁰

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Sjöfartsverket med

- kunskapsutveckling
- forskning och utveckling.³²¹

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 har Sjöfartsverket bland annat genomfört följande åtgärder och aktiviteter

---

³¹⁷ Sjöfartsverket, *Sjöfartsverkets treårsplan för 2013-2015*.

³¹⁸ Sjöfartsverket, *Sjöfartsverkets treårsplan för 2013-2015*.

³¹⁹ Europaparlamentet godkände det reviderade svaveldirektivet den 11 september 2012 och den 29 oktober 2012 antogs det av ministerrådet. Det reviderade regelverket träder ikraft den 1 januari 2015 respektive 2020 och ska innan dess implementeras i den svenska förordningen (1998:946) om svavelhaltigt bränsle

³²⁰ Sjöfartsverket, *Sjöfartsverkets treårsplan för 2013-2015*.

³²¹ Enkät svar.

- Förändring av myndighetens miljödifferentialiserade farledsavgifter vid årsskiftet 2012/13.
- Fortsatt arbete med FOI-projektet Mona Lisa 2.0, som är ett resultat av den respons som Sjöfartsverket har fått på utvecklingen av ett nytt Sea-Traffic-Management-koncept.
- Initiativ till WINMOS-projektet, som går ut på att garantera en säker och effektiv sjöfart året runt och mildra effekterna som orsakas av havsisen på Östersjön.³²²

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Sjöfartsverket har bland annat genomfört eller planerar att genomföra följande åtgärder och aktiviteter under 2013

- fortsatt arbete med Mona Lisa 2.0 – en dynamisk och proaktiv ruttplanering.
- fortsatt arbete med WINMOS-projektet – att garantera en säker och effektiv sjöfart året runt.
- projekt för att miljöanpassa fartyg med syftet att uppfylla kommande krav och regler för utsläpp
- en ny utredning av konsekvenserna för sjöfart och svensk industri av de kommande skärpta reglerna om att högsta tillåtna svavelhalt i bränsle till sjöfart får vara 0,1 procent från år 2015 inom SECA
- hållbarhetsredovisning enligt GRI.
- översyn av de miljödifferentialiserade avgifterna efter att SECA trätt i kraft inleds under året.³²³

Miljöledningssystem

Sjöfartsverket uppger att myndighetens miljöpolicy kommer att revideras under införandet av ett ledningssystem enligt ISO 14001. Införandeprojektet pågår och systemet planeras bli klart för revidering av extern revisor under 2013. Myndigheten påpekar att policyn behöver ändras bland annat därför att Sjöfartsverket inte längre har ett sektorsansvar för sjöfartens miljöfrågor, men samtidigt har fått ett ansvar i miljömålssystemet.³²⁴

Förslag/åtgärder

Sjöfartsverket har inte lämnat några specifika förslag till åtgärder för miljöarbetets utveckling. Sjöfartsverket kan däremot påverka sjöfartens miljöbelastning genom att bedriva/stödja forskning eller ingå i arbetsgrupper etc. med syfte att påverka andra nationella eller internationella

---

³²² Enkät svar.

³²³ Enkät svar.

³²⁴ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23.

beslutsfattare. Sjöfartsverket ingår därför i de arbetsgrupper där vi inom vårt verksamhetsområde kan minska sjöfartens negativa miljöpåverkan.³²⁵

Målkonflikter/synergier

Sjöfartsverket anger att det bland annat finns konflikter mellan det transportpolitiska funktionsmålet och det transportpolitiska hänsynsmålet, men att det också finns utvecklade metoder och arbetssätt för att hantera dessa konflikter.³²⁶

Kontakter med andra aktörer

Sjöfartsverket uppger att myndigheten i sitt miljöarbete samarbetar med aktörer såväl inom som utanför miljömålssystemet både nationellt och internationellt.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom miljömålssystemet samarbetar Sjöfartsverket främst med Naturvårdsverket.

Andra aktörer

Sjöfartsverket samarbetar med hamnar som liksom Sjöfartsverket också miljödifferenterar sina avgifter. Myndigheten samarbetar också med flera internationella organ, till exempel inom projekt i handlingsprogrammet till EU:s Östersjöstrategi.³²⁷³²⁸

---

³²⁵ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23

³²⁶ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-23

³²⁷ Enkät svar.

³²⁸ För information om EU:s Östersjöstrategi se <http://www.regeringen.se/sb/d/12827>.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen ska verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås.³²⁹ Myndigheten har knappt 1000 anställda och huvudkontoret är placerat i Jönköping. Myndigheten är indelad i tre avdelningar och fem regioner med 30 distrikt och har kontor på runt 100 platser i landet.

Skogsstyrelsen är miljömålsansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Levande skogar*.

Ansvarigt departement: Landsbygdsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Skogsstyrelsen ska ”verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.”³³⁰

Myndigheten ”ska samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet *Levande skogar*.”³³¹

Skogsstyrelsen ska ”i fråga om sitt miljöarbete [...]rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”³³²

Myndighetens tolkning

De två skogspolitiska mål riksdagen beslutat, ett produktionsmål och ett miljömål, är jämställda. Det är dessa mål Skogsstyrelsen ska verka för att uppnå. Det skogspolitiska miljömålet förutsätter att skogsägarna tar större miljöhänsyn än vad som krävs enligt skogsvårdslagstiftningen.³³³ Skogsstyrelsen har därför även en konsultativ roll gentemot skogsägarna.

³²⁹ 1 § förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen.

³³⁰ 2 § 5 förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen.

³³¹ 2 § 6 förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen.

³³² 6 § förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen.

³³³ Skogsstyrelsen, *Årsredovisning för år 2012* sid. 24.

Förutom miljömålet i skogspolitiken har Skogsstyrelsen andra miljömål att förhålla sig till. Dels gäller det miljökvalitetsmålen och då primärt *Levande skogar*, dels regeringens vision om att bruka utan att förbruka.

Skogsstyrelsen uppger att de har såväl instruktionen, förordningen om miljöledning och särskilda uppdrag som utgångspunkt i miljöarbetet.³³⁴

Myndigheten har ansvar för uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålet *Levande skogar*, men ska även verka för att alla miljökvalitetsmål och generationsmålet nås. De miljökvalitetsmål som utöver målet *Levande skogar* tydligast kopplar till verksamheten är enligt Skogsstyrelsen

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Ett rikt odlingslandskap
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv.³³⁵

Myndigheten anger att verksamheten även bidrar till miljökvalitetsmålen

- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård.³³⁶

De redskap som myndigheten enligt sin instruktion kan använda i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen är att utöva lagtillsyn, ansvara för inventering, uppföljning och utvärdering av hur landets skogar sköts i förhållande till de skogspolitiska målen, bedriva rådgivning och information om hur landets skogar bör skötas enligt de skogspolitiska målen samt medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser. Skogsstyrelsen får, med vissa begränsningar, även bedriva uppdragsverksamhet inom sitt verksamhets- och kompetensområde om det bidrar till att uppnå de beslutade målen för skogspolitiken eller mål inom andra politikområden.³³⁷

Skogsstyrelsen uppger att genomförandet av skogspolitiken, och därmed även miljömålet, genomsyrar hela organisationen på alla nivåer. Verksam-

---

³³⁴ Enkät svar

³³⁵ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

³³⁶ Enkät svar

³³⁷ 2 och 7 §§ förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen.

heten styrs av verksamhetsstrategin, som beslutas av myndighetens styrelse. Myndigheten uppger att miljöfrågorna är integrerade i alla verksamheter.³³⁸

Skogsstyrelsens uppger att myndighetens miljöarbete är inriktat på att påverka andra myndigheter eller aktörer att agera för att bidra till en bättre miljö. Skogsstyrelsen ska också begränsa den negativa direkta miljöpåverkan av myndighetens verksamhet.³³⁹

För att miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* ska nås är det enligt myndigheten nödvändigt att skogsägare frivilligt tar ansvar för att sköta sin skog så att målet nås. Skogsstyrelsen anser därför att en viktig uppgift för myndigheten är att med olika styrmedel uppmuntra skogsägarna att sköta sin skog på ett sätt som går utöver vad som krävs enligt skogsvårdslagstiftningen. Enligt myndigheten är en viktig drivkraft i detta sammanhang de certifieringssystem som skogsägarna kan ansluta sig till frivilligt. Där ställs också krav som går utöver kraven i lagstiftningen.³⁴⁰

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Skogsstyrelsen har i uppdrag att arbeta för att nå Landsbygdsdepartementets vision Skogsriket. Syftet med Skogsriket är att tillvarata skogens alla värden genom att skapa förutsättningar för nya arbetstillfällen med anknytning till skog och därigenom bidra till ekonomisk utveckling på landsbygden och småortssverige. Skogsriket har det hållbara brukandet och de två jämställda skogspolitiska målen för produktion och miljö som bas.

Skogsriket består av fyra delar/grenar, som utgår från skogens olika värden *Hållbart brukande, Förädling och innovation, Upplevelser och rekreation* samt *Sverige i världen*.

Skogsstyrelsens arbete med Skogsriket sker inom flera områden, bland annat i form av rådgivning, hantering av stödet *Väx med skogen* som är riktat till företagare samt aktiviteter på det internationella området.³⁴¹

I regleringsbrevet för år 2013 efterfrågas hur Skogsstyrelsen bidragit till att uppfylla regeringens vision *bruka utan att förbruka* med tillhörande övergripande mål.³⁴²

Skogsstyrelsen har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har Skogsstyrelsen fått uppdrag som enligt myndigheten kan bidra till en ökad måluppfyllelse av miljömålen. Uppdragen gäller till exempel

³³⁸ Muntlig information vid intervju 2013-03-13.

³³⁹ Enkät svar.

³⁴⁰ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-03-13 och 2013-03-18.

³⁴¹ Skogsstyrelsen, *Årsredovisning för år 2012* sid. 8-12..

³⁴² Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Skogsstyrelsen*.

- kompletterande metoder för skydd av natur
- tillsyn enligt miljöbalken kap 9 av verksamhet på mark som omfattas av skogsvårdslagen
- redovisning av hänsyn till natur- och kulturmiljövärden i norra Sverige
- stöd till initiativ för samverkan och dialog – Skogsstyrelsen och sametinget
- pilotlän för grön utveckling
- adaptiv skogsskötsel
- skogens sociala värden (kunskapssammanställning och en analys av behov av åtgärder från olika aktörer)
- projektet En dörr in
- förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige.³⁴³

Styrmedel

Enligt Skogsstyrelsen förfogar myndigheten över ett antal olika styrmedel. Styrmedlen kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av tillsyn
- *informativa styrmedel* – i form av rådgivning, kommunikation och dialog
- *ekonomiska styrmedel* – i form av fördelning av medel dels för förstärkt områdesskydd och skötsel, dels inom ramen för Landsbygdsprogrammet.

Myndigheten arbetar också med

- inventeringar och uppföljning (ett indirekt styrmedel som kan stötta övriga styrmedel)
- scenarier för skogens nyttjande (till exempel beräkningar av virkesbalanser och utvärderingar som beslutsunderlag)
- uppdragsverksamhet (till exempel Gröna planer och utbildningar).

Enligt Skogsstyrelsen är myndighetens inriktning att utveckla styrmedlen, använda resurserna effektivt och att få mer genomslag hos skogsägarna. En brist som bland annat tas upp i den fördjupade utvärderingen är att det saknas analyser av hur effektiva flera av styrmedlen är.³⁴⁴

---

³⁴³ Skogsstyrelsen, *Årsredovisning 2012* sid. 50-51 och Skogsstyrelsen Regeringsuppdrag Tillgänglig på www.skogsstyrelsen.se, citerad 2013-03-01.

³⁴⁴ Muntlig information vid intervju 2013-03-13 och 2013-03-18

Miljöarbete

Myndighetens miljöarbete styrs av verksamhetsplaner för hela myndigheten, för avdelningarna och för regionerna.

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Skogsstyrelsen med

- Uppföljning
- Information
- Tillsyn
- Tillståndsgivning
- Regelutveckling
- Kunskapsutveckling³⁴⁵

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Skogsstyrelsen verkar inom ramen för sin verksamhet på många sätt för att miljökvalitetsmålen ska nås. Som exempel på aktiviteter som Skogsstyrelsen genomfört under 2012 för att verka för generationsmålet och miljökvalitetsmålen lyfter myndigheten fram

- aktivt deltagande i arbetet inom miljömålssystemet och i Miljömålsberedningens arbete
- skydd av värdefull natur
- Landsbygdsprogrammet
- stöd (Nokås, ädellöv, biotopskydd, naturvårdsavtal och Landsbygdsprogrammet)
- klimatfrågan
- tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken
- rådgivning och information till skogssektorn
- inventeringar och uppföljningar till exempel avseende miljöhänsyn, nyckelbiotoper och avsättningar
- uppdragsverksamhet (framtagande av (gröna) skogsbruksplaner för enskilda markägare, utbildning, arbetslag på uppdrag av AF).³⁴⁶

I årsredovisningen för 2012 lyfter myndigheten fram arbetet med den fördjupade utvärderingen. Resultaten i den fördjupade utvärderingen sammanfattas också.³⁴⁷

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 kommer myndigheten att fortsätta arbete med samma typ av aktiviteter som under 2012.³⁴⁸

---

³⁴⁵ Enkät svar.

³⁴⁶ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-03-13 och 2013-03-18.

³⁴⁷ Skogsstyrelsen, *Årsredovisning för 2012* sid. 39.

Miljöledningssystem

Myndighetens ambition är att det inte ska finnas olika separata styrsystem, utan att samla allt i ett verksamhetssystem. Arbetet inom miljömålssystemet ska då via verksamhetssystemet integreras i styrningen (verksamhetsstrategin och verksamhetsplaneringen) och verksamheten.

I myndighetens redovisning av miljöledningsarbetet nämns arbetet med miljö kvalitetsmålen inte uttryckligen. Däremot sätts flera mål upp för myndighetens indirekta miljöpåverkan.³⁴⁹

Förslag/åtgärder

Förslag till åtgärder kan enligt Skogsstyrelsen lämnas inom ramen för särskilda uppdrag. Förslag har också tidigare kunnat lämnas i fördjupade utvärderingar och i årliga uppföljningar. I den fördjupade utvärderingen 2012 lämnades dock enligt instruktionen inga förslag utan man pekade på mer allmänna problem. Förändringen har enligt myndigheten skapat en lucka i systemet.³⁵⁰

Målkonflikter/synergier

Skogsstyrelsens anser att de miljö kvalitetsmål (skogspolitikens miljömål, *Levande skogar* och Bruka utan att förbruka) som myndigheten ansvarar för inte rymmer några större konflikter sinsemellan, men det finns inbyggda konflikter inom respektive miljömål. Till exempel gäller det i fråga om bioenergi, där det finns en konflikt mellan miljömålen *Begränsad klimatpåverkan* och *Levande skogar*.

Myndigheten uppger också att det finns en målkonflikt mellan de båda skogspolitiska målen, det vill säga produktions- respektive miljömålet. Hur avvägningen mellan dessa mål ska göras är en levande fråga i organisationen. För myndigheten är det viktigt att tillhandahålla fakta, både om nuvarande tillstånd och vilka konsekvenser olika åtgärder kan få.³⁵¹

Uppföljning

Uppföljning sker dels på nationell nivå, dels för varje län. På regional nivå har länsstyrelserna ansvar för uppföljningen av 15 miljö kvalitetsmål och Skogsstyrelsen för *Levande skogar*.

---

³⁴⁸ Enkät svar

³⁴⁹ Skogsstyrelsen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

³⁵⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-13 och 2013-03-18.

³⁵¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-13.

Uppföljningen görs utifrån Naturvårdsverkets anvisningar. Man behöver komma överens om hur/vad man ska följa upp kring de nya preciseringarna av målet. Skogsstyrelsen följer upp miljötillståndet. Då behövs både statistik och analyser av hur förutsättningarna ser ut för att nå målet. Länsstyrelserna och Naturvårdsverket har viktiga roller i uppföljningen, men det är också viktigt vad som hänt utanför myndighetssfären.

Uppföljningen (och utvärderingen) går på remiss till samverkansgruppen för miljömål och det nationella sektorsrådet.

Skogsstyrelsen ska nu ta fram en målmanual för *Levande skogar* enligt anvisning från Naturvårdsverket.³⁵²

Kontakter med andra aktörer

Skogsstyrelsen uppger att myndigheten i sitt miljöarbete har kontakter med ett stort antal aktörer både inom miljömålssystemet och utanför. Några exempel anges nedan.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom ramen för Naturvårdsverkets olika samverkansforum har Skogsstyrelsen kontakt med de övriga myndigheterna inom miljömålssystemet. Utöver detta har myndigheten samarbetar myndigheten med

- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet.

Skogsstyrelsen har också mycket kontakter med Trafikverket, även om det inte primärt är utifrån miljömålen.

Kontakter sker även med andra myndigheter i olika uppdrag där arbetet ska ske i eller efter samråd mellan myndigheterna. Det kan gälla uppdrag till Skogsstyrelsen eller till någon annan myndighet där samråd ska ske med Skogsstyrelsen.

På regional nivå har Skogsstyrelsen täta kontakter med länsstyrelserna. Skogsstyrelsen medverkar aktivt i arbetet med de regionala åtgärdsprogram som länsstyrelserna har i uppdrag att ta fram.

Myndigheten har också löpande kontakt med Miljömålsberedningen i deras arbete med strategin för långsiktigt hållbar markanvändning. Experter har rekryterats till beredningen från Skogsstyrelsen.

---

³⁵² Muntlig information vid intervju 2013-03-13.

Andra myndigheter

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) lämnar underlag till Skogsstyrelsens uppföljning.

Andra aktörer

Skogsstyrelsen samarbetar även med kommuner.

Skogsstyrelsen har också så kallade sektorsråd, både på central och på regional nivå. I dessa finns företrädare för skogsbruket, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Hushållningssällskapen, maskinentreprenörerna, miljöorganisationer (till exempel SNF, WWF), andra myndigheter och ytterligare intresseorganisationer. Därutöver finns en mängd löpande kontakter med olika organisationer samt fasta forum såsom samrådsgrupp skog-rennäring.³⁵³

---

³⁵³ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-03-13.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör hälso- och sjukvård och annan medicinsk verksamhet, tandvård, hälsoskydd, smittskydd, socialtjänst, stöd och service till vissa funktionshindrade samt frågor om alkohol och missbruksmedel.³⁵⁴

Myndigheten har knappt 1200 anställda och är huvudsakligen placerad i Stockholm men tillsynsverksamhet är regionalt organiserad.

Ansvarigt departement: Socialdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Socialstyrelsen ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås genom att följa upp, utvärdera och sprida kunskap om hur människors hälsa ska utsättas för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva påverkan på människors hälsa främjas samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling*”.³⁵⁵

Socialstyrelsen ska ”*rapportera om sitt miljöarbete till Naturvårdsverket och samråda med myndigheten verket om vilken rapportering som behövs*.”³⁵⁶

Myndighetens tolkning

Utgångspunkten för Socialstyrelsens miljöarbete är uppdraget i instruktionen, förordningen om miljöledning i statliga myndigheter och särskilda uppdrag som lämnas till myndigheten.

Socialstyrelsen menar att myndigheten ska vidta åtgärder som går utanför det arbete som bedrivs inom ramen för miljöledningssystemet. Myndigheten ska också driva på arbetet inom ett eller flera miljö kvalitetsmål.³⁵⁷

---

³⁵⁴ 1 § förordningen (2009:1243) med instruktion för Socialstyrelsen.

³⁵⁵ 3 § 12 förordningen (2009:1243) med instruktion för Socialstyrelsen.

³⁵⁶ 26 § förordningen (2009:1243) med instruktion för Socialstyrelsen.

Myndigheten redovisar inte någon särskild tolkning av sitt uppdrag i årsredovisningen, verksamhetsplanen eller miljöredovisningen.

Enligt Socialstyrelsen arbetar myndigheten primärt med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt och djurliv

Myndigheten har prioriterat att arbeta med de miljö kvalitetsmål som rör myndighetens interna arbete, samt mål som rör hälsoskyddsfrågor.³⁵⁸

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Socialstyrelsen har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har Socialstyrelsen haft ett uppdrag att ta fram en tematisk rapport om barn och unga och miljö hälsa. Rapporten publiceras 2013. Till grund för rapporten finns en nationell enkät om barns miljö hälsa. Undersökningen genomfördes 2011 och avser barn och ungas exponering för miljö hälsofaktorer.³⁵⁹

Styrmedel

Enligt Socialstyrelsen har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler, föreskrifter och tillståndsprövning
- *informativa styrmedel*.³⁶⁰

Miljöarbete

På Socialstyrelsen arbetar en person på administrativa avdelningen som har ansvar för myndighetens miljöarbete. Personen arbetar i första hand med

---

³⁵⁷ Enkät svar.

³⁵⁸ Muntlig information vid intervju 201305-07.

³⁵⁹ Enkät svar.

³⁶⁰ Muntlig information vid intervju 201305-07.

miljöledningsfrågor. På myndighetens intranät finns information om myndighetens miljöarbete.

Socialstyrelsen menar att fokus för myndighetens miljöarbete dels är att begränsa den direkta negativa påverkan på miljön av den egna verksamheten, dels att påverka hur andra myndigheter eller aktörer arbetar för att bidra till en bättre miljö.

Det senare sker till stor del i myndighetens arbete med hälsoskydd, där Socialstyrelsen bedriver tillsynsvägledning enligt miljöbalken. Hälsoskydd är det arbete som utförs för att undvika att människor får besvär eller blir sjuka av miljön. Socialstyrelsen menar att deras arbete med tillsynsvägledningen är en del av myndighetens arbete med att bidra till generationsmålet.³⁶¹

Socialstyrelsen uppger att myndigheten i syfte att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen vidtagit ett antal åtgärder. Insatserna avser i första hand

- uppföljning
- information
- tillståndsrådgivning
- regelutveckling
- kunskapsutveckling³⁶²

Av Socialstyrelsens årsredovisning framgår inte vilken typ av miljöarbete som har bedrivits. Detta bekräftas också av myndigheten som menar att miljöarbetet redovisas i verksamhetsplan, årlig redovisning av miljöledningsarbetet och i annan dokumentation som tillsynsvägledning för arbete med hälsoskydd.³⁶³

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 har Socialstyrelsen bedrivit arbete som rör extern miljöpåverkan. Exempel på genomförda åtgärder är

- tillsynsvägledning enligt miljöbalken avseende hälsoskydd till kommuner via handböcker, allmänna råd, nationellt tillsynsprojekt och svar på frågor
- framtagande av kunskapsöversikter inom områden som rör höga ljud samt hälsorisker med dricksvatten från enskilda brunnar.
- utbildning om och tillståndsgivning för vissa bekämpningsmedel.

Socialstyrelsen har också genomfört ett internt arbete med att begränsa myndighetens direkta miljöpåverkan. Detta har gjorts bland annat genom

---

³⁶¹ Socialstyrelsen, *Plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2013–2015*.

³⁶² Enkät svar

³⁶³ Muntlig information vid intervju 2013-05-07.

- dubbelsidiga utskrifter och follow-me inställningar på skrivare.
- avtal om förnybar el till kontoren.
- ökad möjlighet till källsortering
- ökad möjlighet till videokonferenser.³⁶⁴

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar Socialstyrelsen att

- fortsätta arbetet med tillsynsvägledning riktad till kommunerna.
- ta fram ett metodstöd för länsstyrelserna avseende uppföljning och utvärdering av kommunernas hälsoskyddsarbete
- publicera en rapport baserad på den nationella enkäten om barns miljöhälsa att publiceras
- avrapportera ett uppdrag om astma och allergi i skola och förskola
- anordna ett nationellt miljömedicinskt möte för nationella myndigheter, länsstyrelser, kommuner och forskare inom områden som miljöhälsa, hälsoskydd och miljömedicin
- genomföra utbildningar om tillståndsgivning för arbete med vissa bekämpningsmedel.

Myndigheten planerar också att påbörja ett miljömålsprojekt i syfte att se över indikatorer för miljöhälsa.

Socialstyrelsen planerar också att fortsätta det interna miljöarbetet bland annat genom att:

- certifiera miljöledningssystemet,
- genomföra intern miljöutbildning
- införa elektronisk hantering av upphandlingar och e-ansökan för statsbidrag.³⁶⁵

Miljöledningssystem

Socialstyrelsen miljöledningssystem avser den direkta miljöpåverkan. Myndighetens arbete i detta avseende riktar fokus mot att försöka minska papperskonsumtion, minska energianvändning och miljöhänsyn vid tjänsteresor. Myndigheten har infört en möjlighet till säkra videokonferenser där även sekretessbelagda frågor kan diskuteras. Miljökvalitetsmålen tas inte upp i myndighetens miljöredovisning.³⁶⁶

---

³⁶⁴ Socialstyrelsen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

³⁶⁵ Socialstyrelsen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

³⁶⁶ Socialstyrelsen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

Förslag/åtgärder

Socialstyrelsen har inte lämnat förslag på åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Målkonflikter/synergier

Socialstyrelsen har i sitt miljöarbete inte tittat närmare på frågan om målkonflikter inom verksamhetsområde.³⁶⁷

Uppföljning och utvärdering

Socialstyrelsen har utpekat ansvar för insamling av data för vissa indikatorer som rör miljöhälsa till några av miljö kvalitetsmålen.³⁶⁸ Socialstyrelsen har också lämnat underlag till fördjupad utvärdering 2012 samt lämnat underlag till underlagsrapporten om generationsmålet.

Myndigheten har samrått med Naturvårdsverket angående den rapportering som myndigheten ska göra avseende uppföljning, utvärdering och ansvaret att verka för miljö kvalitetsmålen.

Socialstyrelsen har även samverkat med och följer Naturvårdsverkets formulär för rapporteringen av miljöledningsarbetet.³⁶⁹

Kontakter med andra aktörer

Socialstyrelsen uppger att myndigheten inom ramen för miljöarbetet har kontakter med ett antal myndigheter både inom och utanför miljömålssystemet samt med flera andra aktörer. Några exempel anges nedan.

Socialstyrelsen uppger även att de benchmarkar med andra myndigheter (bland annat Tillväxtverket och Boverket) om ledningssystemfrågor.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Socialstyrelsen uppger att de i sitt miljöarbete har kontakt med

- Boverket
- Kemikaliinspektionen
- Naturvårdsverket
- Staten strålskyddsmyndighet.

---

³⁶⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-07.

³⁶⁸ Enkät svar.

³⁶⁹ Enkät svar.

Andra myndigheter

Socialstyrelsen har också kontakt med universiteten.

Andra aktörer

Myndigheten har också kontakt med kommuner och landsting.

Statens energimyndighet

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) är förvaltningsmyndighet för frågor om användning och tillförsel av energi. Energimyndigheten ska verka för att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Myndigheten ska också verka för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv energiförsörjning, båda med en låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat.³⁷⁰

Energimyndigheten har cirka 370 anställda och är placerad i Eskilstuna (huvudkontor) och Stockholm.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Energimyndigheten ska enligt sin instruktion ”inom sitt verksamhetsområde verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås”.³⁷¹

Myndigheten ska också ”ha ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet”.³⁷²

Myndighetens tolkning

I sin miljö- och kvalitetspolicy skriver Energimyndigheten att myndigheten verkar för att de nationella miljö kvalitetsmålen nås, med ett särskilt fokus på de områden där Energimyndigheten har ett sektorsansvar.³⁷³ Myndigheten har identifierat fem områden där myndigheten kan spela en avgörande roll för att uppfylla miljö kvalitetsmålen. Områdena är

- forskning, där utvecklingen på teknikområdet är betydelsefull för att klara av en omställning av energisystemet
- mark-, vatten- och vindanvändning för förnybar energi

³⁷⁰ 1 § förordningen (2007:1153) med instruktion för Statens energimyndighet.

³⁷¹ 1 § tredje stycket förordningen (2007:1153) med instruktion för Statens energimyndighet.

³⁷² 2 § 12 förordningen (2007:1153) med instruktion för Statens energimyndighet.

³⁷³ Energimyndigheten (2013) *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012* (Dnr 2013-1661), sid. 5.

- effektivare energianvändning i byggnader och industri
- transporter, där såväl en omställning mot mer förnybara bränslen som effektivare energianvändning är nödvändig
- konsumtion och avfall, vars aktualitet ökar i takt med globaliseringen.³⁷⁴

Energimyndigheten anser framför allt att myndighetens roll i systemet är att verka för att det finns ett helhetsperspektiv kring energi. I detta arbete utgår Energimyndigheten från att målen inom miljömålssystemet som har beröring med energi är desamma som de energipolitiska målen.³⁷⁵ Enligt myndigheten väger miljömålen lika tungt som de energipolitiska målen och de är väl integrerade i verksamheten.³⁷⁶

Energimyndighetens arbete inom miljömålssystemet riktar sig framför allt mot att uppnå generationsmålet och specifikt strecksatsen som lyder ”andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön”. Förutom detta har Energimyndigheten pekat ut åtta miljö kvalitetsmål som särskilt berörs av myndighetens verksamhet. Dessa är

- *Begränsad klimatpåverkan.* Detta miljömål berör en stor del av den svenska klimat- och energipolitiken och är en självklar del av Energimyndighetens verksamhetsområde.
- *Frisk luft.* Miljömålet påverkas av utsläpp som bland annat kommer från energianläggningar och energianvändning.
- *Bara naturlig försurning.* Miljömålet berör bland annat utsläpp som kommer från energitillförsel, energianvändning och uttag av skogsbränsle.
- *Giftfri miljö.* Miljömålet berör exempelvis energirelaterade produkter och dessas användning.
- *Levande sjöar och vattendrag.* Miljömålet påverkas bland annat av vattenkraften.
- *Levande skogar.* Miljömålet har stor beröring vad gäller bioenergi.
- *Storslagen fjällmiljö.* Vindkraft och vattenkraft påverkar detta miljömål.
- *God bebyggd miljö.* En effektivare energianvändning i bostäder och lokaler har betydelse för detta miljömål, liksom avfallsfrågan som även är viktig för Energimyndighetens arbete.³⁷⁷

---

³⁷⁴ Energimyndigheten ET 2011:35, *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid. 6.

³⁷⁵ Energimyndigheten ET 2011:35 *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid. 8. Se också tabell på s. 15 för en bild av hur myndigheten anser att målen hänger ihop.

³⁷⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-16.

³⁷⁷ Energimyndigheten ET 2011:35 *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid. 10-11.

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Förutom instruktionen är särskilda regeringsuppdrag en viktig utgångspunkt för Energimyndighetens miljöarbete. Även om inga av de uppdrag som myndigheten fick i regleringsbreven för 2012 och 2013 uttryckligen berör miljömålssystemet, har flera av uppdragen bäring på olika miljö kvalitetsmål. Till exempel berör arbetet med vindkraftverk fjällmiljön. Att på detta sätt koppla olika uppdrag till miljömålen är enligt Energimyndigheten ett etablerat arbetssätt på myndigheten.³⁷⁸

Styrmedel

Enligt Energimyndigheten har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. Styrmedlen kan delas in i

- *administrativa styrmedel*
- *informativa styrmedel*
- *ekonomiska styrmedel.*

Ett exempel på ett administrativt styrmedel är Energimyndighetens tillsyn över föreskrifterna inom elcertifikatsystemet som i vissa delar har bäring på miljö kvalitetsmålen. Energimyndigheten är också tillsynsvägledande när det gäller verksamhetsutövers egenkontroll när det gäller hushållning med energi och användning av förnybara energikällor enligt miljöbalken.

Ett exempel på ett ekonomiskt styrmedel är Energimyndighetens uppdrag inom Kyotoprotokollets flexibla mekanismer Clean Development Mechanism (CDM) och Joint Implementation (JI). Genom dessa mekanismer kan de länder som under Kyotoprotokollet har åtagit sig vissa utsläppsbegränsningar komplettera sina nationella utsläppsminskningar genom att förvärva utsläppsminskningar från projekt i andra länder. Energimyndigheten ansvarar för det statliga svenska CDM- och JI-programmet.³⁷⁹

Miljöarbete

Energimyndigheten beskriver själva sitt uppdrag som att vara expert på energiområdet och att aktivt driva utvecklingen mot ett hållbart energisystem och därigenom bidra till att utveckla ett hållbart samhälle. Enligt Energimyndigheten är de klimat- och energipolitiska målen intimt förknippade med de miljöpolitiska målen. Myndigheten gör därför ingen åtskillnad mellan sitt miljöarbete och sitt grunduppdrag på energiområdet. Till exempel skriver Energimyndigheten i årsredovisningen för 2012 att myndigheten genom att främja energieffektiva åtgärder och resurseffektiva

---

³⁷⁸ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-05-16.

³⁷⁹ Muntlig information vid intervju 2011-05-23.

produkter inom bebyggelse, industri och transporter bidrar till att miljö-
kvalitetsmålen *God bebyggd miljö* och *Gifrfri miljö* nås.³⁸⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Som exempel på vilka typer av aktiviteter som Energimyndigheten genomfört under 2012 för att verka för generationsmålet och miljö kvalitetsmålen lyfter myndigheten fram

- forskning- och utveckling
- information
- kunskapsutveckling
- uppföljning
- tillsyn³⁸¹

Energimyndigheten har en forskningsbudget på över en miljard. Enligt myndigheten kopplar merparten av myndighetens satsningar till miljömålen, om än på ett indirekt sätt. När myndigheten 2011 gjorde en genomgång av den forskning som myndigheten finansierat visade statistiken att av 525 beviljade projekt under år 2010 hade över 500 kopplingar till målet *Begränsad klimatpåverkan*, över 300 till målet *Frisk luft*, över 200 till målet *Bara naturlig försurning* och knappt 170 ärenden till målet *God bebyggd miljö*. Dessa fyra miljö kvalitetsmål var de som flest stödärenden riktades mot.³⁸²

Andra exempel på aktiviteter som myndigheten lyfter fram är olika informationsaktiviteter. Bland annat finansieras energi- och klimatrådgivare i kommunerna. Energimyndighetens program Uthållig kommun är ett samarbete mellan Energimyndigheten och 37 utvalda kommuner i Sverige. Stöd till kommunerna inom ramen för Uthållig kommun består av kunskapsöverföring, projektmedel för samverkan samt hjälp med strukturer för nätverk. Myndigheten driver också Vindlov.se som är en webbplats om tillståndsfrågor för vindkraftverk som tagits fram i samarbete med omkring 20 offentliga myndigheter och organisationer.³⁸³

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 kommer arbetet att fortsätta som tidigare. Därtill kommer det även att ske en viss regelutveckling då en av myndighetens föreskrifter troligen kommer att ändras vilket förväntas få positiv miljö påverkan.³⁸⁴

---

³⁸⁰ Energimyndigheten ER 2013:01 *Årsredovisning 2012*, sid. 23.

³⁸¹ Enkät svar.

³⁸² Energimyndigheten ET 2011:35 *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid.21.

³⁸³ Enkät svar.

³⁸⁴ Enkät svar.

Miljöledningssystem

Energimyndighetens miljöledningssystem omfattar både direkt och indirekt miljöpåverkan. När det gäller den indirekta miljöpåverkan av myndighetens verksamhet, bedömer Energimyndigheten att den i huvudsak är positiv i så måtto att den bidrar till en minskad negativ miljöpåverkan. Myndigheten har också identifierat vilka verksamhetsmål som relaterar till aktiviteter som har betydande indirekt miljöpåverkan, men inte uttryckligt kopplat dessa till de olika miljö kvalitetsmålen.³⁸⁵

Förslag/åtgärder

Energimyndigheten saknar i sin instruktion skrivningar om att ge förslag på åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten ger emellertid förslag till regeringen (via ansvarigt departement) på hur styrmedlen på energi- och klimatområdet kan utvecklas.³⁸⁶

Målkonflikter/synergier

Energimyndigheten upplever att det finns målkonflikter såväl mellan miljömålen och myndighetens andra verksamhetsmål som inom miljömålssystemet.

De energipolitiska målen om ekologisk hållbarhet (dit också miljömålen kan räknas), konkurrenskraft och försörjningstrygghet hamnar ofta på tvärs mot varandra. Vad som ska prioriteras styrs delvis politiskt av de olika regeringsuppdrag som myndigheten får.

Mellan miljö kvalitetsmålen kan det också finnas konflikter. Till exempel kan en utbyggnad av vattenkraften ha en positiv effekt för målet *Begränsad klimatpåverkan*, men det kan ha en negativ effekt på växt- och djurarter som lever i vattendragen och därmed för målet *Levande sjöar och vattendrag*. I sådana fall måste myndigheten göra en avvägning, även om det är svårt.³⁸⁷

Energimyndigheten diskuterar också målkonflikter och synergier i relation till sin forskningsfinansierande verksamhet. Vissa forskningsprojekt fokuserar på att identifiera och beskriva konflikter och synergier mellan olika miljömål, medan andra är inriktade på att minimera konflikter eller förstärka synergier.³⁸⁸

---

³⁸⁵ Energimyndigheten (2013) *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012* (Dnr 2013-1661).

³⁸⁶ Energimyndigheten ET 2011:35 *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid. 18.

³⁸⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-16.

³⁸⁸ Energimyndigheten ET 2011:35 *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid. 21.

Uppföljning och utvärdering

Energimyndigheten har inget utpekat uppföljningsansvar inom miljömålssystemet. Myndigheten anger dock uppföljning som en aktivitet inom ramen för miljöarbetet.

Kontakter med andra aktörer

Energimyndigheten samverkar på alla nivåer; kommunalt via energi- och klimatrådgivare, regionalt via energikontor och länsstyrelser, nationellt tillsammans med myndigheter, universitet och högskolor samt med företag och organisationer i både privat och offentlig verksamhet.³⁸⁹

Myndigheter inom miljömålssystemet

I miljöarbetet samarbetar Energimyndigheten med

- Havs- och vattenmyndigheten,
- Naturvårdsverket,
- Boverket,
- Jordbruksverket,
- Skogsstyrelsen,
- Försvarsmakten,
- länsstyrelserna,
- Trafikverket,
- Transportstyrelsen,
- Energimarknadsinspektionen,
- Sjöfartsverket.³⁹⁰

Andra myndigheter

Andra myndigheter som Energimyndigheten samarbetar med inom miljöarbetet är

- Sametinget
- Formas
- Tillväxtanalys
- Svenska kraftnät.

Andra aktörer

Myndigheten för också dialog med kommuner och intresseorganisationer.³⁹¹

---

³⁸⁹ Energimyndigheten ET 2011:35 *Energimyndighetens roll i miljömålssystemet*, sid. 18.

³⁹⁰ Enkät svar.

³⁹¹ Enkät svar.

Statens jordbruksverk

Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) är regeringens expertmyndighet inom jordbruksområdet, fiskeområdet och därtill knuten landsbygdsutveckling. Uppdraget är att arbeta för en hållbar utveckling, ett gott djurskydd, ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna.³⁹²

Jordbruksverket har det övergripande ansvaret för genomförandet av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, är förvaltande myndighet för Sveriges landsbygdsprogram³⁹³ och fiskeprogram och ska skapa förutsättningar för ett livskraftigt jordbruk i mindre gynnade områden. Myndigheten har drygt 1 200 anställda och är placerad i Jönköping. Vissa verksamheter är placerade på andra orter i landet.

Jordbruksverket är miljömålsansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*.

Ansvarigt departement: Landsbygdsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Jordbruksverket ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling*”.

Myndigheten ska ”*samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap*”.

Jordbruksverket ska också ”*skapa förutsättningar för att ett rikt och varierat odlingslandskap upprätthålls, att den biologiska mångfalden främjas och att jordbrukets belastning på miljön blir så liten som möjligt*”.³⁹⁴

Myndighetens tolkning

---

³⁹² 1 § förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk.

³⁹³ Landsbygdsprogrammet är ett verktyg för att nå målen för landsbygdspolitiken.

Programmet innehåller satsningar i form av stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden. Åtgärderna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU.

³⁹⁴ 4 § förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk.

Enligt Jordbruksverket är syftet med myndighetens arbete att minska jordbrukets negativa miljöpåverkan och arbeta för ett rikt och varierat odlingslandskap. Myndigheten har tolkat uppdraget i instruktionen som att myndigheten har ett ansvar för genomförandet och att Jordbruksverket ska arbeta pådrivande. I det ligger att påverka hur andra myndigheter eller aktörer agerar för att bidra till en bättre miljö.

Jordbruksverket har en strategisk plan för sin verksamhet 2010-2013. Planen visar på helheten i arbetet. Ett av tio övergripande fokusområden är miljö- och resurseffektiva gröna näringar. I denna plan slås fast att Jordbruksverket är ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* och också har ett delansvar inom flera andra miljökvalitetsmål. Vilka dessa andra miljökvalitetsmål är preciseras inte i den strategiska planen.

Av den strategiska planen framgår att myndigheten särskilt ska arbeta för att

- genom väl genomarbetade analyser visa hur jordbruksproduktionen påverkar miljön och klimatet
- identifiera lämpliga utvecklingsvägar och utforma strategier för större miljö- och klimatnytta för att därigenom nå ökad hållbarhet
- analysera och identifiera lämpliga utvecklingsvägar och utforma strategier för att öka produktionen av förnybar energi
- förvalta, sprida och utveckla kunskapsunderlag samt att initiera forskning.

Av planen framgår också att verket har ett tydligt ansvar att förmedla kunskaper inom området till jordbruket.

Vidare anges i planen att jordbruket är en av nyckelbranscherna för att minska påverkan på miljö och klimat. Samtidigt finns ett ansvar för jordbruket att tillhandahålla kollektiva nyttigheter i form av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. För att nå verkligt betydande resultat måste dock även konsumtionsmönstret ändras. Jordbruksverket ska därför arbeta för att ta fram och förmedla kunskap som underlättar för konsumenterna att göra medvetna val ur ett hållbarhetsperspektiv.³⁹⁵

Myndigheten uppger att man vill ha en bred kompetens kring frågorna. Förutom miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* uppger Jordbruksverket att de har ett sektorsansvar för miljökvalitetsmålen *Giftfri miljö*, *Ingen övergödning*, *Begränsad klimatpåverkan* och *Myllrande våtmarker*.³⁹⁶ Uppgiften som sektorsmyndighet innebär enligt Jordbruksverket att myndigheten ska ha en helhetssyn och hantera målkonflikter.³⁹⁷

---

³⁹⁵ Jordbruksverket, *Strategisk plan 2010-2013*, sid. 10-11.

³⁹⁶ Jordbruksverket, *Årsredovisning för år 2012*, sid. 83ff.

³⁹⁷ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

Enligt Jordbruksverket bidrar myndighetens miljöarbete utöver generationsmålet till att nå miljökvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.³⁹⁸

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Jordbruksverket har under 2012 och 2013 inte fått några uppdrag i regleringsbrevet som uttryckligen berört miljömålssystemet. Däremot har myndigheten haft flera uppdrag med miljöanknytning.

Enligt regleringsbrevet för år 2013 ska Jordbruksverket redogöra för hur myndighetens verksamhet har bidraget till att uppfylla regeringens vision *bruka utan att förbruka* med tillhörande övergripande mål.³⁹⁹

I regleringsbrevet för år 2012 fick Jordbruksverket i uppdrag att, efter samråd med Kemikalieinspektionen, vidareutveckla den tidigare redovisade strategin för växtskyddsmedel.⁴⁰⁰

Jordbruksverket har även i uppdrag att, i samråd med Naturvårdverket, Havs- och vattenmyndigheten och Riksantikvarieämbetet, följa upp och utvärdera miljöeffekterna av den gemensamma jordbrukspolitiken.⁴⁰¹

Styrmedel

Enligt Jordbruksverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av utformning av föreskrifter och tillämpning av dessa och förordningar
- *informativa styrmedel* – i form av kompetensutveckling, stöd till försöks- och utvecklingsverksamhet samt projektering (vattenhushållning)

---

³⁹⁸ Enkät svar.

³⁹⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Statens jordbruksverk.

⁴⁰⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Statens jordbruksverk.

⁴⁰¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

- *ekonomiska styrmedel* – i form av till exempel fördelning av medel inom ramen för Landsbygdsprogrammet till miljöersättningar och kompetensutveckling.

Landsbygdsprogrammet är enligt myndigheten det viktigaste riktade ekonomiska styrmedlet.

Miljöarbete

Det finns miljömålssamordnare för fyra av de mål myndigheten arbetar särskilt med. Myndigheten har även en samordnare för ekologisk produktion. Samordnarna ska arbeta aktivt och ha kontakter med andra enheter på myndigheten.⁴⁰²

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Jordbruksverket med

- uppföljning
- information
- tillsyn
- regelutveckling
- kunskapsutveckling
- forskning- och utveckling.

Vidare arbetar Jordbruksverket med utredningar, utformning av styrmedel och tillämpningen av ekonomiska styrmedel.⁴⁰³

Chefen för analysenheten har ett ansvar att lyfta miljöaspekterna i de olika delarna av arbetet till en strategisk nivå. Landsbygdsprogrammet ger en möjlighet för myndigheten att integrera miljötänket i verksamheten.

Myndigheten brukar ha internseminarier där även externa deltagare, till exempel länsstyrelser, kan vara med. Myndigheten brukar även anordna ett årligt miljömålsseminarium som riktar sig till länsstyrelser och rådgivare.⁴⁰⁴

I verksamhetsplanen för år 2012 beskrivs flera analyser av hur jordbruksproduktionen påverkar miljön och klimatet. Det gäller till exempel den fördjupade utvärderingen av miljömålen, utvärdering av jordbrukspolitikens miljöeffekter och en studie med koppling till Naturvårdsverkets färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp. Inom utvärderingen av landsbygdsprogrammet ska också flera undersökningar genomföras.⁴⁰⁵

---

⁴⁰² Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

⁴⁰³ Enkät svar.

⁴⁰⁴ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

⁴⁰⁵ Jordbruksverket, *Verksamhetsplan 2012* sid. 8.

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 arbetade Jordbruksverket med rådgivning och kompetensutveckling rörande *Ett rikt odlingslandskap*. Vidare gavs miljöersättningar inom ramen för Landsbygdsprogrammet. Ängs- och betesmarksinventeringen fortsatte under 2012. Jordbruksverket beslutade även om tillstånd för genetiskt modifierade växter.⁴⁰⁶

Uppföljning och utvärdering av miljömålen, tillsyn, regelutveckling, kunskapsutveckling samt forskning och utveckling hörde också till aktiviteterna under 2012.⁴⁰⁷

I årsredovisningen för år 2012 redovisas prestationer och effekter för de miljökvalitetsmål som främst påverkas av Jordbruksverkets verksamhet. De mål som redovisas är *Ett rikt odlingslandskap*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö*, *Ingen övergödning* och *Myllrande våtmarker*. Verksamheten omfattar även regeringens mål för ekologisk produktion kopplat till miljöersättningen.⁴⁰⁸

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Jordbruksverket uppger att de under 2013 fortsätter med samma typ av aktiviteter som under 2012.⁴⁰⁹

Miljöledningssystem

Av redovisningen av miljöledningsarbetet 2012 framgår att de väsentligaste miljöaspekterna för Jordbruksverket ligger inom den indirekta miljöpåverkan.

Jordbruksverket arbetar med frågor om

- bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljö i odlingslandskapet
- minskade växtnäringsförluster
- minskade risker vid användning av bekämpningsmedel
- minskade utsläpp av växthusgaser
- ökning av den ekologiska produktionen
- vattenhushållning inom odlingslandskapet.⁴¹⁰

---

⁴⁰⁶ Jordbruksverket, *Årsredovisning för 2012* sid. 83-84.

⁴⁰⁷ Enkät svar.

⁴⁰⁸ Jordbruksverket, *Årsredovisning för 2012* sid. 82ff.

⁴⁰⁹ Enkät svar.

⁴¹⁰ Jordbruksverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

Förslag/åtgärder

Jordbruksverket uppger att myndigheten har vissa möjligheter att agera inom ramen för Landsbygdsprogrammet, även om det är regeringen som beslutar om innehåll och budget för programmet. Där finns miljöersättningar och medel till kompetensutveckling. Jordbruksverket har gjort egna prioriteringar för att öka möjligheten att nå miljö kvalitetsmålen, till exempel alternativa skötselmetoder för hävd av gräsmarker och insatser för att gynna den biologiska mångfalden i slättbygden. Prioriteringarna är gjorda för att vända utvecklingen i delar av målet där utvecklingen är särskilt dålig. Myndigheten har även rätt att utfärda föreskrifter.

Jordbruksverket framhåller att EU:s gemensamma jordbrukspolitik och EU-regler i förordningar och direktiv påverkar jordbruket i stor utsträckning. Samtidigt är jordbruket konkurrensutsatt och verkar på en internationell arena. Detta gör att handlingsutrymmet begränsas i Sverige, även om rådigheten teoretiskt är hög.

Jordbruksverket försöker hitta lösningar inom befintliga system för att nå målen. Som myndighet kan man bidra genom att komma med kloka analyser och bra utvärderingar. På så sätt kan man få fram budskapet om hur utvecklingen ser ut, till exempel till regeringen.⁴¹¹

Målkonflikter/synergier

Jordbruksverket har identifierat målkonflikter och redovisat detta i den fördjupade utvärderingen 2012. Exempel på målkonflikter är klimateffekter kontra betande djur och biologisk mångfald, odling av förnyelsebar energi kontra biologisk mångfald, djurhållning kontra näringsläckage samt markanvändningskonflikter vid exploatering. Det finns också exempel på när EU:s regelverk ger upphov till krav som är negativa för miljömålet *Ett rikt odlingslandskap*. De flesta målkonflikter som uppstår kan hanteras inom ramen för verksamheten.

Myndigheten menar också att det även finns synergier, till exempel mellan målen *Ingen övergödning* och *Begränsad klimatpåverkan*.⁴¹²

Uppföljning och utvärdering

Uppföljningsarbetet och samordningen av arbetet med *Ett rikt odlingslandskap* och *Giftfri miljö* ligger på Analysenheten på Växt- och miljöavdelningen. Ansvar för samordningen av målen *Begränsad klimatpåverkan* och *Ingen övergödning* ligger på Klimatenheten på samma avdelning. Genomförandearbetet och uppföljningen är delvis integrerade.

---

⁴¹¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

⁴¹² Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

Enligt Jordbruksverket är den årliga uppföljningen av *Ett rikt odlingslandskap* primärt uppföljning och inte så mycket analys. Den årliga uppföljningen är enligt myndigheten inte lika arbetstyngd som den fördjupade utvärderingen. Arbetet med den årliga uppföljningen motsvarar ungefär en årsarbetskraft.

Uppföljningen involverar olika delar av myndighetens verksamhet, som statistik, miljöekonomi, landsbygdsprogrammet, rådgivningsverksamhet och landsbygdsutveckling. Det mesta materialet för uppföljningen har myndigheten tagit fram själv, bland annat i form av olika utredningar myndigheten genomfört. Jordbruksverket begär inte systematiskt in material från andra myndigheter. Vad gäller kulturmiljö kompletteras underlaget med data från Riksantikvarieämbetet. Jordbruksverket tar även del av underlag från bland annat Naturvårdsverket, länsstyrelserna och forskarsamhället. Under remissperioden kan andra påverka och påpeka om myndigheten missat något.⁴¹³

Kontakter med andra aktörer

Jordbruksverket uppger att den i sitt miljöarbete primärt har kontakt med flera myndigheter inom miljömålssystemet samt med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF).

Myndigheter inom miljömålssystemet

De myndigheter Jordbruksverket har mest kontakter med är

- Havs- och vattenmyndigheten
- Kemikalieinspektionen
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet.

Myndigheten har också regelbunden kontakt med länsstyrelserna eftersom Jordbruksverket förser länsstyrelserna med statistik.

Jordbruksverket har också haft kontakt med Miljömålsberedningen.

Andra aktörer

Jordbruksverket samverkar mycket med LRF, som man driver kompetensförsörjningsprogram tillsammans med. Detta är ett sätt att ge bönderna inflytande över och intresse för frågan. Myndigheten arbetar även med LRF i en rad utvärderingar.⁴¹⁴

---

⁴¹³ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

⁴¹⁴ Muntlig information vid intervju 2013-03-18.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Statens skolverk

Statens skolverk (Skolverket) är förvaltningsmyndighet för skolväsendet samt för vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet i den utsträckning något annat inte är föreskrivet.⁴¹⁵ Myndigheten har drygt 437 anställda och är placerad i Stockholm.

Ansvarigt departement: Utbildningsdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Skolverket ska enligt sin instruktion ”*verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.*

*Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete enligt första stycket 3 rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”*⁴¹⁶

Myndighetens tolkning

Skolverket uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver.⁴¹⁷

För att uppfylla uppdraget i instruktionen menar Skolverket att myndigheten i första hand behöver säkerställa att den inom ramen för sitt miljöledningssystem bidrar till en ökad måluppfyllelse av miljö kvalitetsmålen. Skolverket anser att myndigheten därmed behöver inrikta sitt miljöarbete dels på att begränsa den direkta miljöpåverkan av myndighetens egen verksamhet, dels på att arbeta aktivt för att påverka hur andra aktörer inom skolväsendet agerar för att bidra till en bättre miljö.⁴¹⁸

Enligt den miljöpolicy som Skolverket har tagit fram ska myndigheten bland annat ständigt utveckla och förbättra sitt sätt att arbeta, både vad

⁴¹⁵ 1 § förordningen (2011:555) med instruktion för Statens skolverk.

⁴¹⁶ 10 § förordningen (2011:555) med instruktion för Statens skolverk.

⁴¹⁷ Enkät svar.

⁴¹⁸ Enkät svar.

gäller myndighetens egen direkta miljöpåverkan och myndighetens indirekta påverkan på miljön via leverantörer och andra aktörer i samhället. Skolverkets miljöutredning visar att myndighetens indirekta påverkan sker dels genom läroplanen, vilken styr elevernas och lärarnas påverkan på miljön, dels genom leverantörernas miljöpåverkan.⁴¹⁹

Enligt Skolverket bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och samtliga 16 miljö kvalitetsmål.⁴²⁰

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Skolverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot hade myndigheten under 2012 ett uppdrag som berör myndighetens miljöarbete. Enligt uppdraget skulle Skolverket senast den 1 april 2012 redovisa i vilken utsträckning verket har haft nytta av det internationella arbetet för utbildning för hållbar utveckling.⁴²¹

Styrmedel

Enligt Skolverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av regler och föreskrifter
- *informativa styrmedel*
- *ekonomiska styrmedel*.⁴²²

Miljöarbete

Skolverkets miljöarbete redovisas i myndighetens årsrapporter, verksamhetsplaner samt i handlingsplaner eller annan dokumentation av myndighetens miljöledningsarbete.⁴²³

I årsredovisningen för 2012 påpekar Skolverket att myndigheten ska rapportera sitt miljömålsarbete till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och att myndigheten ska samråda med rådet om vilken rapportering som behövs.⁴²⁴ Någon mer utvecklad redovisning av Skolverkets miljöarbete görs inte i årsredovisningen.

---

⁴¹⁹ Skolverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012, Statens Skolverk*

⁴²⁰ Enkät svar.

⁴²¹ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Statens Skolverk och Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Statens Skolverk*.

⁴²² Enkät svar.

⁴²³ Enkät svar.

⁴²⁴ Skolverket, *Skolverkets årsredovisning 2012*.

I verksamhetsplanerna för 2012 och 2013 framgår att Skolverkets miljöarbete bland annat bedrivs inom ramen för projektet ”Hållbar utveckling”. Utgångspunkten för projektet är att det ska samordna Skolverkets insatser inom området hållbar utveckling, verka för implementering av lärande för hållbar utveckling i verksamheterna enligt styrdokumenterna samt rapportera Skolverkets miljömålsarbete till Naturvårdsverket.⁴²⁵ Under 2013 ska projektet dessutom ansvara för utmärkelsen Skola för hållbar utveckling, som syftar till att stödja och vara en inspirationskälla i det pedagogiska arbetet med hållbar utveckling från förskolan till vuxenutbildningen (SKOLFS 2004:20).⁴²⁶

Information om hur miljöarbetet fortlöper läggs ut på Skolverkets intranät och varje avdelning har en miljöambassadör. Deras uppgift är att informera och integrera miljöfrågorna i organisationen. På intranäten finns en egen sida för Skolverkets miljöarbete där allt samlas. På sidan finns även länkar till Miljöstyrningsrådets webutbildning om miljökrav i upphandling samt Naturvårdsverkets Webbaserade utbildning i miljöledning.

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Skolverket med

- uppföljning
- information
- kunskapsutveckling.⁴²⁷

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 har Skolverket genomfört aktiviteter för att minska både den direkta och den indirekta miljöpåverkan som myndigheten har. När det gäller det interna miljöledningsarbetet har myndigheten bland annat granskat sina tjänsteresor i syfte att minska CO₂-utsläpp. Dessutom har åtgärder vidtagits för att minska energiförbrukningen, till exempel genom att se över IT-användning och utrustning.⁴²⁸

När det gäller påverkan på andra aktörer har Skolverket gjort flera upphandlingar under 2012 där det varit både relevant och möjligt att ställa miljökrav.⁴²⁹ Eftersom det i dag saknas en central inköpsfunktion är det enligt myndigheten dock svårt att få en korrekt redovisning av miljöstatistik inom gjorda avrop från de statliga ramavtalen. Skolverket håller på att se över inköpsorganisationen i samband med att e-beställningar ska införas 2013/2014. Skolverkets mål är att få en samlad inköpsorganisation och

---

⁴²⁵ Skolverket, *Skolverkets verksamhetsplan 2012 och Skolverkets verksamhetsplan 2013*.

⁴²⁶ Skolverket, *Skolverkets verksamhetsplan 2013*.

⁴²⁷ Enkät svar.

⁴²⁸ Enkät svar.

⁴²⁹ Skolverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012, Statens Skolverk*.

därmed få mer kontroll över gjorda inköp samt samlad statistik över de miljökrav som ställs vid avrop från de statliga ramavtalen.⁴³⁰

Ett ytterligare exempel på genomförda åtgärder under 2012 är det regeringsuppdrag som myndigheten har redovisat om hur det internationella arbetet med hållbar utveckling påverkat Skolverkets arbete med hållbar utveckling mot skolväsendet.⁴³¹

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Under 2013 planerar Skolverket att genomföra aktiviteter för att minska både den direkta och den indirekta miljöpåverkan som myndigheten har. Exempel på aktiviteter riktade mot skolväsendet (indirekt påverkan) är

- stöd vid implementering av styrdokument
- vidareutveckling av utmärkelsen Skola för hållbar utveckling
- samverkan med andra intressenter inom området, myndigheter, kommuner och NGO:n.

Exempel på interna aktiviteter (direkt påverkan) är

- fördjupad information angående Skolverkets resepolicy i syfte att minska utsläppen av CO2 med 5 procent
- information och utbildning av all personal om hållbar utveckling
- minskning av avfallsmängd avseende papper med 10 procent
- minskad energiförbrukning genom att myndigheten hyr en så kallad Green Building.⁴³²

Miljöledningssystem

Skolverkets miljöledningssystem omfattar både den direkta och den indirekta miljöpåverkan av myndighetens verksamhet. De miljömål som myndigheten har tagit fram och den handlingsplan och de åtgärder som redovisas i myndighetens miljörapport avser emellertid endast de direkta effekterna. Miljö kvalitetsmålen nämns inte heller i myndighetens miljörapport.⁴³³

Förslag/åtgärder

Skolverket har inte lämnat förslag på åtgärder för miljöarbetets utveckling.

---

⁴³⁰ Redovisning av miljöledningsarbetet 2012, Statens Skolverk.

⁴³¹ Enkät svar.

⁴³² Enkät svar.

⁴³³ Redovisning av miljöledningsarbetet 2012, Statens Skolverk.

Målkonflikter/synergier

Skolverket har i sitt miljöarbete inte tittat närmare på frågan om målkonflikter inom verksamhetsområde.

Uppföljning och utvärdering

Skolverket har inget särskilt uppföljningsansvar inom miljömålssystemet.

Kontakter med andra aktörer

Inom ramen för miljöarbetet samarbetar Skolverket med myndigheter inom miljömålssystemet, andra myndigheter samt andra nationella och internationella aktörer.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Skolverket samarbetar framför allt med

- Energimyndigheten
- Naturvårdsverket.

Andra aktörer

Myndigheten samarbetar också med Stiftelsen Håll Sverige Rent, samt med pedagoger i Sverige som är aktiva inom området, till exempel inom utmärkelsen Skola för hållbar utveckling.⁴³⁴

---

⁴³⁴ Enkät svar.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten är förvaltningsmyndighet för frågor om skydd av människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av joniserande och icke-joniserande strålning, frågor om säkerhet och fysiskt skydd i kärnteknisk och annan verksamhet med strålning samt frågor om nukleär icke-spridning. Myndigheten ska vara pådrivande för en god strålsäkerhet i samhället.⁴³⁵ Strålsäkerhetsmyndigheten har knappt 300 anställda. Myndigheten är placerad i Solna.

Strålsäkerhetsmyndigheten är miljömålsansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet *Säker strålmiljö*.

Ansvarigt departement: Miljödepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Strålsäkerhetsmyndigheten ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling samt samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö.*

*Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.*⁴³⁶

Strålsäkerhetsmyndigheten ska också *inom ramen för sitt ansvar i miljömålssystemet [...] fortlöpande uppskatta de risker som strålningen innebär såväl för befolkningen i sin helhet som för särskilda grupper.*”⁴³⁷

Myndighetens tolkning

Strålsäkerhetsmyndigheten uppger att instruktionen och särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver. Myndigheten ska driva på utvecklingen inom generationsmålet och miljö-

⁴³⁵ 1 § förordningen (2008:452) med instruktion för Strålsäkerhetsmyndigheten.

⁴³⁶ 2 § förordningen (2008:452) med instruktion för Strålsäkerhetsmyndigheten.

⁴³⁷ 2 § förordningen (2008:452) med instruktion för Strålsäkerhetsmyndigheten.

kvalitetsmålet *Säker strålmiljö* genom att påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.⁴³⁸

Strålsäkerhetsmyndigheten är ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Säker strålmiljö*.⁴³⁹ Enligt myndigheten handlar hela Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet om säker strålmiljö. Myndigheten anser att man "äger" hela miljömålet eftersom Strålsäkerhetsmyndigheten har ansvar både för reglering, tillsyn, tillståndsgivning och uppföljning och ingen annan myndighet⁴⁴⁰ har ansvar för frågor som rör detta mål.⁴⁴¹ Myndigheten uppger att man inte vidtagit några konkreta åtgärder med anledning av uppgiften i instruktionen.⁴⁴²

Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten bidrar myndighetens miljöarbete till att nå *Generationsmålet* och miljökvalitetsmålet *Säker strålmiljö*. Målet om säker strålmiljö har i sin tur också kopplingar till målet om *God bebyggd miljö*.

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Under 2013 och 2012 har Strålsäkerhetsmyndighetens regleringsbrev inte innehållit några uppdrag som uttryckligt berört miljökvalitetsmålen.⁴⁴³

Styrmedel

Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten har myndigheten flera olika styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. Dessa kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – till exempel i form av regler, föreskrifter, tillståndsprövning och tillsyn
- *informativa styrmedel* – till exempel i form av olika typer informationsinsatser och kampanjer.⁴⁴⁴

Miljöarbete

Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten handlar hela myndighetens verksamhet om att nå en säker strålmiljö och hela verksamheten kan därför betraktas som miljöarbete i syfte att nå detta mål. Myndigheten arbetar inte aktivt med att nå övriga miljökvalitetsmål. Arbetet med *Säker strålmiljö* bidrar dock indirekt till måluppfyllelsen av andra miljökvalitetsmål, bland annat genom

---

⁴³⁸ Enkät svar.

⁴³⁹ Strålsäkerhetsmyndigheten, *Säker strålmiljö*. Tillgänglig på www.stralsakerhetsmyndigheten.se, citerad 2013-03-05.

⁴⁴⁰ Undantaget är Arbetsmiljöverket som inom ramen för ansvaret för arbetsmiljö även har strålningsaspekter.

⁴⁴¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-07 och 2013-03-19.

⁴⁴² Enkät svar.

⁴⁴³ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Strålsäkerhetsmyndigheten* och *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Strålsäkerhetsmyndigheten*.

⁴⁴⁴ Enkät svar sam muntlig information vid intervju 2013-03-07 och 2013-03-19.

generationsmålet tredje strecksats om människors hälsa som *Säker strålmiljö* bidrar till att uppnå.

Enligt myndighetens miljöredovisning för 2012 genomsyrar de indirekta miljöaspekterna hela Strålsäkerhetsmyndighetens huvudverksamhet. De mål som myndigheten tagit fram och de åtgärder som genomförts fokuserar helt på miljökvalitetsmålet *Säker strålmiljö*.⁴⁴⁵

Myndigheten uppger att man i syfte att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålet *Säker strålmiljö* arbetar med

- uppföljning
- information
- tillsyn
- tillståndsgivning
- regelutveckling
- kunskapsutveckling
- forskning- och utveckling.

Enligt myndigheten dokumenteras de aktiviteter eller åtgärder som myndigheten genomför bland annat i årsredovisningen, verksamhetsplanen, i handlingsplaner eller annan dokumentation av myndighetens ledningssystem samt i redovisningar till Naturvårdsverket och på myndighetens hemsida. Resultatet av myndighetens miljöarbete redovisas i årsredovisningen och i den årliga redovisningen av myndighetens miljöledningssystem.⁴⁴⁶

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

I årsredovisningen för 2012 och i svaren på Statskontoret enkät lyfter Strålsäkerhetsmyndigheten fram

- arbetet med fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålet *Säker strålmiljö*
- arbetet med den årliga uppföljningen av miljökvalitetsmålet *Säker strålmiljö*
- arbete med att utveckla miljömålsuppföljningen utifrån de nya preciseringar som regeringen beslutat om
- samverkan med övriga målansvariga myndigheter och andra aktörer i miljömålssystemet
- deltagande i de årliga miljömåls- och miljöövervakningsdagarna
- informationsinsatser i form av utbildning av vidareförmedlare som i sin tur kan informera olika målgrupper om riskerna med överexpo-

---

⁴⁴⁵ Strålsäkerhetsmyndigheten, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*, sid. 3.

⁴⁴⁶ Enkät svar.

nering för UV-strålning. Myndigheten lanserade under sommaren en app för solråd i syfte att bidra till bättre solvanor hos allmänheten

- tillsynsverksamhet i form av tillsyn inom hälso- och sjukvård samt tillsyn inom industrin (tillsyn av kärnkraftverk och kärntekniska anläggningar)
- tillståndsgivning
- regelutveckling i form av revidering av föreskrifter som reglerar medicinska bestrålningar samt framtagande av nya föreskrifter om laser och intensivt pulserat ljus
- kunskapsutveckling
- forskningsprojekt inom UV-exponering/hudcancer
- kompetenshöjning i form av utbildningar i strålsäkerhet och kurser om elektromagnetiska fält riktade till kommunala tjänstemän.⁴⁴⁷

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Som exempel på planerade aktiviteter och åtgärder under 2013 lyfter myndigheten fram

- årlig uppföljning av *Säker strålmiljö*.
- framtagande av "målmanualer" samt indikatorutveckling för *Säker strålmiljö*.
- seminarium om *Säker strålmiljö* för myndigheter
- tillsyn
- tillståndsgivning
- regelutveckling, bland annat i form av revision av föreskrifter
- nya föreskrifter gällande solarier
- kunskapsutveckling
- forskning- och utveckling.

Miljöledningssystem

Enligt myndighetens verksamhetspolicy (som också inkluderar myndighetens miljöpolicy) ska strålsäkerhetsperspektivet vara styrande i myndighetens verksamhet och beslut. Myndighetens miljöarbete ska inriktas mot att minska belastningen på inre och yttre miljö genom att hushålla med resurser, hantera farliga ämnen och farligt avfall på rätt sätt och minska utsläpp av växthusgaser (direkta miljöaspekter).⁴⁴⁸

I den miljöutredning Strålsäkerhetsmyndigheten genomförde 2009 identifierade myndigheten tjänsteresor och förbrukningsmaterial som de delar av verksamheten som har direkt påverkan på miljön. Indirekt påverkan har myndigheten främst genom

---

⁴⁴⁷ Strålsäkerhetsmyndigheten, *Årsredovisning 2012*, sid. 35-36 samt enkätsvar.

⁴⁴⁸ Strålsäkerhetsmyndigheten, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

- tillsyn
- tillståndsprövning
- regelgivning
- beställning av forskning och miljöövervakning
- beredskap och krishantering
- kommunikation
- utvecklingssamarbete
- kalibreringsverksamhet och utbildning.

Myndigheten har också indirekt påverkan genom till exempel upphandling.

Strålsäkerhetsmyndigheten har ställt upp mål både för den direkta och för den indirekta påverkan. Samtliga miljömål som myndigheten ställt upp för den indirekta påverkan rör olika aspekter av strålsäkerhet.⁴⁴⁹

Förslag/åtgärder

Strålsäkerhetsmyndigheten har i stor utsträckning rådighet över sitt område och myndigheten har därför stora möjligheter att själv besluta om och vidta åtgärder. Om myndigheten ser behov av att lämna förslag finns flera forum för detta, till exempel genom direktkontakter med berörda myndigheter eller ansvarigt departement, eller i samband med årlig uppföljning och fördjupad utvärdering. Förslag kan också lämnas inom ramen för andra regeringsuppdrag. Samtidigt uppger myndigheten att det finns en otydlighet kring vilka kanaler det finns för att lämna eventuella förslag.⁴⁵⁰

Målkonflikter/synergier

Myndigheten ser inte att det finns några direkta målkonflikter mellan myndighetens verksamhet och miljö kvalitetsmålen. Myndighetens hela verksamhet handlar om strålsäkerhet och det i sin tur bidrar till en säker strålmiljö.⁴⁵¹

Uppföljning och utvärdering

På Strålsäkerhetsmyndigheten finns en intern målarbetsgrupp bestående av ca 10 personer som arbetar med uppföljning av miljömålet och andra frågor med anknytning till målet. Arbetet med uppföljningen och utvärderingen samordnas av en person som till sin hjälp har en intern arbetsgrupp. Totalt rör det sig om knappt en årsarbetskraft.

I arbetet med den årliga uppföljningen och i den fördjupade utvärderingen tar myndigheten först fram ett utkast internt. Detta utkast skickas till

---

⁴⁴⁹ Strålsäkerhetsmyndigheten, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*, sid 1-2.

⁴⁵⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-07 och 2013-03-19.

⁴⁵¹ Muntlig information vid intervju 2013-03-07 och 2013-03-19.

Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen, Naturvårdsverket, Boverket, Sveriges geologiska undersökning och Havs- och vattenmyndigheten för synpunkter. Efter bearbetning skickas utkastet till samtliga myndigheter i samverkansgruppen. Myndigheterna i samverkansgruppen har då möjlighet att komma med synpunkter som beaktas i den slutliga skrivningen. Underlaget beslutas därefter internt innan det skickas in till Naturvårdsverket för sammanställning.

Strålsäkerhetsmyndigheten hämtar också in information från Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket ingår inte i miljömålssystemet, men underlag och information från myndigheten är enligt Strålsäkerhetsmyndigheten en förutsättning för uppföljning och utvärdering av *Säker strålmiljö*.

Strålsäkerhetsmyndigheten rapporterar enligt de riktlinjer som Naturvårdsverket tagit fram för den samordnade uppföljningen och utvärderingen. Strålsäkerhetsmyndigheten samråder också med Naturvårdsverket på samma sätt som man samråder med samtliga myndigheter i samordningsgruppen.

Det pågår ett internt utvecklingsarbete avseende indikatorer och nyckeltal för uppföljningen.⁴⁵²

Kontakter med andra aktörer

Myndigheten uppger att man mycket kontakter med andra aktörer.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom ramen för samverkansgruppen har Strålsäkerhetsmyndigheten kontakt med samtliga myndigheter inom miljömålssystemet. Vid sidan av samverkansgruppen har Strålsäkerhetsmyndigheten särskilda kontakter med

- Boverket
- Havs- och vattenmyndigheten
- Naturvårdsverket
- Socialstyrelsen
- Sveriges geologiska undersökning
- länsstyrelserna.

Andra myndigheter

I sitt miljöarbete har Strålsäkerhetsmyndigheten också kontakt med Arbetsmiljöverket.

---

⁴⁵² Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-03-07 och 2013-03-19.

Andra aktörer

Utöver myndigheter har Strålsäkerhetsmyndigheten också kontakt mer

- kommuner
- frivilligorganisationer
- ideella föreningar och NGO:s (till exempel Svenska Livräddningssällskapet)
- utbildningsväsendet inklusive forskningsinstitutioner.⁴⁵³

---

⁴⁵³ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-03-07 och 2013-03-19.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges geologiska undersökning är förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering.⁴⁵⁴ Myndigheten har drygt 250 anställda och är placerad i Uppsala, men har filialkontor i Göteborg, Lund, Malå och Stockholm. Bergsstaten, som utfärdar undersöknings- och bearbetningstillstånd för gruvverksamhet, är en del av Sveriges geologiska undersökning med kontor i Falun och Luleå.

Sveriges geologiska undersökning är miljömålsansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Sveriges geologiska undersökning ska enligt sin instruktion ”*verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.*”⁴⁵⁵

Myndigheten ska också ”*samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet.*

Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

*Myndigheten ska samverka med Havs- och vattenmyndigheten i frågor som har betydelse för havs- och vattenmiljön.*⁴⁵⁶

Sveriges geologiska undersökning ska också ”*bidra till att delmålen om efterbehandling av förorenade områden inom miljökvalitetsmålet Giftfri miljö nås genom att*

- 1. inventera samt genomföra ansvarsutredningar, nödvändiga undersökningar, åtgärder och efterföljande miljökontroll på områden där staten har ett eget ansvar för avhjälpande och där ingen annan myndighet kan svara för avhjälpande,*

⁴⁵⁴ 1 § förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning.

⁴⁵⁵ 8 § förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning.

⁴⁵⁶ 8 § förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning.

2. *på begäran av en kommun kunna vara huvudman för saneringsprojekt där efterbehandling sker helt eller delvis med statsbidrag, och*
3. *samverka med Naturvårdsverket.”*⁴⁵⁷

Myndighetens tolkning

Sveriges geologiska undersökning uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver. Myndigheten ska säkerställa att miljöledningssystemet bidrar till ökad måluppfyllelse men behöver också vidta åtgärder utöver miljöledningssystemet för att uppfylla uppdraget att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås. Myndigheten ska också driva på utvecklingen inom generationsmålet och miljö kvalitetsmålen genom att påverka hur andra myndigheter eller aktörer i samhället agerar.⁴⁵⁸

Med anledning av uppdraget i instruktionen har Sveriges geologiska undersökning

- initierat ett internt utvecklingsarbete för att kartlägga kopplingen mellan myndighetens verksamhet och miljömålen. Syftet är föra ut och förankra miljömålen i myndighetens verksamhet samt att identifiera möjliga arbetsområden och projekt.
- inrättat en arbetsgrupp för att ta fram underlag till en policy för hur myndigheten bör agera i hållbarhetsfrågor.
- etablerat nära samverkan med Havs – och vattenmyndigheten i det löpande arbetet med uppföljning med mera av de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen.⁴⁵⁹

Enligt Sveriges geologiska undersökning bidrar myndighetens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö.⁴⁶⁰

---

⁴⁵⁷ 9 § förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning.

⁴⁵⁸ Enkät svar.

⁴⁵⁹ Muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

Myndigheten ansvarar särskilt för miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*.⁴⁶¹ Enligt myndigheten innebär det att man har ansvar för att följa upp miljö kvalitetsmålet, både i den årliga uppföljningen och inom ramen för fördjupad utvärdering. Myndigheten har också ansvar för indikatorerna för detta mål.⁴⁶²

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Under 2013 och 2012 har Sveriges geologiska undersöknings regleringsbrev inte innehållit några uppdrag med direkt anknytning till miljö kvalitetsmålen.⁴⁶³

Styrmedel

Enligt Sveriges geologiska undersökning har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. Styrmedlen kan delas upp i

- *administrativa styrmedel*, – i form av regler, föreskrifter, remissvar, vägledningar och tillståndsprövning
- *informativa styrmedel*, – i form av olika typer av informationsinsatser och kampanjer, som deltagare i och arrangör av olika arbetsgrupper, seminarier, konferenser och forum för samverkan, samt genom tillhandahållande av ett omfattande geologiskt och hydrogeologiskt kunskapsunderlag.⁴⁶⁴

Miljöarbete

Enligt Sveriges geologiska undersökning kan i stort sett allt det arbete som bedrivs vid myndighetens enheter för grundvatten och förorenade områden ses som miljöarbete för att nå miljö kvalitetsmålen. Även andra enheter bedriver till viss del miljöarbete, till exempel inom avdelningen för samhällsplanering, där man bland annat arbetar med minskad användning av naturgrus, tillgång på bergmaterial som ersättning för naturgrus samt föroreningar på havsbotten.

Myndighetens miljöarbete består i första hand av arbetet med målet *Grundvatten av god kvalitet* samt arbetet med undersökning och sanering av förorenade områden, vilket har betydelse för målet *Giftfri miljö*. Via till exempel remissvar (rörande torv, energifrågor, översiktsplaner med mera) och mineralärenden arbetar myndigheten också med miljöfrågor som

---

⁴⁶⁰ Enkät svar.

⁴⁶¹ Sveriges geologiska undersökning, *Årsredovisning 2012*, sid 14.

⁴⁶² Muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

⁴⁶³ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Sveriges geologiska undersökning* och *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Sveriges geologiska undersökning*.

⁴⁶⁴ Enkät svar sam muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

påverkar andra miljö kvalitetsmål. Detta återspeglas också i den rapportering myndigheten lämnar i sin årsredovisning.⁴⁶⁵

Myndigheten uppger att man relaterat till miljömålen arbetar med

- datainsamling och -lagring
- uppföljning
- information
- regelutveckling
- kunskapsutveckling
- forskning och utveckling.

Enligt myndigheten dokumenteras de aktiviteter och åtgärder som myndigheten genomför bland annat i årsredovisningen, verksamhetsplanen samt i handlingsplaner eller annan dokumentation av myndighetens ledningssystem. Resultatet av myndighetens miljöarbete redovisas också där samt även på annat sätt, exempelvis i ledningssystemets uppföljningar, i den uppföljningsdokumentation som sammanställs i arbetet med miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* och i redovisningar till Naturvårdsverket avseende arbetet med förorenade områden.⁴⁶⁶

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

I Sveriges geologiska undersökning årsredovisning för 2012 redogör myndigheten för det miljöarbete som genomförts under året. Miljöarbete kopplas primärt till de två miljö kvalitetsmålen *Grundvatten av god kvalitet* och *Gifrfri miljö*. Det arbete som lyfts fram avseende *Grundvatten av god kvalitet* är

- arbetet med den fördjupade utvärderingen
- arbetet med att utveckla Vattentäktsarkivet
- arbetet med att ta fram underlag till Havs- och vattenmyndighetens regeringsuppdrag om en sammanhållen vattenpolitik
- arbetet med att ta fram underlag till Naturvårdsverkets rapport om styrmedel i miljö kvalitetsmålsarbetet
- deltagande i seminarier, konferenser och workshops.⁴⁶⁷

Myndigheten lyfter också fram att preciseringen ”*Naturgrusavlagringar av stor betydelse för drickvattenförsörjning, energilagring, natur- och kulturandskapet är fortsatt bevarade*” är en viktig drivkraft i myndighetens arbete med att stödja och driva på branschen i omställningen till krossade bergsprodukter.⁴⁶⁸

---

⁴⁶⁵ Muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

⁴⁶⁶ Enkät svar.

⁴⁶⁷ Sveriges geologiska undersökning, *Årsredovisning 2012* sid.14-15.

⁴⁶⁸ Sveriges geologiska undersökning, *Årsredovisning 2012* sid. 11.

Avseende miljö kvalitetsmålet *Giffri miljö* lyfts bland annat arbetet med undersökningar, åtgärdsutredningar och saneringsåtgärder av förorenade områden fram.⁴⁶⁹

Enligt myndigheten har miljöarbetet under 2012 varit inriktat på att aktivt arbeta för att påverka hur andra myndigheter och aktörer arbetar för att bidra till en bättre miljö. Myndigheten har också arbetat med att begränsa den direkta påverkan av myndighetens verksamhet.⁴⁷⁰ Som exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder lyfter myndigheten fram

- arbetet med den årliga uppföljningen av miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* (samt synpunkter på de andra miljö kvalitetsmålen uppföljning och åtgärder)
- samverkan med länsstyrelsernas samverkansorgan inom miljömålssystemet, RUS, både avseende miljömål och miljöövervakning
- samverkan med vattenmyndigheter, länsstyrelser och Havs- och vattenmyndigheten med flera avseende arbetet med miljömål, vattenförvaltning och miljöövervakning
- olika informationsinsatser, till exempel GeoArena⁴⁷¹, Nationellt nätverk för dricksvatten, Samvat, Låna en geolog, Sveriges geologiska undersöknings rådsarbete, med flera
- regelutveckling, till exempel reviderade föreskrifter för grundvattenaspekterna inom vattenförvaltningen och Sveriges geologiska undersöknings bedömningsgrunder för grundvatten
- kunskapsutveckling, till exempel bedömningsgrunder för grundvatten, vägledning inom vattenförvaltningen samt expertutlåtanden och remisser
- forskningsprojekt avseende till exempel värdering av grundvatten, grundvattenberoende ekosystem, nya geofysiska undersökningsmetoder för undersökning av saltvattenförorening i grundvatten (SKY-tem) och dricksvatten.⁴⁷²

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Enligt verksamhetsplanen för 2013 ska Sveriges geologiska undersökning under året utarbeta en långsiktig grundvattenstrategi för ökad kunskap och skydd av landets grundvattenresurser. Myndigheten har också som mål att öka saneringstakten av förorenade områden.⁴⁷³ Arbetet med att internt

---

⁴⁶⁹ Sveriges geologiska undersökning, *Årsredovisning 2012* sid. 15-16.

⁴⁷⁰ Enkät svar.

⁴⁷¹ En geologisk konferens där Sveriges geologiska undersökning samverkar med bland annat Boverket och Havs- och vattenmyndigheten.

⁴⁷² Enkät svar.

⁴⁷³ Sveriges geologiska undersökning, *SGUs verksamhet 2013* sid 15.

förankra möjligheterna och ansvaret med att vara en miljömålsmyndighet lyfts också fram.⁴⁷⁴

Vad gäller insamlade av information ska myndigheten inom ramen för kartering, miljömål och vattenförvaltning vidta ett antal åtgärder bland annat för att höja kvalitén, förenkla insamling och öka tillgängligheten. Sveriges geologiska undersökning ska också utveckla indikatorer och styrmedelsanalys inom miljömålssystemet och kommunicera dessa. Ytterligare insatser som planeras i syfte att nå miljökvalitetsmålen *Grundvatten av god kvalitet* är arbetet med insatser för att minska användandet av naturgrus.⁴⁷⁵

Som exempel på planerade aktiviteter/åtgärder lyfter myndigheten fram

- årlig uppföljning och förberedande arbetet inför den fördjupade utvärderingen 2015
- arbete med att ta fram målmanualer
- grundvattendagar
- fortsatt arbete med regelutveckling och vägledning
- fortsatt samverkan med olika branscher (bergmaterialindustrin, brunnsbore, VA-branschen) och med länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten, vattenmyndigheter, RUS och Naturvårdsverket
- medverkan i en rad expertgrupper inom Miljömålsberedningen
- implementering av det interna projektet avseende hur myndigheten ska arbeta med miljökvalitetsmålen
- framtagande av en hållbarhetspolicy.⁴⁷⁶

Miljöledningssystem

Inom ramen för myndighetens miljöledningssystem har myndigheten identifierat ett antal aktiviteter med direkt och indirekt miljöpåverkan. Aktiviteterna med direkt påverkan är tjänsteresor, energianvändning och avfallshantering. Aktiviteterna med indirekt miljöpåverkan är

- arbetet med geologiska informationsprodukter och -tjänster
- utredning och åtgärdande av förorenade områden
- besvarande av remisser
- tillståndsgivning.

De mål och åtgärder myndigheten beslutat tar främst sikte på myndighetens direkta miljöpåverkan. Ledningssystemet ska kunna tillämpas vid

---

⁴⁷⁴ Sveriges geologiska undersökning, *SGUs verksamhet 2013* sid 17.

⁴⁷⁵ Sveriges geologiska undersökning, *SGUs verksamhet 2013* sid 14.

⁴⁷⁶ Enkät svar.

miljömålsarbete, men miljö kvalitetsmålen nämns inte i miljöredovisningen.⁴⁷⁷

Förslag/åtgärder

Enligt myndigheten påverkar Sveriges geologiska undersökning miljöarbetets utveckling genom myndighetens arbete med föreskrifter, vägledning, expertutlåtanden och övervakning. Myndigheten påverkar också genom samverkan med andra myndigheter.

Myndigheten har under åren lämnat olika förslag på åtgärder för miljöarbetets utveckling, dels genom de fördjupade utvärderingar som genomförts 2004, 2008 och 2012, dels genom olika rapporter av bland annat regeringsuppdrag.⁴⁷⁸ Sveriges geologiska undersökning har också lämnat förslag till Havs- och vattenmyndigheten avseende Havs- och vattenmyndighetens regeringsuppdrag om en sammanhållen vattenpolitik. Dessutom vidtar man åtgärder inom ramen för myndighetens egen verksamhet.⁴⁷⁹

Målkonflikter/synergier

Enligt myndigheten kan det uppstå vissa målkonflikter mellan målen inom miljöarbetet och mål inom andra delar av myndighetens uppdrag. Ett område där det finns en sådan problematik är mineralområdet. Avvägningar måste dock alltid göras inom alla områden. Ett konkret exempel är utvinning av geoenergi. Satsningar på denna energiform kan vara bra ur klimatperspektiv, men energin måste tas ut på rätt platser och på rätt sätt för att inte medföra negativa konsekvenser, till exempel i form av förorenat grundvatten. Genom att arbeta för att utvinningen av geoenergi sker på ett riktigt sätt kan Sveriges geologiska undersökning lindra målkonflikten.⁴⁸⁰

Uppföljning och utvärdering

Sveriges geologiska undersökning samordnar uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*. Myndigheten tar fram ett underlag som sedan rapporteras in till Naturvårdsverket.

Genomförandet av rapporteringen ligger främst på tre handläggare men involverar en stor del av personalen och motsvarar ca två årsarbetskrafter (med viss variation beroende på om det ska göras en fördjupad utvärdering eller inte). Information hämtas dels från andra delar av myndighetens

---

⁴⁷⁷ Sveriges geologiska undersökning, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

⁴⁷⁸ Exempel på utredningar är Sveriges geologiska undersökning, *Förslag till förbättring av kunskapsförsörjningen avseende grundvattenkvalitet 2006-02-27* (Dnr 04-1888/2004) och *Sveriges grundvattentillgångar – betydelse för näringslivsutveckling och tillväxt 2009-01-19* (Dnr 0-1745/2008).

⁴⁷⁹ Muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

⁴⁸⁰ Muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

verksamhet, dels från de regionala uppföljningar som länsstyrelserna genomför. Sveriges geologiska undersökning samverkar också med Havs- och vattenmyndigheten och vattenmyndigheterna. Underlaget skickas på remiss till övriga myndigheter i samverkansgruppen innan det beslutas av generaldirektören och därefter rapporteras in till Naturvårdsverket.

Myndigheten uppger att man samrått med Naturvårdsverket kring den rapportering Sveriges geologiska undersökning ska lämna till verket både med anledning av myndighetens ansvar att samordna uppföljningen och utvärderingen av *Grundvatten av god kvalitet* och med anledning av ansvaret att verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås.

Myndigheten har inlett arbetet med att ta fram en målmanual för målet *Grundvatten av god kvalitet*.⁴⁸¹

Kontakter med andra aktörer

Sveriges geologiska undersökning arbetar aktivt med andra myndigheter vars verksamhet eller ansvarsområde har stor betydelse för målet *Grundvatten av god kvalitet*.⁴⁸²

Myndigheter inom miljömålssystemet

Myndigheten uppger att man i varierande grad har kontakt med andra myndigheter inom miljömålssystemet. Konkreta exempel som lyfts fram bland de miljömålsansvariga myndigheterna är

- Boverket
- Havs- och vattenmyndigheten
- RUS
- Jordbruksverket och
- Naturvårdsverket

Bland övriga myndigheter inom miljömålssystemet nämner man

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Livsmedelsverket
- Socialstyrelsen
- Trafikverket
- länsstyrelserna.⁴⁸³

---

⁴⁸¹ Enkät svar samt muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

⁴⁸² Muntlig information vid intervju 2013-03-12 och 2013-03-20.

⁴⁸³ Enkät svar.

Andra myndigheter

Sveriges geologiska undersökning har också kontakt med andra myndigheter i sitt miljöarbete, t.ex. Vattenmyndigheterna⁴⁸⁴ och Statens geotekniska institut (SGI).⁴⁸⁵

Andra aktörer

Bland andra aktörer som myndigheten har kontakt med i sitt miljöarbete nämner Sveriges geologiska undersökning kommunerna, företag, Mäklarsamfundet, Svenskt vatten samt forskare vid universitet och högskolor.⁴⁸⁶

---

⁴⁸⁴ Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Kalmar län och Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

⁴⁸⁵ Enkät svar.

⁴⁸⁶ Enkät svar.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Tillväxtverket

Tillväxtverket ska verka för att regeringens mål för den regionala tillväxtpolitiken respektive näringspolitiken uppnås, främja hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling samt förvalta strukturfondsprogram. Myndigheten ska utveckla och genomföra insatser som främjar entreprenörskap, ökad konkurrenskraft, lönsamhet, hållbar tillväxt och utveckling i företag, samt utvecklingskraft i alla delar av landet, med stärkt nationell, regional och lokal konkurrenskraft.⁴⁸⁷

Myndigheten har drygt 360 anställda och är placerad i Stockholm.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Enligt sin instruktion ska Tillväxtverket ”inom sitt verksamhetsområde, verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Verket ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”⁴⁸⁸

Tillväxtverket ska dessutom ”verka för hållbara lösningar som ur ett miljö- och klimatperspektiv stöder utvecklingen av ett konkurrenskraftigt näringsliv”.⁴⁸⁹

Myndighetens tolkning

Tillväxtverket uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver.⁴⁹⁰

Tillväxtverket påpekar att myndigheten har i uppdrag är att arbeta offensivt för en hållbar tillväxt i hela landet. Vidare menar myndigheten att

---

⁴⁸⁷ 1 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket.

⁴⁸⁸ 9 a § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket.

⁴⁸⁹ 3 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket.

⁴⁹⁰ Muntlig information vid intervju 2013-05-22.

miljödimensionen är en viktig del av hållbar tillväxt och att miljöarbetet därför ska gå som en röd tråd genom hela myndighetens verksamhet.⁴⁹¹

Tillväxtverket uppger att myndigheten arbetar med hållbar tillväxt inom de områden där myndigheten har sina uppdrag och att myndigheten därför fokuserar sitt arbete på de möjligheter och utmaningar som myndigheten kan påverka utifrån dessa uppdrag.⁴⁹²

Enligt Tillväxtverket bidrar myndighetens miljöarbete/hållbarhetsarbete till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö.⁴⁹³

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Tillväxtverket har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har myndigheten haft flera uppdrag som hänvisar till arbetet med hållbar tillväxt.

Under 2012 hade Tillväxtverket i uppdrag att efter samråd med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) göra en översyn av transportbidraget bland annat avseende fördelning och inriktning av stödet, vidareförädling av bär med mera, stimulans till ytterligare vidareförädling samt även hållbarhetsperspektivet framförallt ur ett miljö- och klimatperspektiv.⁴⁹⁴

Under 2013 har Tillväxtverket i uppdrag att genomföra insatser för hållbara turistdestinationer samt stärka kvalitet och konkurrenskraft i små och medelstora turist- och upplevelseföretag enligt regeringsbeslut den 26 januari 2012 (N2012/508/ENT).⁴⁹⁵

---

⁴⁹¹ Tillväxtverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012, Tillväxtverket.*

⁴⁹² Tillväxtverket, *Verksamhetsplan och budget för Tillväxtverket 2013-2015.*

⁴⁹³ Enkät svar.

⁴⁹⁴ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Tillväxtverket.*

⁴⁹⁵ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Tillväxtverket.*

Styrmedel

Enligt Tillväxtverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande. De kan delas in i

- *informativa styrmedel* – i form av olika informationsinsatser
- *ekonomiska styrmedel* – ekonomiskt stöd till företag som bidrar till hållbar utveckling.⁴⁹⁶

Miljöarbete

Tillväxtverket uppger att myndighetens största påverkan utifrån ett hållbarhetsperspektiv sker genom verksamhetens indirekta aktiviteter, det vill säga de projekt och organisationer som myndigheten stöder genom kunskap, finansiering och samverkan.⁴⁹⁷

Tillväxtverket avgränsar sitt arbete för hållbar tillväxt till de områden där myndigheten har sina uppdrag. Mer specifikt innebär det att Tillväxtverkets arbete för en hållbar tillväxt har sitt fokus på företag och entreprenörskap samt på de miljöer inom vilka företagen verkar. Med utgångspunkt i entreprenörskap som drivkraft och verktyg i omställningen till hållbar tillväxt handlar arbetet om att identifiera och lyfta de utmaningar vi står inför som samhälle, och de nya förutsättningar och möjligheter som dessa ger företag och regioner. Det handlar också om att säkerställa att Tillväxtverkets program och insatser präglas av hållbarhet, till exempel vad gäller syfte, mål, urval, finansiering, effekter och kommunikation.⁴⁹⁸

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Tillväxtverket med

- uppföljning
- information
- kunskapsutveckling
- forskning- och utveckling.

Myndigheten arbetar också med finansiering/stöd till företag.⁴⁹⁹

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

I årsredovisningen för 2012 redovisar Tillväxtverket exempel på aktiviteter och åtgärder som myndigheten har genomfört under 2012 med syfte att bidra till en hållbar tillväxt.

---

⁴⁹⁶ Enkät svar.

⁴⁹⁷ Tillväxtverket, *Årsredovisning 2012*.

⁴⁹⁸ Tillväxtverket, *Årsredovisning 2012*.

⁴⁹⁹ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-22.

På en övergripande nivå fattade Tillväxtverkets ledningsgrupp beslut om en strategi och en handlingsplan för att fastställa mål och uppföljningsrutiner för myndighetens indirekta påverkan på mångfald, jämställdhet och miljö. Arbetsgrupper tillsattes som fick i uppgift att under 2013 utveckla förslag och verktyg för hur hållbarhetsaspekter bör integreras i de processer som ligger till grund för programutveckling samt projekthandläggning.⁵⁰⁰

Därutöver har Tillväxtverket under 2012 framför allt arbetat med finansiering riktad till miljödriven näringslivsutveckling, genomfört en analys av hur man kan minska den negativa miljöpåverkan från transportbidraget (enligt uppdrag i regleringsbrev), samt tagit fram kunskapsrapporter om miljöarbete i små och medelstora företag.⁵⁰¹

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2013)

Ledningsgruppen för Tillväxtverket har fattat beslut om att under 2013 påbörja ett projekt som ska tydliggöra hur Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt. I uppdraget ingår att ta fram rutiner och förhållningssätt som krävs för att nå tre mål. Målen är att

- Hållbar tillväxt ska vara integrerat i Tillväxtverkets program och insatser.
- Tillväxtverket ska agera hållbart i sin interna verksamhet.
- Tillväxtverket ska utgöra en trovärdig och aktiv part i frågor rörande hållbar samhällsutveckling och tillväxt.⁵⁰²

På *myndighetsnivå* pågår det under 2013 ett arbete med att ta fram gemensamma indikatorer, processer och verktyg för att hantera och följa upp program och insatser. Målsättningen är att samtliga program och projekt från och med 2014 ska klassas och mätas utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Under 2013 ska också varje enhet genomföra en workshop i syfte att definiera hur den specifika enheten kan agera mer hållbart inom just sitt ansvarsområde, förutsättningar och verktyg för detta samt samverkansmöjligheter. Syftet med workshopen är att dels ge den enskilda enheten en konkret plan för hållbarhetsarbetet, dels ge input till hållbarhetsarbetet på övergripande nivå.⁵⁰³

Miljöledningssystem

Enligt myndighetens miljöpolicy ska Tillväxtverket arbeta offensivt för en hållbar tillväxt i hela landet. Miljödimensionen är en viktig del av hållbar

---

⁵⁰⁰ Tillväxtverket, *Årsredovisning 2012*.

⁵⁰¹ Enkät svar.

⁵⁰² Tillväxtverket, *Verksamhetsplan och budget för Tillväxtverket 2013-2015*.

⁵⁰³ Tillväxtverket, *Verksamhetsplan och budget för Tillväxtverket 2013-2015*.

tillväxt och miljöarbetet ska gå som en röd tråd genom hela myndighetens verksamhet. Tillväxtverket ska med hjälp av ständiga förbättringar vara ett föredöme för miljöarbetet genom att varje medarbetare

- har rätt kompetens för att kunna ta miljöhänsyn i beslut om finansiering, utformning av program och insatser, vid kunskapsförmedling och rådgivning
- har förmåga att se den tillväxtpotential som ligger i ett aktivt miljöarbete
- aktivt tar miljöhänsyn i sitt dagliga arbete, vid tjänsteresor, energi-användning och inköp av varor.⁵⁰⁴

De aktiviteter som enligt Tillväxtverket har direkt påverkan miljön är Förbrukning av värme/kyla, flygtransporter och inköp av förbrukningsvaror.

Vad gäller myndighetens indirekta miljöpåverkan menar Tillväxtverket att påverkan framför allt kan åstadkommas genom framtagna kriterier och beslut om finansiering samt kunskapsförmedling.

De indirekta verksamheterna/aktiviteterna, exempelvis i form av beslut om företagsfinansiering, har enligt myndighetens bedömning störst potential till minskad miljöpåverkan.⁵⁰⁵

Förslag/åtgärder

Tillväxtverket har inte lämnat några specifika förslag till åtgärder för miljöarbetets utveckling. Däremot arbetar myndigheten kontinuerligt med att utveckla sina egna metoder och processer för att på ett mer effektivt sätt kunna bidra till en hållbar tillväxt, där miljöhänsyn är en av flera aspekter.⁵⁰⁶

Målkonflikter/synergier

Tillväxtverket uppger att målkonflikter kan uppstå i myndighetens verksamhet men att det också finns metoder för att hantera dessa. Som nationell myndighet har Tillväxtverket i uppdrag att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar samhällsutveckling. Ekonomisk tillväxt innebär att produktionen av varor och tjänster ökar. Ekonomisk tillväxt skapar förutsättningar för att utveckla samhället, men ökad produktion kan också ske på bekostnad av såväl miljö som människor. Enligt Tillväxtverket är det därför viktigt att mäta samhällsutveckling med fler mått än ekonomisk tillväxt. Utgångspunkten för Tillväxtverkets verksamhet är att bidra till en ekonomisk tillväxt som är hållbar, vilket uppnås när våra behov i dag kan tillfredsställas – ekonomiskt, miljömässigt och socialt – samtidigt som vi ger

---

⁵⁰⁴ Tillväxtverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

⁵⁰⁵ Tillväxtverket, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

⁵⁰⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-22.

förutsättningar för kommande generationer att tillgodose sina behov.⁵⁰⁷
Som tidigare nämnts pågår ett utvecklingsarbete inom Tillväxtverket med syfte att på ett mer effektivt och systematiskt sätt inkorporera perspektivet om hållbar utveckling i myndighetens verksamhet, till exempel i samband med finansiering eller andra stöd till företag.⁵⁰⁸

Uppföljning och utvärdering

Tillväxtverket har inget särskilt uppföljningsansvar inom miljömålssystemet.

Kontakter med andra aktörer

Tillväxtverket uppger att den i sitt miljöarbete har kontakter med myndigheter både inom miljömålssystemet och utanför.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Inom miljömålssystemet samarbetar Tillväxtverket främst med

- Energimyndigheten
- Jordbruksverket
- Naturvårdsverket
- Tillväxtanalys.

Andra myndigheter

I sitt miljöarbete samarbetar Tillväxtverket också med Vinnova.⁵⁰⁹

---

⁵⁰⁷ Tillväxtverket, *Årsredovisning 2012*.

⁵⁰⁸ Muntlig information vid intervju 2013-05-22.

⁵⁰⁹ Enkät svar.

Trafikverket

Trafikverket ska verka för att de transportpolitiska målen uppfylls. Bland annat ska myndigheten med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv ansvara för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar.⁵¹⁰

Myndigheten har drygt 6 800 anställda och huvudkontoret är placerat i Borlänge men myndigheten har verksamhet på flera platser i landet.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet.

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Trafikverket ska enligt sin instruktion ”verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Trafikverket ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”⁵¹¹

Myndighetens tolkning

Trafikverket uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver.⁵¹²

När det gäller instruktionen är det dock inte det utpekade ansvaret inom miljömålssystemet som i första hand styr myndighetens miljöarbete. Myndigheten utgår istället främst ifrån uppdraget att verka för att de transportpolitiska målen uppnås.⁵¹³ Ett av dessa mål är hänsynsmålet som bland annat anger att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att bidra till att generationsmålet för miljö och

⁵¹⁰ 1§ förordningen (2010:185) med instruktion för Trafikverket.

⁵¹¹ 11 § förordningen (2010:185) med instruktion för Trafikverket.

⁵¹² Muntlig information vid intervju 2013-05-21.

⁵¹³ Muntlig information vid intervju 2013-05-21

miljökvalitetsmålen uppnås.⁵¹⁴ Regeringen har även preciserat en ytterligare prioriteringsgrund för transportsektorns miljöarbete genom att ange att arbetet ska inriktas mot de miljömål där transportsystemets utveckling har störst betydelse. Enligt regeringen innebär det att följande miljökvalitetsmål ska prioriteras:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv⁵¹⁵.

I sitt miljöarbete har Trafikverket valt att prioritera de områden och de miljömål som myndigheten har en möjlighet att påverka. Innebörden är dock enligt Trafikverket att myndighetens miljöarbete bidrar till fler miljökvalitetsmål än dem som regeringen lyfter fram. Enligt myndigheten bidrar till arbetet till att generationsmålet och samtliga av de 16 miljökvalitetsmålen nås. Bidraget kan emellertid variera mellan målen.⁵¹⁶

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Ett av de uppdrag som myndigheten fick under 2012 berör miljömålssystemet direkt. Enligt uppdraget ska Trafikverket i en särskild rapport i samband med sin årsredovisning för 2012 redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit och/eller kommer att vidta i syfte att bidra till att generationsmålet för miljöarbetet och miljökvalitetsmålen nås. Dessutom anges i uppdraget att prioritet ska ges till de miljökvalitetsmål där transportsystemet har betydelse för möjligheterna att nå målen. Det är detta uppdrag som rapporterats som Trafikverkets miljörapport 2012.⁵¹⁷

Under 2013 har inte Trafikverket fått något uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet. Däremot ska myndigheten i resultatredovisningen för 2013 lägga särskild vikt vid myndighetens verksamhet avseende forskning och innovation samt miljö. Myndighetens åtgärder för att bidra till att generationsmålet för miljö och miljökvalitetsmålen nås samt för att bidra till ökad hälsa ska särskilt framgå.⁵¹⁸

---

⁵¹⁴ Proposition 2008/09:93, *Mål för framtidens resor och transporter* och Proposition 2012/13:1, *Budgetproposition för 2013 Utgiftsområde 22. Kommunikationer.*

⁵¹⁵ Proposition 2008/09:93, *Mål för framtidens resor och transporter.*

⁵¹⁶ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-21.

⁵¹⁷ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Trafikverket inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.*

⁵¹⁸ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Trafikverket inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.*

Styrmedel

Enligt Trafikverket har myndigheten ett antal olika styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. De kan delas in i

- *administrativa styrmedel* – i form av miljökrav vid upphandling
- *informativa styrmedel* – av olika slag
- *ekonomiska styrmedel* – i form av banavgifter.⁵¹⁹

Miljöarbete

Trafikverket bedriver dels ett arbete med övergripande miljöfrågor, dels ett riktat miljöarbete med syfte att minimera transportsystemets negativa påverkan på klimat, hälsa och landskap. Arbetet med övergripande miljöfrågor handlar om att skapa en effektivare planeringsprocess inom transportsektorn, ett mer samlat planeringsunderlag för miljö, samt tydligare miljökrav i entreprenadupphandling. Det riktade miljöarbetet omfattar klimat, hälsa och landskap, där hälsa innefattar bland annat luftkvalitet, buller och fysisk aktivitet. Användning av material och kemiska produkter och påverkan på vatten ingår i såväl hälsa som landskap.⁵²⁰

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Under 2012 har Trafikverket på regeringens uppdrag tagit fram förslag till så kallade leveransskvaliteter som tillsammans med ett antal indikatorer ska beskriva Trafikverkets förmåga att leverera ett tillgängligt och säkert transportsystem, som tar hänsyn till miljö och hälsa. Sex verksamhetsövergripande leveransskvaliteter har tagits fram: Punktlighet, kapacitet, robusthet, användbarhet, säkerhet samt miljö och hälsa.

Syftet med leveransskvaliteten Miljö och hälsa är inte att den ska täcka samtliga 16 miljöskvalitetsmål. I årsredovisningen för 2012 påpekar Trafikverket att leveransskvaliteten är inriktad på de miljö- och hälsoområden där utvecklingen mot miljöskvalitetsmålen är negativ eller långsam och där Trafikverkets insatser bedöms ha stor betydelse för måluppfyllelsen. Vidare menar myndigheten att leveransskvaliteten Miljö och hälsa avser transportsystemets förmåga att minimera negativ påverkan på klimat, hälsa och landskap samt förmågan att främja utvecklingen av dessa. I dag har Trafikverket en indikator framtagen för leveransskvaliteten som är kopplad till klimat. Utveckling av indikatorer för hälsa och landskap pågår.⁵²¹

---

⁵¹⁹ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-21.

⁵²⁰ Trafikverket, *Miljörapport 2012*.

⁵²¹ Trafikverket, *Årsredovisning 2012*.

Trafikverket arbetar parallellt med olika slags åtgärder: Information, regelutveckling, kunskapsutveckling, forskning och utveckling. De områden som myndigheten fokuserar sitt miljöarbete på är

- klimat och energi
- buller och vibrationer
- luftkvalitet
- material och kemiska produkter
- landskap
- vatten.⁵²²

Klimat och energi: Under 2012 gav järnvägsinvesteringar det största bidraget till Trafikverkets mål om energieffektivisering och minskade koldioxidutsläpp. Här dominerar öppnandet av hela Botniabanan. Övriga exempel inkluderar åtgärder inom drift och underhåll, åtgärder i byggskedet samt samverkan med näringsliv och offentliga organisationer för bättre val av fordon, drivmedel och färd sätt, förändrade logistikupplägg, ökad hastighetsefterlevnad och sparsam körning.⁵²³

Buller och vibrationer: Under 2012 har Trafikverket bland annat samverkat med Naturvårdsverket för att bidra till en gemensam vägledning främst för buller och vibrationer från väg- och spårtrafik. Dessutom har myndigheten färdigställt bullerkartläggning för större vägar, järnvägar och flygplatser enligt omgivningsbullerdirektivet.

Luftkvalitet: För att minska den negativa miljö- och hälsopåverkan som transporterorna orsakar, deltar Trafikverket i ett flertal samordningsgrupper och nätverk om luftkvalitet och miljö kvalitetsnormer. Exempelvis har Trafikverket och SMHI under 2012 uppdaterat det beräkningssystem, SIMAIR, som regioner och kommuner kan använda för beräkning av luftkvaliteten.

Material och kemiska produkter: Under 2012 har Trafikverket bland annat deltagit i BASTA:s utvecklingsråd (Byggsektorns avveckling av farliga ämnen) och i Kemikalieinspektionens myndighetssamverkan om ansvarsfull utveckling och användning av nanomaterial.

Landskap: Trafikverket är bland annat medlem i Nationella viltolycksrådet där ett femtontal andra verk och organisationer ingår. Arbetet har under 2012 varit inriktat på att möta nya lagkrav på eftersök av trafikskadat vilt på järnväg.

Vatten: Trafikverket planerar sin verksamhet för att så långt som möjligt undvika förorening av yt- eller grundvatten. Därutöver pågår ett kontinuer-

---

⁵²² Trafikverket, *Årsredovisning 2012*.

⁵²³ Enkät svar.

ligt arbete med att säkra vattnets kvalitet, dels vid vattenförekomster av betydelse för dricksvattenförsörjningen, dels vid vattenområden med stora naturvärden. Arbetet tar sin utgångspunkt i de vattenanknutna miljö-kvalitetsmålen som till exempel *Levande sjöar och vattendrag* och *Grundvatten av god kvalitet* samt EU:s ramdirektiv för vatten samt fastställda åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.⁵²⁴

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Trafikverket anger att miljöarbetet under 2013 har liknande omfattning och inriktning som under 2012. Exempel på aktiviteter och åtgärder som har genomförts eller planerar att genomföras under 2013 är

- implementering av livscykelanalyser (LCA) i planering, projektering, byggande och underhåll
- fortsatt implementering av arbetsätt för utfasning av farliga ämnen material och varor
- framtagande/implementering av indikatorer (leverans kvalitéer) för Klimat, hälsa och landskap
- fortsatt implementering och uppföljning av Trafikverkets och storstädernas miljökrav i upphandlingar
- framtagning och förbättring av effektsamband på miljöområdet
- identifikation av brister i regelverk för nya fordon
- konstruktivt deltagande i utveckling av nya bättre regelverk både inom EU och inom UNECE
- Sveriges deltagande i IEA AMF (Advanced Motor Fuels)
- nationellt samverkansarbete med Naturvårdsverket, Boverket, Socialstyrelsen och Transportstyrelsen samt regeringsuppdrag och särskilt uppdrag om buller
- information och utbyte om forsknings utvecklingsprojekt om buller och vibrationer
- framtagning av riktvärde för tunnelluft
- fortsatt implementering av Europeiska landskapskonventionen
- Trafikverkets medverkan i nationellt och regionala viltolycksråd
- fortsatt arbete med identifiering, riskklassificering och prioritering av åtgärder för områden med konfliktsträckor (mellan väg/järnväg och vatten) som är av betydelse för dricksvattenförsörjningen eller med stora naturvärden.⁵²⁵

Miljöledningssystem

Trafikverket uppger att myndighetens ledningssystem (där miljö är en av komponenterna) i praktiken främst omfattar myndighetens direkta

---

⁵²⁴ Trafikverket, *Årsredovisning 2012*.

⁵²⁵ Enkät svar.

miljöpåverkan. Myndighetens indirekta miljöpåverkan hanteras istället inom ramen för det arbete som bedrivs med syfte att bidra till att det transportpolitiska hänsynsmålet för miljö och hälsa nås⁵²⁶.

Trafikverkets miljörapport för 2012 behandlar emellertid såväl den direkta som den indirekta miljöpåverkan av myndighetens verksamhet. I miljörapporten redovisas bland annat rådande tillstånd inom olika miljöområden (klimat och energi, buller och vibrationer, luftkvalitet, material och kemiska produkter, landskap, samt vatten), åtgärder som Trafikverket genomfört och effekter som åtgärderna fått. I beskrivningen av rådande tillstånd görs kopplingar till de miljökvalitetsmål som berörs av miljöområdet i fråga. I redovisningen av Trafikverkets åtgärder är kopplingen mindre tydlig och i redovisningen av effekter görs ingen koppling till de enskilda miljökvalitetsmålen.⁵²⁷

Förslag/åtgärder

På uppdrag av regeringen har Trafikverket under 2012 påbörjat att utveckla ett nytt styrramverk med syfte att förbättra styrningen och uppföljningen av Trafikverkets bidrag till generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Arbetet redovisas i årsredovisningen för 2012 och innebär bland annat att myndigheten utvecklar mått och indikatorer för att förbättra uppföljningen av miljöarbetet mot de miljökvalitetsmål som myndigheten prioriterar.⁵²⁸

Trafikverket uppger att myndigheten kan påverka beslutsfattare nationellt eller internationellt bland annat genom att ta fram beslutsunderlag eller ingå i arbetsgrupper som tar fram underlag för beslut. Det kan till exempel handla om att ta fram underlag för beslut om förändringar i gällande regelverk på miljöområdet.⁵²⁹

Målkonflikter/synergier

Trafikverket uppger att det finns konflikter mellan det transportpolitiska funktionsmålet (tillgänglighet) och det transportpolitiska hänsynsmålet (säkerhet, miljö och hälsa). Myndigheten menar samtidigt att man har utvecklade metoder och arbetssätt för att hantera dessa konflikter.⁵³⁰

Uppföljning och utvärdering

Trafikverket har inget särskilt uppföljningsansvar inom miljömålssystemet.

---

⁵²⁶ Muntlig information vid intervju 2013-05-21.

⁵²⁷ Trafikverket, *Miljörapport 2012*.

⁵²⁸ Trafikverket, *Årsredovisning 2012*.

⁵²⁹ Muntlig information vid intervju 2013-05-21.

⁵³⁰ Muntlig information vid intervju 2013-05-21.

Kontakter med andra aktörer

Inom ramen för miljöarbetet samarbetar Trafikverket med myndigheter inom miljömålssystemet, andra myndigheter samt andra nationella och internationella aktörer.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Trafikverket uppger att myndigheten samarbetar med

- Boverket
- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Kemikalieinspektionen
- Kommerskollegium
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet
- Sjöfartsverket
- Skogsstyrelsen
- Socialstyrelsen
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Sveriges geologiska undersökning (SGU)
- Trafikanalys
- Transportstyrelsen
- länsstyrelser.⁵³¹

Andra myndigheter

Trafikverket uppger att myndigheten samarbetar med Luftfartsverket och SMHI.⁵³²

Andra aktörer

Trafikverket anger att myndigheten också samarbetar med bland annat Näringsdepartementet, Miljödepartementet, kommuner, aktörer inom bygg- och anläggningsbranschen, intresseorganisationer, tågoperatörer, privatpersoner samt internationella organ som till exempel World Road Association, BASTA och EU.⁵³³

---

⁵³¹ Enkät svar.

⁵³² Enkät svar.

⁵³³ Enkät svar.

STATSKONTORET

Bilaga 2 till rapport

*Myndigheternas arbete inom miljömålssystemet,
delrapport
(2013:12)*

Transportstyrelsen

Transportstyrelsen har till huvuduppgift att svara för regelgivning, tillståndsprövning och tillsyn inom transportområdet. Transportstyrelsen ska också verka för att de transportpolitiska målen uppfylls.⁵³⁴ Myndigheten har drygt 1 600 anställda och huvudkontoret är placerat i Norrköping men myndigheten har verksamhet på flera platser i landet.

Ansvarigt departement: Näringsdepartementet

Uppdrag inom miljömålssystemet

Formellt uppdrag (instruktion)

Transportstyrelsen ska enligt sin instruktion ”verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Transportstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.”⁵³⁵

Myndighetens tolkning

Transportstyrelsen uppger att instruktionen, förordningen (2009:907) om miljöledning i staten samt särskilda uppdrag är de främsta utgångspunkterna för det miljöarbete som myndigheten bedriver.⁵³⁶

När det gäller instruktionen är det dock inte det utpekade ansvaret inom miljömålssystemet som i första hand styr myndighetens miljöarbete. Myndigheten utgår istället främst ifrån uppdraget att verka för att de transportpolitiska målen uppnås.⁵³⁷ Ett av dessa mål är hänsynsmålet som bland annat anger att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att bidra till att generationsmålet för miljö och miljökvalitetsmålen uppnås.⁵³⁸ Regeringen har även preciserat en ytterligare

⁵³⁴ 1 § förordningen ((2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen.

⁵³⁵ 14 § förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen.

⁵³⁶ Enkät svar.

⁵³⁷ Muntlig information vid intervju 2013-05-21.

⁵³⁸ Proposition 2008/09:93, *Mål för framtidens resor och transporter*, och Proposition 2012/13:1, *Budgetproposition för 2013 Utgiftsområde 22*.

prioriteringsgrund för transportsektorns miljöarbete genom att ange att arbetet ska inriktas mot de miljömål där transportsystemets utveckling har störst betydelse. Enligt regeringen innebär det att följande miljö kvalitetsmål ska prioriteras:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv⁵³⁹.

Transportstyrelsen uppger att myndigheten fokuserar sitt miljöarbete på de miljö kvalitetsmål som myndigheten kan påverka⁵⁴⁰. Enligt Transportstyrelsen innebär emellertid detta att myndigheten bedriver ett miljöarbete som bidrar till fler miljö kvalitetsmål än dem som regeringen lyfter fram. Transportstyrelsen har förklarat för Statskontoret att detta beror på att det utpekade ansvaret inom miljömålssystemet innebär att myndigheten ska utgå ifrån samtliga miljö kvalitetsmål som myndigheten kan påverka, antingen direkt eller indirekt. Regeringen har gjort en prioritering av viktiga miljö kvalitetsmål, men detta utesluter inte att myndigheten bedriver arbete också inom områden som faller under andra mål. Ansvaret inom miljömålssystemet har därför lett till att myndigheten till viss del både har ökat omfattningen på och ändrat inriktningen på sitt miljöarbete.⁵⁴¹

Enligt myndigheten bidrar Transportstyrelsens miljöarbete till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv.⁵⁴²

---

⁵³⁹ Proposition 2008/09:93, *Mål för framtidens resor och transporter*.

⁵⁴⁰ Enkät svar och muntlig information vid intervju 2013-05-20.

⁵⁴¹ Muntlig information vid intervju 2013-05-20.

⁵⁴² Enkät svar.

Särskilda uppdrag (regleringsbrev)

Transportstyrelsen har inte haft några utpekade uppdrag som hänvisar till miljömålssystemet i sina regleringsbrev för 2012 och 2013. Däremot har myndigheten haft flera uppdrag med bäring på olika miljökvalitetsmål. Exempelvis har myndigheten haft uppdrag under 2012 om att kartlägga de svenska utsläppen av sot från dieseldrivna mobila maskiner, undantaget lokomotiv och fartyg, samt ta fram förslag till åtgärder för att minska dessa utsläpp. Ett annat uppdrag under 2012 avsåg att kartlägga och analysera möjligheter för en marknadsintroduktion av fabriksnya biogastraktorer samt att beskriva det pågående arbetet med regelverk för typgodkännande på internationell och nationell nivå. Under 2012 redovisade myndigheten också ett regeringsuppdrag om att belysa förutsättningarna för och konsekvenserna av att lastfartyg i internationell trafik inkluderas i det förbud mot utsläpp av toalettavfall som omfattar passagerarfartyg.

Styrmedel

Enligt Transportstyrelsen har myndigheten två typer av styrmedel till sitt förfogande i miljöarbetet. De är

- *administrativa styrmedel* – i form av regelgivning, tillståndsprövning och tillsyn
- *informativa styrmedel*.⁵⁴³

Miljöarbete

Transportstyrelsen uppger att allt miljöarbete som myndigheten bedriver syftar till att verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen ska nås.⁵⁴⁴

En stor del av Transportstyrelsens miljöarbete genomförs på internationell nivå inom bland annat internationella sjöfartsorganisationen (IMO), internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) och Förenta Nationernas ekonomiska kommission för Europa (UN-ECE) samt på EU-nivå. Det internationella arbetet handlar framför allt om regelutveckling men även om till exempel framtagande av handlingsplaner och utveckling av ekonomiska styrmedel.

På nationell nivå sker miljöarbetet via regelutveckling och tillsyn samt via projekt för att minska transportsektorns utsläpp av avgaser och buller. Arbetet på nationell nivå sker delvis i samarbete med andra myndigheter, såsom Trafikverket och Naturvårdsverket.⁵⁴⁵

---

⁵⁴³ Enkät svar.

⁵⁴⁴ Enkät svar.

⁵⁴⁵ Transportstyrelsen, *Årsredovisning 2012*.

Enligt Transportstyrelsen redovisas myndighetens miljöarbete i olika dokument såsom myndighetens årsredovisning, verksamhetsplaner och dokumentation från myndighetens miljöledningssystem. Miljöarbetet dokumenteras också i andra dokument till exempel i instruktioner inför internationella möten, rapporter efter dessa möten, övriga handlingsplaner som inte ligger inom miljöledningssystemet, interna miljönätverkets minnesanteckningar och arbetsgruppsdokumentation, samt rapportering från uppdrag.⁵⁴⁶

Transportstyrelsen har på eget initiativ tagit fram en handlingsplan (2011) som beskriver myndighetens arbete med att bidra till att miljö kvalitetsmålen nås. I denna handlingsplan görs en lägesanalys av vart och ett av de mål som myndigheten har bedömt att den kan påverka. Lägesanalysen tar sin utgångspunkt i Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering. Därefter görs en analys av vilka åtgärder som behöver vidtas för att styra mot ökad målfyllelse, vilken roll som Transportstyrelsen bör ha i detta arbete samt vilka åtgärder som bör falla under Transportstyrelsens ansvar.⁵⁴⁷ Det arbete som myndigheten har bedrivit under 2012 med utgångspunkt i denna handlingsplan framgår inte tydligt i myndighetens årsredovisning 2012.

Exempel på genomförda aktiviteter/åtgärder (2012)

Inom ramen för sitt miljöarbete arbetar Transportstyrelsen med allt från uppföljning, information och kunskapsutveckling till tillsyn, tillståndsgivning och regelutveckling. Exempel på aktiviteter eller åtgärder som myndigheten har genomfört under 2012 är

- uppföljning av interna handlingsplaner
- miljöinformation på myndighetens externwebb
- information och föreläsning om nya regler
- godkännande av fordon, ljuddämpare mm enligt särskilda avgas- och bullerkrav
- information om nya regler för fritidsbåtar
- deltagande i olika föreläsningar, mässor och utbildningar.⁵⁴⁸

Exempel på planerade aktiviteter/åtgärder (2013)

Exempel på aktiviteter eller åtgärder som myndigheten planerar att genomföra under 2013 är

- uppföljning av interna handlingsplaner
- utbildning i atmosfärskemi

---

⁵⁴⁶ Enkät svar.

⁵⁴⁷ Transportstyrelsen, *Handlingsplan för hur fossilberoendet i vägtrafiksystemet ska kunna minskas genom Transportstyrelsens regelgivning*, Version 1.0, 2012-09-12.

⁵⁴⁸ Enkät svar.

- information om nya regler för fritidsbåtar
- mer systematisk beredning av internationell regelgivning för att säkra att hänsyn tas till alla transportpolitiska mål
- ökad helhetssyn i föreskriftsprocessen.⁵⁴⁹

Miljöledningssystem

Transportstyrelsens miljöledningssystem inriktas i första hand på att begränsa myndighetens egen negativa direkta påverkan på miljön. Miljökvalitetsmålen nämns därför inte i redovisningen av myndighetens miljöledningsarbete.⁵⁵⁰

Förslag/åtgärder

Transportstyrelsen har i uppdrag att ansvara för regelutveckling, tillsyn och tillståndsprövning på transportområdet. Myndigheten uppger att det från ett miljöperspektiv finns behov av att utveckla och göra förändringar i det befintliga regelverket. Det första steget är att se till att det finns ett anpassat regelverk, sedan gäller det att med tillsynsverksamhet och tillståndsprövning säkerställa att gällande regler följs. Transportstyrelsen har ett pågående arbete med att under en femårsperiod se över hela det befintliga regelverket. I samband med detta arbete lägger myndigheten vid behov fram förslag.

Många regler beslutas eller tar sin utgångspunkt i beslut på internationell nivå. Transportstyrelsen ingår därför om möjligt i de internationella arbetsgrupper som tar fram underlag för beslut om nya eller förändrade regler på transportområdet.⁵⁵¹

Målkonflikter/synergier

Transportstyrelsen anger att det finns konflikter mellan det transportpolitiska funktionsmålet (tillgänglighet) och det transportpolitiska hänsynsmålet (säkerhet, miljö och hälsa), men att det finns utvecklade metoder och arbetssätt för att hantera dessa konflikter.

Uppföljning och utvärdering

Transportstyrelsen har inget utpekat ansvar för uppföljning eller utvärdering av miljökvalitetsmålen. Enligt instruktionen ska Transportstyrelsen dock i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs. Transportstyrelsen uppger att myndigheten har samrått med Naturvårdsverket kring rapportering vad

---

⁵⁴⁹ Enkät svar.

⁵⁵⁰ Transportstyrelsen, *Redovisning av miljöledningsarbetet 2012*.

⁵⁵¹ Muntlig information under intervju med Transportstyrelsen 2013-05-20.

gäller ansvaret för att verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås.⁵⁵²

Kontakter med andra aktörer

Inom ramen för sitt miljöarbete samarbetar Transportstyrelsen med flera myndigheter såväl inom som utanför miljömålssystemet. Myndigheten samarbetar också med andra nationella och internationella aktörer.

Myndigheter inom miljömålssystemet

Transportstyrelsen uppger att myndigheten samarbetar med

- Energimyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Jordbruksverket
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Naturvårdsverket
- Sjöfartsverket
- Tillväxtverket
- Trafikanalys
- Trafikverket
- länsstyrelserna.⁵⁵³

Andra myndigheter

Transportstyrelsen uppger att myndigheten samarbetar med Arbetsmiljöverket och SMHI.⁵⁵⁴

Andra aktörer

Transportstyrelsen uppger att myndigheten också samarbetar bland annat med kommuner, IVL Svenska Miljöinstitutet, branschaktörer inom transportsektorn, intresseorganisationer inom transportsektorn, samt internationella organisationer som ICAO, IMO, HELCOM, EASA, Eurocontrol och EU.⁵⁵⁵

---

⁵⁵² Enkät svar.

⁵⁵³ Enkät svar.

⁵⁵⁴ Enkät svar.

⁵⁵⁵ Enkät svar.